

Instrumenti i Zhvillimit të Ndërmjetësimit

Sigurimi i zbatimit të Udhëzimeve të CEPEJ për ndërmjetësimin

KOMISIONI EVROPIAN PËR EFIKASITETIN E DREJTËSISË (CEPEJ)

CEPEJ(2018)7REV

*Siç u miratua në takimin
e 30-të plenar të CEPEJ
nga data 27 deri më 29
qershor 2018 në
Strasburg dhe
përfunduar në takimin
e 31-të plenar të
CEPEJ më
3 dhe 4 dhjetor 2018*

Përmbajtja

Informata të përgjithshme	3
Krijimi i një ndërmjetësimi gjyqësor pilot: lista kontrolluese e menaxhimit	4
Lista kontrolluese e monitorimit të ndërmjetësimit pilot	7
Udhëzues i referimit gjyqësor për ndërmjetësim.....	14
Kurrikula bazë e trajnimit të ndërmjetësuesit	19
Kodi Evropian i Sjelljes për Ofruesit e Ndërmjetësimit	24
Formularët standard të ndërmjetësimit	28
Tabela bazë për treguesit kryesorë të performancës së ndërmjetësimit (<i>Statistikat bazë të ndërmjetësimit</i>)	40
Sigurimi i zbatimit të Udhëzimeve të CEPEJ për ndërmjetësimin	51
Pyetjet e bëra shpesh (FAQ) mbi ndërmjetësimin: Një udhëzues për gjyqtarët, stafin jo gjyqtar të gjykatave, ndërmjetësuesit, shërbimet e ndërmjetësimit, profesionistët ligjorë dhe të tjerë dhe palët e interesit të ndërmjetësimit dhe përdoruesit e ndërmjetësimit	51
Udhëzues për ndërmjetësimin për avokatë	59

Informata të përgjithshme

Në vitin 2006, Komisioni Evropian për Efikasitetin e Drejtësisë (CEPEJ) krijoi një grup punues për ndërmjetësimin me qëllim promovimin dhe mbështetjen e zbatimit të rekomandimeve të mëposhtme të Komitetit të Ministrave:

- Rekomandimi (98) 1 për ndërmjetësimin familjar
- Rekomandimi (99) 19 lidhur me ndërmjetësimin në çështjet penale
- Rekomandimi (2001) 9 mbi alternativat ndaj procesit gjyqësor ndërmjet autoriteteve administrative dhe palëve private
- Rekomandimi (2002) 10 për ndërmjetësimin në çështjet civile.

Gjatë mandatit të tij të parë, CEPEJ-GT-MED kishte kryer një studim mbi ndikimin e këtyre Rekomandimeve dhe kishte hartuar udhëzime si dhe masa specifike për të siguruar zbatimin efektiv të këtyre rekomandimeve në shtetet anëtare të Këshillit të Evropës.

Janë krijuar tri udhëzime:

- për një zbatim më të mirë të rekomandimit ekzistues në lidhje me ndërmjetësimin penal (CEPEJ(2007)13);
- për një zbatim më të mirë të rekomandimit ekzistues lidhur me ndërmjetësimin familjar dhe civil (CEPEJ(2007)14);
- për një zbatim më të mirë të rekomandimit ekzistues për alternativa ndaj procesit gjyqësor midis autoriteteve administrative dhe palëve private (CEPEJ(2007)15).

Pas një ndërprerjeje gati dhjetëvjeçare, grupi i punës për ndërmjetësimin e CEPEJ-it rifilloi punën në vitin 2017¹. Sipas mandatit të tij të ri, CEPEJ-GT-MED mbetet i besuar për të lehtësuar zbatimin e Rekomandimeve të Komitetit të Ministrave për shtetet anëtare, si dhe të Udhëzimeve të CEPEJ-it në lidhje me ndërmjetësimin. Gjatë takimit të parë të mandatit të tij të dytë më 23-24 maj 2017, CEPEJ-GT-MED vendosi të mos ndryshojë Udhëzimet, por përkundrazi t'i plotësojë ato me mjete praktike që mund t'i ndihmojnë shtetet anëtare të zbatojnë dhe zhvillojnë konkretisht përdorimin e ndërmjetësimin, por edhe për të mbështetur palët e interesit të ndërmjetësimin në praktikën e tyre të përditshme.

Ky version i *Instrumentit të Zhvillimit të Ndërmjetësimin* prandaj përfshin një grup të parë mjetesh të dizajnuara nga anëtarët e CEPEJ-GT-MED. Dy nga mjetet e mëposhtme janë zhvilluar gjithashtu në bashkëpunim me Institutin Ndërkombëtar të Ndërmjetësimin (IMI) dhe Këshillin e Shoqatave të Avokatëve dhe Juridike të Evropës (CCBE).

Instrumenti i Zhvillimit të Ndërmjetësimin është një grup dinamik mjetesh: ai synon të zhvillohet dhe të përfshijë më shumë mjete në të ardhmen. Për më tepër, të gjitha këto mjete kanë për qëllim të ofrojnë një kornizë të cilën shtetet anëtare dhe palët e interesit të ndërmjetësimin mund ta përshtatin me nevojat dhe situatat e tyre specifike.

Versioni aktual përfshin mjetet e mëposhtme²:

- dy lista kontrolli për të mbështetur autoritetet kombëtare në ngritjen dhe monitorimin e ndërmjetësimin gjyqësor pilot;
- një dokument që synon kryesisht gjyqtarët dhe nëpunësit gjyqësorë që fokusohet në referimin gjyqësor për ndërmjetësimin;
- një kurrikulë bazë për trajnimin e ndërmjetësve, e zhvilluar së bashku me IMI-në;
- një dokument ndërgjegjësues për palët kryesore të interesit të ndërmjetësimin, në formën e pyetjeve të bëra shpesh;
- një Udhëzim për ndërmjetësimin për avokatë, të krijuar së bashku me CCBE-në;

¹ Grupi punues përbëhet nga: Z. Rimantas Simaitis (President), Lituani; znj. Anna Marová, Republika Çeke; znj. Maria Oliveira, Portugali; znj. Nina Betetto, Slloveni; z. Jean A. Mirimanoff, Zvicër; z. Jeremy Tagg, Mbretëria e Bashkuar; znj. Violet Beautiful, zëvendës anëtare, Rumani; z. Giancarlo Triscari, zëvendës anëtar, Itali; z. Leonardo D'Urso, ekspert shkencor, Itali.

² në një mënyrë që ndjek Udhëzimet e CEPEJ-it për strukturën e ndërmjetësimin (p.sh. 1. Disponueshmëria; 2. Qasshmëria; 3. Vetëdijesimi).

27 qershor 2018

CEPEJ(2018)7

KOMISIONI EVROPIAN PËR EFIKASITETIN E DREJTËSISË (CEPEJ)

**Instrumenti i Zhvillimit të Ndërmjetësimit
Sigurimi i zbatimit të Udhëzimeve të CEPEJ për ndërmjetësimin**

**Krijimi i një ndërmjetësimi gjyqësor pilot: lista kontrolluese e
menaxhimit**

Ky mjet është zhvilluar duke iu referuar pikës 1. Disponueshmëria e Udhëzimeve të CEPEJ për ndërmjetësim.

1. Kushtet paraprake

Krijimi i një ndërmjetësimi gjyqësor pilot kërkon mbështetje të fortë nga autoritetet gjyqësore superiore si dhe nga byroja e kryetarit të gjykatës (kurdo që ekziston). Është thelbësor bashkëpunimi paraprak dhe i plotë i gjykatës, avokatisë (nëse është e rëndësishme, komiteti ADR i avokatisë) dhe shoqatave të ndërmjetësimit dhe shërbimeve të ndërmjetësimit. Informacioni i gjerë duhet t'u shpërndahet anëtarëve të tyre me rekomandim të fortë për të marrë pjesë në një mënyrë konstruktive.

Një numër i mjaftueshëm gjyqtarësh dhe personeli jo gjyqtarësh në gjykata duhet të trajnohen për ndërmjetësim në mënyrë që ata të jenë në gjendje të:

- a. Identifikojnë rastet e përshtatshme për ndërmjetësim;
- b. Informojnë palët për avantazhet dhe karakteristikat kryesore të ndërmjetësimit;
- c. Nxisin ata të zgjedhin ndërmjetësimin.

Dhomat e përshtatshme duhet të vihen në dispozicion brenda ose shumë afër gjykatës.

2. Plani i projektit

Përpara se të ngrihet ndonjë pilot, duhet të hartohet një plan projekti dhe të krijohet një ekip projekti për të hartuar dhe drejtuar pilotin. Ekipi i projektit duhet të përfshijë përfaqësues nga grupet kryesore të palëve të interesit, duke përfshirë stafin e gjykatës, gjyqtarët, ndërmjetësuesit, përfaqësuesit ligjorë dhe përfaqësuesit e grupit të përdoruesve. Përfshirja e këtyre palëve të interesit në hartimin e pilotit do të ndihmojë në neutralizimin e çdo rezistence.

Plani i projektit duhet të marrë parasysh çështjet e mëposhtme.

Cila është qëllimi i pilotit? Kjo do të përcaktojë deri diku llojin e skemës së ndërmjetësimit të miratuar.

A është skema për të reduktuar punët e prapambetura në gjykatë apo për të zvogëluar ngarkesën e gjykatës, apo ka të bëjë kryesisht me ofrimin e alternativave për përdoruesit e gjykatave?

Nëse bëhet fjalë më shumë për zvogëlimin e lëndëve të pazgjidhura, gjykata ose shteti anëtar mund të ndihet në gjendje të investojë më shumë në skemë dhe të ofrojë ndërmjetësim falas ose të subvencionojë koston e përgjithshme.

3. Lloji i pilotit

Ndërmjetësimi i aneksuar nga gjykata është forma më e zakonshme e pilotit, ku programi autorizohet, administrohet dhe operohet nga gjykata, dhe ndërmjetësimi mund të financohet nga gjykata, të paguhet nga tarifat gjyqësore ose të subvencionohet nga shteti. Një skemë e tillë mund të përdorë ndërmjetësues të caktuar, të cilët kanë rënë dakord të punojnë me gjykatën për të ofruar ndërmjetësime.

Skemat e aneksuara nga gjykata e bëjnë më të lehtë kontrollin e performancës së pilotit dhe integrimin e tij në procesin e menaxhimit të lëndëve. Megjithatë, afatet kohore të menaxhimit të lëndëve nuk mundësojnë ndërmjetësim të gjatë dhe ndërmjetësimi më të mirë mund të ngurrojnë t'i shërbejnë pilotit nëse tarifat janë të ulëta.

Përndryshe, gjykata mund të preferojë që palët të kenë qasje në ndërmjetësim duke i referuar ato në uebsajte, në mënyrë që të kontaktojnë ndërmjetësuesit privatë të akredituar të cilët vendosin tarifat e tyre.

4. Rregullat e pilotit

Këto duhet të miratohen nga ekipi i projektit.

Llojet e rasteve: a duhet piloti të kufizohet në disa lloje të çështjeve civile, apo kërkesa deri në një vlerë të caktuar? Përndryshe, a do të mbulojë piloti çështjet familjare brenda parametrave specifikë?

A është piloti i kufizuar gjeografikisht në disa gjykata/gjykatore? Kur

duhet të ndodhë referimi në çështje?

A duhet që palët të paguajnë tarifa përveç tarifave gjyqësore? Këto duhet t'i paguhen gjykatës apo t'u drejtohen ndërmjetësuesve?

Nëse jo përmes tarifave, atëherë si do të mbulohet kostoja e ndërmjetësimit? Megjithëse ky mund të jetë një pilot, është ende e rëndësishme të merret në konsideratë qëndrueshmëria afatgjatë e ndërmjetësimit dhe për rrjedhojë nëse piloti mund të shtrihet më gjerësisht. Për shembull, ndërmjetësit mund të jenë të gatshëm për qëllimet e një piloti afatshkurtër të ofrojnë shërbimet e tyre me një tarifë të subvencionuar (ose edhe falas), por si mund të ndikojë kjo në qëndrueshmërinë afatgjatë nëse piloti do të shpërndahej më gjerësisht në zona të tjera gjeografike apo lloje të çështjeve?

E vetmja apo bashkëndërmjetësim?

Ndërmjetësuesit duhet të trajnohen dhe të akreditohen. Si duhet të caktohen ata për çështjet (shih më lart)?

Çfarë stimulues planifikoni të paraqisni për të inkurajuar përdorimin e ndërmjetësimit? Merrni parasysh ndryshimet e mundshme në rregullat, ligjet dhe praktikën e gjykatës dhe çdo afat kohor për ndryshimin e tyre.

A duhet të ketë një formë të standardizuar të marrëveshjes së ndërmjetësimit (marrëveshje për ndërmjetësim)?

Cila është forma e marrëveshjes së ndërmjetësuar (marrëveshja e zgjidhjes) dhe a është ajo detyruese? A është në formë kontrate apo duhet të përfshihet në vendimin e gjyqtarit për të qenë i ekzekutueshëm?

Si duhet të informohet gjykata që një lëndë ka shkuar në ndërmjetësim, është zgjidhur/nuk është zgjidhur?

Publiciteti: si duhet të informohen anëtarët e publikut, përdoruesit e gjykatave dhe përfaqësuesit ligjorë për ndërmjetësimin pilot?

5. Vlerësimi

Për të matur progresin, duhet të mblidhen të dhëna të caktuara përpara fillimit të një piloti dhe gjatë zbatimit të tij. Prandaj, është e rëndësishme që përpara se të fillojë një pilot, duhet të vendosen plane për vlerësimin e tij, si sasi (numri i referimeve, numri i ndërmjetësimeve, numri i lëndëve të zgjidhura me ndërmjetësim, koha e lëndëve nga referimi në zgjidhje, llojet e lëndëve etj.), dhe cilësore (kënaqësia e palëve dhe palëve të tjera të interesit, duke përdorur pyetësorë anonimë), me qëllim që të sigurohet që të dhëna të caktuara janë mbledhur që nga fillimi i pilotit.

27 qershor 2018

CEPEJ(2018)7

KOMISIONI EVROPIAN PËR EFIKASITETIN E DREJTËSISË (CEPEJ)

**Instrumenti i Zhvillimit të Ndërmjetësimit
Sigurimi i zbatimit të Udhëzimeve të CEPEJ për ndërmjetësimin**

Lista kontrolluese e monitorimit të ndërmjetësimit pilot

TREGUESI I PARË: DISPONUESHMËRIA

Për të zgjeruar disponueshmërinë e barabartë të shërbimeve të ndërmjetësimit, duhet të merren masa për të promovuar dhe ngritur skema të zbatueshme ndërmjetësimi në një zonë sa më të gjerë gjeografike.

<p>Rolet e gjyqtarëve</p> <p>Gjyqtarët kanë rol të rëndësishëm në zhvillimin e ndërmjetësimit. Ata duhet të jenë në gjendje të japin informata, të organizojnë sesione informative mbi ndërmjetësimin dhe, kur është e mundur, të ftojnë palët të përdorin ndërmjetësimin dhe/ose t'i referojnë rastet në ndërmjetësim.</p>	<p>A ka dëshmi se gjyqtarët në gjykatën ku është ndërmjetësi mi pilot po i referojnë lëndët për ndërmjetësim?</p>	<p>Si po referohen lëndët për ndërmjetësim?</p>	<p>Çfarë u thotë gjyqtari palëve?</p>	<p>A u jep gjyqtari palëve ndonjë informacion të shkruar në lidhje me ndërmjetësimin në përgjithësi dhe/ose detaje të ndërmjetësimit pilot të referuar nga gjykata?</p>	<p>A pritet që palët të vendosin në atë kohë, apo u jepet një afat për t'u raportuar përsëri në gjykatë/te gjyqtari?</p>
<p>Roli i avokatëve</p> <p>Në përgjithësi, kodet e sjelljes për avokatët duhet të përfshijnë një detyrim ose një rekomandim për të shqyrtuar mënyra alternative të zgjidhjes së mosmarrëveshjeve, duke përfshirë ndërmjetësimin përpara se të shkojnë në gjykatë në rastet e duhura, dhe për t'u dhënë informacion dhe këshilla përkatëse klientëve të tyre.</p>	<p>A ka prova që avokatët u japin informacione klientëve të tyre?</p>	<p>Nëse jo, a është kjo për shkak se avokatët nuk janë në dijeni të ndërmjetësimit, nuk e dinë se si funksionon ose nuk janë në dijeni se ekzistojnë ndërmjetësim e pilot?</p>	<p>Nëse avokatët japin informacion mbi ndërmjetësimin, si duket kjo? A është shkruar nga avokati, apo a kanë avokatët materiale të shtypura në dispozicion për të shpërndarë. Nëse po, a ka të bëjë me ndërmjetësimin në përgjithësi, apo me pilotin e referuar nga gjykata në veçanti</p>	<p>A ka dëshmi që shoqatat e avokatëve po ofrojnë këtë lloj informacioni për avokatët?</p>	

<p>Roli i ndërmjetësve</p> <p>Është thelbësore për gjyqtarët kur referojnë palët në ndërmjetësim, për avokatët kur këshillojnë klientët dhe për besimin e publikut të gjerë në procesin e ndërmjetësimit që cilësia e ndërmjetësimit të jetë e garantuar. Prandaj ndërmjetësuesit duhet të marrin trajnim adekuat, i cili plotëson të standardet e pranuarit.</p>	<p>A kanë marrë trajnimin adekuat të gjithë ndërmjetësuesit, të cilëve iu referohen rastet dhe janë vlerësuar si të përshtatshëm sipas standardeve të pranuarat?</p>	<p>A ka kod sjelljeje për ndërmjetësuesit?</p>	<p>Nëse po, a i përmbahen një kodi të tillë sjelljeje të gjithë ndërmjetësuesit, të cilët i referojnë lëndët?</p>
<p>Cilësia e ndërmjetësimit</p> <p>Ndoshta merret si e mirëqenë se ndërmjetësimi është efektiv nëse kryhet nga ndërmjetës të trajnuar siç duhet. Megjithatë, është e rëndësishme që brenda çdo ndërmjetësimi pilot të ketë masa të mjaftueshme për të vlerësuar cilësinë. Prandaj, duhet të zhvillohen disa kritere të përbashkëta, duke përfshirë edhe aspektet cilësore dhe sasiore të vlerësimit, për të mundësuar vlerësimin e cilësisë së skemave të ndërmjetësimit.</p>	<p>A merr gjykata dhe regjistron të dhëna për ndërmjetësimet e kryera si pjesë e pilotave për të mundësuar një vlerësim sasior, duke përfshirë lëndë të tilla si numri i lëndëve të referuara, lëndët e ndërmjetësuara, lëndët e zgjidhura me ndërmjetësim, afatet, llojet e lëndëve, etj.?</p>	<p>A ka plane për një vlerësim të pavarur të aspekteve cilësore të pilotit, duke përfshirë lëndë të tilla si kënaqësia e klientit?</p>	

TREGUESI I DYTË: QASSHMËRIA

Edhe kur ndërmjetësimi mund të vihet në dispozicion nëpërmjet ndërmjetësimeve pilot të referuar nga gjykata, duhet të bëhen përpjekje për të siguruar sa më shumë që të jetë e mundur që palët të jenë në gjendje t'i qasen këtyre pilotëve për sa i përket çmimit, distancës dhe lëndëve të tjera të përgjithshme të qasshmërisë.

<p>Kostoja e ndërmjetësimit</p> <p>Kostoja e ndërmjetësimit për përdoruesit duhet të jetë e arsyeshme dhe proporcionale me çështjen në fjalë.</p>	<p>A janë përdoruesit të vetëdijshëm për koston e ndërmjetësimit paraprakisht ose në kohën kur ata referohen për ndërmjetësim?</p>	<p>A ka një tarifë të caktuar të vetme për ndërmjetësimin, apo një sërë tarifash të përcaktuara në lidhje me vlerën e çështjes?</p>	<p>Nëse ndërmjetësit paguajnë tarifa të ndryshme, a janë palët në gjendje të zgjedhin ndërmjet ndërmjetësve?</p>	<p>A mund të marrin palët ndihmë juridike për ndërmjetësim?</p>	<p>Lidhur me ndihmën juridike</p> <p>-Nëse po, si vihen në dijeni për këtë?</p> <p>-Nëse jo, a po ndërmerren hapa për ta zgjidhur këtë?</p>
<p>Koha e ndërmjetësimit</p> <p>Një nga përfitimet kryesore të ndërmjetësimit është se palët mund të marrin zgjidhje më shpejt sesa të kalojnë përmes procesit normal gjyqësor. Që kjo të ndodhë, palët duhet të ndërgjegjësohen për ndërmjetësimin sa më shpejt që të jetë e mundur, dhe pasi të jetë zgjedhur, gjykata duhet të jetë në gjendje t'i referojë palët në ndërmjetësim dhe ndërmjetësimi duhet të bëhet sa më shpejt që të jetë e mundur.</p>		<p>A është e matshme koha e ndërmjetësimit?</p>		<p>Prandaj, a është gjykata në gjendje të përcaktojë kohën e çështjeve të ndërmjetësuar dhe të jetë në gjendje ta krahasojë atë me një çështje ekuivalente në sistemin gjyqësor?</p>	
<p>Pezullimi i afateve të kufizimit</p> <p>Palët nuk duhet të pengohen nga përdorimi i ndërmjetësimit nga rreziku i skadimit të afateve të kufizimit.</p>	<p>A parashikon shteti anëtar pezullimin e afateve të kufizimit kur referohen rastet në ndërmjetësim?</p>		<p>Nëse jo, a planifikon shteti anëtar të zbatojë dispozitat për pezullimin e afateve të kufizimit?</p>		

<p>Vendi i ndërmjetësimit</p> <p>Palët nuk duhet të jenë në disavantazh duke u detyruar të udhëtojnë më tej për të marrë ndërmjetësim sesa mund të zgjidhin një çështje përmes procesit normal gjyqësor.</p>	<p>Ku bëhet ndërmjetësimi në pilotin e referuar nga gjykata?</p>	<p>Nëse është jashtë ndërtesës së gjykatës, a ka më shumë se një vend për ndërmjetësimin pilot?</p>	<p>Nëse kjo e fundit, a kanë palët ndonjë zgjedhje të lokacionit?</p>	<p>Në përgjithësi, ndërmjetësimi zhvillohet afërsisht në të njëjtën distancë si gjykata, apo më afër apo më larg?</p>
<p>Çështjet e aftësisë së kufizuar/etnisë</p> <p>Palët me aftësi të kufizuara fizike ose ato ku gjuha e tyre e parë nuk është gjuha kryesore e shtetit anëtar nuk duhet të jenë në disavantazh për sa i përket qasjes së tyre për ndërmjetësim.</p>	<p>A mund të jepet informacioni në lidhje me ndërmjetësimin në formate alternative (si Braille ose me shtyp të zmadhuar), ose në gjuhë të tjera?</p>	<p>A janë të disponueshme rregullime të arsyeshme për t'u mundësuar atyre me aftësi të kufizuara që të jenë në gjendje të marrin pjesë në ndërmjetësim?</p>	<p>A mund të bëhen rregullime nëse palët nuk janë në gjendje të flasin gjuhën kryesore të shtetit anëtar? Për shembull, a mund të vihen në dispozicion ndërmjetësuesit alternativë?</p>	
<p>Çështje të tjera të përgjithshme të qasshmërisë</p> <p>Që ndërmjetësimi të funksionojë më mirë, procesi duhet të funksionojë sa më mirë që të jetë e mundur. Për shembull, gjykata mund të punësojë dikë që të veprojë si zyrtar ndërmjetësimi, për të qenë në gjendje të menaxhojë çështjen nga referimi gjyqësor tek vetë ndërmjetësimi. Ata mund të marrin referimin nga gjyqtari, të lidhen me palët dhe ndërmjetësuesin, të organizojnë takimin e ndërmjetësimit dhe madje edhe logjistikën e organizimit të dhomës, pijeve freskuese etj.</p>	<p>A përfshin ndërmjetësimi pilot një zyrtar ndërmjetësimi apo person të ngjashëm dhe si integrohet ai në procedura?</p>	<p>Si funksionon në praktikë procesi nga referimi i ndërmjetësimit në ndërmjetësim?</p>	<p>Sa shpejt mund të organizohet një ndërmjetësim nga fillimi në fund?</p>	

TREGUESI TRE: VETËDIJESIMI

Edhe nëse ndërmjetësimi është i disponueshëm dhe i qasshëm për të gjithë, jo të gjithë janë të vetëdijshëm për ndërmjetësimin. Mungesa e ndërgjegjësimit të gjyqësorit, profesionistëve ligjorë, përdoruesve të sistemit të drejtësisë dhe publikut të gjerë është një nga pengesat kryesore për avancimin e ndërmjetësimin. Shtetet anëtare dhe palët e interesit të ndërmjetësimin duhet të kenë parasysh se është e vështirë të thyhet mbështetja e shoqërisë në procesin tradicional gjyqësor, si mënyra kryesore e zgjidhjes së mosmarrëveshjeve.

Ndërgjegjësimi i përdoruesve të gjykatës

Anëtarët e gjyqësorit, prokurorët, avokatët dhe profesionistët e tjerë ligjorë, si dhe organet e tjera të përfshira në zgjidhjen e mosmarrëveshjeve duhet të ofrojnë informacione dhe këshilla të hershme mbi ndërmjetësimin specifik për palët në mosmarrëveshjen e tyre.

Prandaj, mund të jetë e nevojshme që kohëzgjatja e çdo piloti të bëjë ndryshime në formularët e gjykatave lokale, në mënyrë që ato të bëjnë të qartë se ndërmjetësimi nuk është vetëm një opsion në gjykatë, por se gjyqësori me dëshirë e promovon ndërmjetësimin. Palëve mund t'u kërkohej të shënojnë (tick) një kuti në formular për të treguar se dëshirojnë të provojnë ndërmjetësimin, ose në mënyrë alternative, nëse nuk e konsiderojnë të përshtatshme ndërmjetësimin, të tregojnë në formular se përse është kështu.

A janë bërë ndryshime në formularët e gjykatave për të inkurajuar palët që të përdorin ndërmjetësimin?

A disponohen fletëpalosje dhe postera në gjykatë?

A u dërgohet informacioni për ndërmjetësimin palëve kur ato hyjnë për herë të parë në procesin gjyqësor/aplikojnë në gjykatë?

Nëse ka një qendër ndërmjetësimi/pikë informacioni ndërmjetësimi brenda gjykatës, a është e shënjuar qartë?

A angazhohet gjykata në ndonjë aktivitet tjetër promovues, si mbrëmjet e hapura apo ditët e hapura për ndërmjetësim? Nëse po, çfarë përfshihet? Nëse jo, a është planifikuar ndonjë gjë?

<p>Ndërgjegjësimi i gjyqësorit</p> <p>Gjyqtarët luajnë rol vendimtar në kultivimin e një kulture të zgjidhjes miqësore të mosmarrëveshjeve. Prandaj është thelbësore që ata të kenë njohuri dhe të kuptojnë plotësisht procesin dhe përfitimet nga ndërmjetësimi. Kjo mund të arrihet përmes sesioneve informuese si dhe programeve të trajnimit fillestar dhe gjatë shërbimit.</p>	<p>A i është ofruar trajnim gjyqësorit në pilot. Apo kanë marrë pjesë në takime informuese ndërmjetësimi?</p>	<p>A është informacioni rreth ndërmjetësimit pjesë e formularit të trajnimit të përgjithshëm në shërbim për gjyqësorin?</p>	<p>A janë organizuar seminare me gjyqtarë të tjerë në objektin e gjykatës, apo me gjyqtarë nga objektet e gjykatave lokale, duke përcaktuar detajet e pilotit dhe duke iu përgjigjur pyetjeve?</p>	<p>A janë takuar gjyqësori në pilot me ndërmjetësit të cilëve u referojnë raste?</p>
<p>Ndërgjegjësimi i avokatëve</p> <p>Që ndërmjetësimi të jetë efektiv dhe i qasshëm nga palët, avokatët e tyre duhet të jenë të vetëdijshëm për ndërmjetësimin. Prandaj, shoqatat e avokatëve duhet t'u ofrojnë anëtarëve të tyre informacion mbi ndërmjetësimin.</p> <p>Përveç kësaj, gjykata duhet të inkurajojë avokatët që të marrin në konsideratë në mënyrë aktive ndërmjetësimin për klientët e tyre. Për këtë qëllim, formularët e gjykatës mund të kërkojnë, për shembull, që përfaqësuesit ligjorë të tregojnë se ata u kanë shpjeguar klientëve të tyre rreth ndërmjetësimit dhe se nëse nuk e konsiderojnë ndërmjetësimin si të përshtatshëm, ata mund të jenë kërkohet të shpjegojë pse në formular.</p>	<p>A i informojnë shoqatat e avokatëve anëtarët e tyre për ndërmjetësimin?</p>	<p>A kërkon gjykata që avokatët t'u shpjegojnë klientëve të tyre rreth ndërmjetësimit dhe të tregojnë se pse ndërmjetësimi mund të mos jetë i përshtatshëm?</p>	<p>A janë organizuar seminare brenda gjykatës midis gjyqësorit dhe avokatëve lokal, duke përcaktuar detajet e pilotit, duke iu përgjigjur pyetjeve dhe zbut ndonjë frikë?</p>	
<p>Ndërgjegjësimi i publikut të gjerë</p> <p>Megjithëse ndërgjegjësimi i publikut të gjerë për ndërmjetësimin shkon përtej një ndërmjetësimi pilot individual, një gjykatë individuale mund të bëjë shumë për të rritur ndërgjegjësimin për ndërmjetësimin në përgjithësi me anë të mbrëmjeve të hapura ose ditëve të hapura për ndërmjetësim.</p>	<p>A angazhohet gjykata në ndonjë aktivitet promovues në publikun e gjerë, si mbrëmjet e hapura apo ditët e hapura për ndërmjetësim?</p>	<p>Nëse jo, a është planifikuar ndonjë gjë?</p>		

CEPEJ(2018)7

27 qershor 2018

KOMISIONI EVROPIAN PËR EFIKASITETIN E DREJTËSISË (CEPEJ)

**Instrumenti i Zhvillimit të Ndërmjetësimit
Sigurimi i zbatimit të Udhëzimeve të CEPEJ për ndërmjetësimin**

Udhëzues i referimit gjyqësor për ndërmjetësim

Gjykata shpesh i informon palët për ndërmjetësimin me shkrim, duke u dërguar atyre një formular që i bashkëngjitet letrës së ftesës për palët. Megjithatë, provat nga skemat e ndërmjetësimit të aneksuara nga gjykata në shtetet anëtare tregojnë se një faktor kyç në suksesin e çdo skeme është inkurajimi nga gjyqtari.

Gjyqtarët dhe personeli i gjykatës jo gjyqtarë duhet të vlerësojnë mundësinë e ndërmjetësimit të çështjes gjyqësore duke e shqyrtuar çështjen me kujdes, duke filluar nga faza përgatitore. Përveç kësaj, shumica dërrmuese e palëve ndërgjyqësore dhe shumë profesionistë ligjorë – edhe nëse e njohin termin “ndërmjetësim” – ndoshta dinë relativisht pak për potencialin e ndërmjetësimit në zgjidhjen e mosmarrëveshjeve. Prandaj, ekziston një nevojë e qartë për informacion të mirë rreth ndërmjetësimit – si për atë se çfarë është ndërmjetësimi, ashtu edhe për potencialin e tij për zgjidhjen e rasteve specifike. Ky informacion duhet, kudo që është e mundur, t'u vihet në dispozicion vetë palëve. Gjyqtarët duhet të jenë në gjendje të:

- vendosin çështjen e përshtatshmërisë për ndërmjetësim
- përgjigjet pyetjeve të palëve në lidhje me procesin
- flasin për përfitimet që mund t'u sillte palëve të përfshirë në mosmarrëveshje
- kundërshtojnë çdo kundërshtim të ngritur ndaj ndërmjetësimit nga palët ose avokatët e tyre.

Politikëbërësit dhe kryetarët e gjykatave duhet të zhvillojnë stimuj për gjyqtarët që t'i referojnë rastet në ndërmjetësim, për shembull, vlerësimi i gjyqtarëve individualë nuk duhet të zvogëlohet nëse ai ose ajo e referon një çështje në ndërmjetësim dhe arrihet një zgjidhje.

Këto procedura dhe tregues të veçantë mund të përshtaten për përdorim nga profesionistë dhe persona të tjerë që i referohen ndërmjetësimit.

Ky mjet është zhvilluar duke iu referuar pikës 1. Disponueshmëria e Udhëzimeve të CEPEJ për ndërmjetësim.

1. Koha e nxitjes së ndërmjetësimit

Megjithëse koha e referimit për ndërmjetësim mund të ndryshojë në varësi të llojit të rastit të përfshirë dhe nevojave të rastit të veçantë, në parim, referimi duhet të bëhet sa më shpejt që të jetë e mundur që palët të jenë në gjendje të bëjnë një zgjedhje të informuar për pjesëmarrjen në ndërmjetësim.

Brenda kufijve të përcaktuar nga legjislacioni dhe nga Kodi i Procedurës Civile në fuqi, ndonjëherë do të ishte e preferueshme të pritej që palët të kenë shfryrë armiqësinë e tyre përpara se t'u propozohet të shkojnë në ndërmjetësim: kjo mund edhe në një fazë të mëvonshme (përfshirë zbatimin dhe procedurat e falimentimit), të rrisë gatishmërinë e tyre për të zgjidhur. Prandaj, nëse palët nuk japin pëlqimin për të ndërmjetësuar në fazën përgatitore, sugjerohet që gjykata të ofrojë mundësi në baza të vazhdueshme si për palët ashtu edhe për gjyqtarin për të përcaktuar kohën e referimit për ndërmjetësim në një fazë të mëvonshme të procesit gjyqësor.

2. Cilat lloje të çështjeve janë të pranueshme për referim në ndërmjetësim?

Gjyqtari që do ta referojë çështjen në ndërmjetësim duhet të sigurohet që çështja përkatëse të jetë e përshtatshme për ndërmjetësim. Ka disa situata ku ndërmjetësimi nuk lejohet me ligj. Kur mosmarrëveshja ose një pjesë e mosmarrëveshjes ka të bëjë me rendin publik (ligji i detyrueshëm), çështjet ose ndërmjetësimi i të drejtave të patjetërsueshme mund të kenë kuptim në varësi të kontekstit. Megjithatë, marrëveshja e zgjidhjes duhet të respektojë ligjin detyrues ose të drejtat e patjetërsueshme. Përveç kriterit të rendit publik, përjashtohen edhe mosmarrëveshjet në të cilat vetëm një vendim gjyqësor në baza juridike mund të japë zgjidhje ose të kërkojë me ligj një procedurë të caktuar gjyqësore për zgjidhjen e çështjeve të caktuara juridike.

Ekzistojnë kritere të tjera në lidhje me suksesin e ndërmjetësimit. Edhe pse nuk ka kritere uniforme për referimet në ndërmjetësim, ka disa që në përgjithësi mund të quhen si "tregues referimi". Ndërmjetësuesit me përvojë pajtohen se nuk është lloji i çështjeve ai që përcakton

shanset për ndërmjetësim të suksesshëm, por qëndrimet dhe pikëpamjet e vetë palëve. Ata duhet të jenë të përgatitur dhe të aftë për të diskutuar një zgjidhje për konfliktet e tyre duke qenë edhe në gjendje të zhvillojnë një sy për interesat e tyre reciproke.

Megjithatë, ndërmjetësuesit e mirë shpesh mund të kapërcejnë mosgatishmërinë për të ndihmuar palët në zgjidhjen e problemeve dhe vlerësimin e rrezikut të rastit të tyre, edhe nëse palët fillimisht hezitojnë të ulen në një tavolinë.

Treguesit e mëposhtëm për referimin e ndërmjetësimit mund të jenë relevant:

- Interesat e palëve bien jashtë kuadrit ligjor të mosmarrëveshjes
- marrëdhëniet afatgjata (fqinjët, biznesi, familja...)
- më shumë palë të përfshira në konflikt sesa vetëm pala në procedura
- më shumë procedura në pritje që përfshijnë të njëjtat palë
- zgjidhja e shpejtë e mosmarrëveshjes është e dëshirueshme
- kosto joproportionale gjyqësore në lidhje me vlerën e mosmarrëveshjes
- njëra nga palët ka pak burime për t'ia kushtuar procesit gjyqësor
- "lodhje e procedurave ligjore"
- probabilitet të lartë që çështja të jetë e ndërlikuar për t'u vendosur
- ka të ngjarë që vendimi të jetë i vështirë për t'u zbatuar
- rezultati i vendimit të gjykatës është i pasigurt
- interes reciprok në të ardhmen
- rast shumë emocional
- nevoja për privatësi dhe trajtim konfidencial të palëve (grupacioneve)
- kontrolli i kohës dhe organizimi i procesit është i rëndësishëm

Kundërtreguesit e mëposhtëm nxisin që procesi gjyqësor mund të jetë më i përshtatshëm:

- Ka dështuar precedenti i përpjekjes së fundit të ndërmjetësimit të dëshiruar
- vendim publik i dëshiruar
- çekuilibër i madh i fuqisë, presioni i panevojshëm ose përdorimi i mëparshëm i dhunës ndërmjet palëve që nuk mund të menaxhohet nga ndërmjetësi dhe/ose mund të çojë në një defekt të madh të pëlqimit të lirë dhe të informuar nga njëra prej palëve
- gjasat që vendimi të jetë i padrejtë për të paktën njërin nga palët e përfshira
- mungesa e fuqisë së plotë dhe të përgjithshme për të negociuar palët dhe avokatët
- tjetërsimi i provuar prindëror

3. Elementet e një interviste referimi

Diagnoza e konfliktit

Objektive: Gjyqtari që do ta referojë çështjen në ndërmjetësim duhet të hapë diskutimin mbi llojin e duhur të zgjidhjes së mosmarrëveshjeve.

Plani i ndërhyrjes

Përmes pyetjeve, gjyqtari duhet të jetë në gjendje të paraqesë një zgjedhje midis metodave të ndryshme të zgjidhjes së mosmarrëveshjeve. Në këtë proces duhet të zbulohet edhe nëse një vendim i gjykatës mund të përmbushë të gjitha interesat e palëve.

Eksplorimi i vullnetit për të negociuar dhe përmirësimi i tij

Objektiv: gjyqtari që do ta referojë çështjen në ndërmjetësim duhet të testojë aspektet e vullnetit për të negociuar:

- niveli i përshkallëzimit
- gatishmëria për të negociuar

Niveli i përshkallëzimit

Gjyqtari duhet të bëjë pyetje për të eksploruar shkallën e përshkallëzimit ndërmjet palëve dhe të jetë vigjilent ndaj çdo shenje të përshkallëzimit të rëndë, si kërcënimi për përdorimin e forcës ose konstante dhe personale ndaj palës kundërshtare. Ndërmjetësimi nuk mund të përdoret më kur konflikti ka arritur në një fazë, në të cilën palët nuk janë më të gatshme ose në gjendje të punojnë për një zgjidhje të përbashkët.

Gatishmëria për të negociuar

Pyetjet që synojnë të krijojnë kombinimin e motiveve të mëposhtme mund të tregojnë gatishmërinë për të negociuar:

- një zgjidhje të shpejtë
- kontrollin e organizimit dhe kohës së procesit të vendimmarrjes
- një zgjidhje të përshtatur që bie jashtë kuadrit ligjor të mosmarrëveshjes
- zgjidhje ekonomike
- ruajtjen ose rivendosjen e marrëdhënies

Informacion mbi ndërmjetësimin

Është e rëndësishme që palët të dinë se çfarë përfshin ndërmjetësimi dhe çfarë do të thotë për to në proces. Gjyqtari duhet të krijojë pritshmëri reale të palëve. Informacioni duhet të jepet në masën e nevojshme në një rast specifik, prandaj është e këshillueshme që të fillohet procesi duke pyetur palët se çfarë dinë tashmë për ndërmjetësimin. Për më tepër, gjyqtari duhet të jetë në gjendje të kundërshtojë çdo kundërshtim të ngritur ndaj ndërmjetësimit nga palët ose avokatët e tyre, jo duke debatuar me ta, por duke eksploruar kontekstin e rezistencës së tyre.

Në parim duhet të diskutohen temat e mëposhtme:

- vullnetarizmi dhe barazia e palëve
- konfidencialiteti i procesit
- mospranueshmëria e deklaratave dhe provave në procedurat gjyqësore
- kujdesi i duhur dhe paanshmëria e ndërmjetësit
- roli i ndërmjetësit
- roli i avokatëve
- shtyrja e procedurave gjyqësore
- tarifa e ndërmjetësit
- marrëveshja e palëve;
- çfarë duhet bërë për të nisur ndërmjetësimin

4. Si t'i referohemi - Ç'duhet të bëhet dhe Ç'nuk duhet të referimit gjyqësor për ndërmjetësim

Drejtimi drejt procesit të ndërmjetësimit kërkon ruajtjen e një ekuilibri delikat; nga njëra anë, një "shtytje" nga një gjyqtar në formën e një referimi mund të jetë një lehtësim sepse asnjëra nga palët nuk dëshiron të sugjerojë ndërmjetësim nga frika se do të humbasë fytyrën. Nga ana tjetër, kjo mund të çojë në palë pa dëshirë. Arti është që të kryhet referimi në një mënyrë që të maksimizojë motivimin e palëve për të ndjekur zgjidhjen e mosmarrëveshjeve përmes ndërmjetësimit. Duhet të theksohet se të njëjtat parime zbatohen kur palëve u kërkohet nga rregullat në fuqi të Kodit të Procedurës Civile të marrin pjesë në një mbledhje të detyrueshme referimi përpara se çështjet e tyre të shqyrtohen në gjykatë. Së fundi, bashkëpunimi ndërveprues ndërmjet gjyqtarëve dhe avokatëve mund të kontribuojë në efikasitetin e referimit në ndërmjetësim.

Çdo gjyqtar duhet të ndjekë stilin e tij/saj, megjithatë ka disa shkathtësi që mund të jenë të dobishme. Gjyqtari duhet të zgjedhë stilin e tij/saj të referimit ndërmjet "bindës dhe joshës"; ¹ në rastin e parë, ai/ajo rekomandon ndërmjetësimin apo edhe mbizotëron palët se ky është opsioni më i mirë në një rast të caktuar ose, në rastin e dytë, ai/ajo thjesht sugjeron ndërmjetësimin.

Pavarësisht nga stili që gjyqtari zgjedh, duhet pasur parasysh se palët kanë të drejtën e qasjes në gjykatë, gjë që nënkupton edhe një vendim nga gjykata. Prandaj, gjyqtari nuk duhet të krijojë përshtypjen se ai ose ajo dëshiron të heqë qafe një çështje.

Ç'duhet të bëhet dhe ç'nuk duhet tek referimi "bindës":

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Përgatituni mirë për seancën referuese dhe studioni dosjen dhe argumentet e të dyja palëve. ✓ Shpjegoni se çfarë përfshin ndërmjetësimi. ✓ Shpjegoni avantazhet e ndërmjetësimit. ✓ Shprehni mendimin tuaj personal se pse ndërmjetësimi është metoda më e mirë në një rast të caktuar. ✓ Dëgjoni. ✓ Mundohuni të kuptoni nevojat themelore të palëve. ✓ Tregoni interesim për interesat, nevojat dhe problemet e palëve. ✓ Bëjini palët të kuptojnë se ata kanë fjalën përfundimtare nëse ndërmjetësimi është metoda e përshtatshme për të zgjidhur konfliktin e tyre. ✓ Bëjeni të qartë se refuzimi i propozimit për ndërmjetësim nuk do të ketë ndikim në pozicionin ligjor të palëve në procedurë. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Mos jepni shumë informata në të njëjtën kohë. ✓ Mos kërcënoni. ✓ Mos ligjëroni. ✓ Mos u tregoni palëve se çfarë të bëjnë. ✓ Mos mbani anë. ✓ Mos u mundoni të fajësoni dikë.
--	---

Ç'duhet të bëhet dhe ç'nuk duhet tek referimi "joshës":

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Përgatituni mirë për seancën referuese dhe studioni dosjen dhe argumentet e të dyja palëve. ✓ Shpjegoni se çfarë përfshin ndërmjetësimi. ✓ Shpjegoni avantazhet e ndërmjetësimit. ✓ Dëgjoni. ✓ Tregoni interesim për interesat, nevojat dhe problemet e palëve. ✓ Mundohuni të kuptoni nevojat themelore të palëve. ✓ Bëni pyetje për të zbuluar interesat dhe motivet e palëve. ✓ Mbani ekuilibrin kur eksploroni interesat e secilës palë. ✓ Pyesni se si ndihet secila palë. ✓ Bëni pyetje të hapura nëse është e mundur. ✓ Bëni pyetje hipotetike dhe reflektuese (po sikur..., çfarë mendoni për...). ✓ Bëjeni të qartë se refuzimi i propozimit për ndërmjetësim nuk do të ketë ndikim në pozicionin ligjor të palëve në procedurë. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Mos jepni shumë informata në të njëjtën kohë. ✓ Mos bëni shumë pyetje të fokusuara (kush, çfarë, ku, kur...). ✓ Mos mbani anë. ✓ Mos u mundoni të fajësoni dikë. ✓ Mos pyet "Pse e bëre?"
--	---

¹ Machteld Pel, Referim për ndërmjetësim: Një udhëzues praktik për një propozim efektiv ndërmjetësimi, Hagë 2008, f. 181.

27 qershor 2018

CEPEJ(2018)7

KOMISIONI EVROPIAN PËR EFIKASITETIN E DREJTËSISË (CEPEJ)

**Instrumenti i Zhvillimit të Ndërmjetësimit
Sigurimi i zbatimit të Udhëzimeve të CEPEJ për ndërmjetësimin**

Kurrikula bazë e trajnimit të ndërmjetësuesit

*Dokument i përpunuar së bashku me Institutin Ndërkombëtar të
Ndërmjetësimit*

Është pranuar se ekziston një gamë e gjerë e praktikave të ndryshme të mësimdhënies dhe ndërmjetësimit brenda shteteve anëtare të Këshillit të Evropës. Një kurrikul bazë e trajnimit për ndërmjetësit është identifikuar si një mjet kyç ndërmjetësimi, sepse:

- Ai mundëson identifikimin e temave për trajnimin e ndërmjetësuesve si një standard bazë,
- Ai mund të përdoret si udhëzues i përbashkët mësimor në juridiksione të ndryshme duke krijuar një standard të përbashkët për njohuritë dhe shkathtësitë profesionale të ndërmjetësuesve dhe për këtë arsye lehtëson praktikën e bashkëndërmjetësimit, përkatësisht në konfliktet ndërkufitare ku dy ose më shumë ndërmjetës janë të përfshirë në juridiksione të ndryshme.
- Ai do të inkurajojë shkrimin e manualeve dhe kërkimin në terren.

Duke pasur parasysh ekspertizën e tij në zhvillimin e standardeve globale profesionale për ndërmjetësuesit, avokatët dhe të tjerët të përfshirë në zgjidhjen e përbashkët të mosmarrëveshjeve dhe proceset e negociatave, ky mjet është përpunuar së bashku me Institutin Ndërkombëtar të Ndërmjetësimit (IMI). IMI gjithashtu mbledh palët e interesit, promovon mirëkuptimin dhe shpërndan shkathtësitë, të gjitha në një kapacitet ofrues jo të shërbimeve¹.

Ky mjet është zhvilluar duke iu referuar pikës 1. Disponueshmëria e Udhëzimeve të CEPEJ për ndërmjetësim.

1. Parimet e kurrikulës së trajnimit të ndërmjetësve

Kurrikula e trajnimit duhet të përvijohet në planin e trajnimit dhe duhet të organizohet në atë mënyrë që të mundësojë zhvillimin e njohurive dhe shkathtësive dhe teknikave të ndërmjetësimit të kërkuara nga një ndërmjetës efektiv.

Përmbajtja e trajnimit dhe metodologjisë së trajnimit do të marrë parasysh kontekstin, nivelin fillestar të njohurive dhe ekspertizën praktike të të trajnuarve.

Kurrikula e trajnimit të ndërmjetësuesve duhet të trajtojë, zbulojë dhe inkurajojë praktikën e mira në terren.

Kontrolli i cilësisë dhe masat e pavarura monitoruese duhet të vendosen për të siguruar përmbajtje të mjaftueshme dhe ofrimin e trajnimit. Rekomandohet fuqimisht që ofrimi i pjesëve praktike të trajnimit të drejtohet nga ndërmjetësues aktivë, me përvojë si trajnerë.

2. Zhvillimi i njohurive

Kurrikula e trajnimit duhet të mbulojë të paktën këto fusha kryesore të zhvillimit të njohurive:

2.1 Teoria e konfliktit

2.2 Zgjidhja tradicionale e mosmarrëveshjeve dhe ndërmjetësimi

2.3 Bazat e ndërmjetësimit:

2.3.1 Parimet themelore të ndërmjetësimit:

- a. Vullnetarizmi
- b. Konfidencialiteti
- c. Pavarësia, paanshmëria dhe neutraliteti i ndërmjetësit
- d. Vetëvendosje e palëve dhe kontroll mbi procesin
- e. Barazia e palëve
- f. Kreativiteti dhe qëndrueshmëria
- g. Fleksibiliteti
- h. Kosto-efektiviteti

2.3.2 Qëllimet e ndërmjetësimit

2.3.3 Indikacionet dhe kundëringacionet e ndërmjetësimit në vlerësimin e përshtatshmërisë së rasteve

¹ <http://www.imimmediation.org/>

2.4 Karakteristikat kryesore të një ndërmjetësi:

- a. Qëndrimi dhe roli i ndërmjetësit
- b. Besueshmëria
- c. Shkathtësitë dhe teknikat bazë
- d. Atributet që lidhen me etikën profesionale
- e. Kërkesat dhe praktika profesionale

2.5 Rolet e palëve, mbrojtësit e tyre dhe pjesëmarrësve të tjerë në ndërmjetësim

2.6 Stilet e ndërmjetësimin

2.7 Fazat e ndërmjetësimin²:

- a. Përgatitja
- b. Hapja
- c. Eksplorimi
- d. Negocimi
- e. Marrëveshja

2.8 Kuadri ligjor i ndërmjetësimin dhe legjislacioni në lidhje me ndërmjetësimin, duke përfshirë rishikimin e kuadrit ligjor për ndërmjetësim të detyrueshëm dhe të zgjedhur nëse është i disponueshëm

2.9 Ndërveprimi ndërmjet ndërmjetësuesve, gjyqtarëve, avokatëve, përdoruesve të ndërmjetësimin dhe palëve të tjera të interesit të ndërmjetësimin

2.10 Karakteristikat kryesore dhe dallimet e ndërmjetësimin në çështjet civile, familjare, penale dhe administrative

3. Trajnim i shkathtësive praktike

Për sa i përket zhvillimit të shkathtësive, temat thelbësore të shkathtësive që duhet të mbulohen, demonstrohen dhe praktikohen në çdo program trajnimi janë:

- a. Format e shkathtësive të të dëgjuarit dhe strategjive të komunikimit
- b. Shkathtësitë dhe teknikat e menaxhimit të procesit të ndërmjetësimin duke përfshirë, por pa u kufizuar në përdorimin e takimeve të përbashkëta dhe private
- c. Strategjitë dhe shkathtësitë e negociimit për të menaxhuar përmbajtjen e mosmarrëveshjes
- d. Mënyrat e reagimit ndaj sjelljeve të ndryshme të palëve
- e. Shkathtësitë për zgjidhjen e problemeve dhe vendimmarrjen
- f. Shkathtësitë e analizës dhe menaxhimit të konfliktit, duke përfshirë përzgjedhjen e arsyeshme të strategjisë dhe metodave për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve
- g. Shkathtësitë e bashkë-ndërmjetësimin

Trajnerët mund të përfshijnë tema të tjera të bazuara në shkathtësi, duke përfshirë por pa u kufizuar në menaxhimin e emocioneve, trajtimin e njerëzve të vështirë, reagimin ndaj ngërçit, programimin neuro-gjuhësor, etj.

Kurset e trajnimit për shkathtësitë e ndërmjetësuesve duhet të jenë pjesëmarrëse, ndërvepruese dhe të fokusuar tek nxënësit. Për të siguruar këtë, duhet të përdoren një sërë metodologjish mësimore, duke përfshirë ligjërimin, videot, ushtrimet ndërvepruese, punën individuale, diskutimin në grup, të folurit në dyshe dhe luajtjen e roleve. Si udhëzim, për pjesën praktike të çdo kursi, që është krijuar për të mësuar procesin dhe shkathtësitë për të qenë një ndërmjetës efektiv, një pjesë thelbësore duhet t'i kushtohet lojës së roleve, stërviçjes dhe reagimeve, si dhe diskutimeve dhe ushtrimeve.

² Ka shumë modele të ndryshme fazash për procesin e ndërmjetësimin dhe modeli më poshtë është dhënë vetëm për qëllime ilustruese.

4. Veçoritë e trajnimit të specializuar për ndërmjetësim

Tema shtesë dhe ushtrime të zhvillimit të shkathtësive duhet të mbulohen në programet e specializuara të trajnimit për ndërmjetësim.

Për trajnimin e ndërmjetësimit në çështjet familjare:

- a. Parimet thelbësore të ndërmjetësimit familjar
- b. Njohuri të mjaftueshme të së drejtës familjare
- c. Modelet e ndërmjetësimit familjar
- d. Shkathtësitë e ndërmjetësit të familjes
- e. Kufijtë e parimit të konfidencialitetit
- f. Ndërmjetësimi i fokusuar te fëmija dhe interesi më i mirë për fëmijën
- g. Pjesëmarrja e fëmijëve
- h. Takimet e vlerësimit (faza e parandërmjetësimit)
- i. Abuzimi në familje
- j. Mosbalancimet e fuqisë
- k. Kuadri ligjor ndërkombëtar

për trajnimin e ndërmjetësimit në çështjet

civile:

- a. Njohuri të mjaftueshme të dispozitave të ligjit për rendin publik dhe mbrojtjen sociale në fushat në të cilat ato ushtrojnë në veçanti:
 - i. në mosmarrëveshjet për qiratë
 - ii. në fushën e së drejtës së punës
 - iii. në të drejtën e konsumatorit
- b. Mosbalancimet e fuqisë
- c. Modelet e ndërmjetësimit civil
- d. Kuadri ligjor ndërkombëtar

për trajnimin e ndërmjetësimit në çështjet

penal:

- a. Njohuri të mjaftueshme të sistemit të drejtësisë penale
- b. Metoda të ndryshme të drejtësisë restauruese
- c. Marrëdhënia ndërmjet drejtësisë penale dhe ndërmjetësimit
- d. Shkathtësitë dhe teknikat e komunikimit dhe të punës me viktimat, shkelësit dhe të tjerët të përfshirë në procesin e ndërmjetësimit, duke përfshirë njohuritë bazë mbi reagimet e viktimave dhe shkelësve
- e. Shkathtësitë e specializuara për ndërmjetësim në rastet e shkeljeve të rënda dhe kundërvajtjeve që përfshijnë të mitur

Për trajnimin e ndërmjetësimit në çështjet administrative:

- a. Parimet thelbësore të ndërmjetësimit në çështjet administrative
- b. Njohuri të mjaftueshme të së drejtës kushtetuese dhe administrative
- c. Bilanci i parimeve të konfidencialitetit të ndërmjetësimit dhe të transparencës së veprimtarisë administrative
- d. Kufijtë e interesit publik
- e. Roli i ndërmjetësuesit – veçoritë e parimeve të pavarësisë dhe paanësisë
- f. Takimet e vlerësimit (faza e para-ndërmjetësimit)
- g. Kodi i etikës së ndërmjetësve në fushën administrative

5. Kohëzgjatja

Që një kurs të mbulojë në mënyrë adekuate përmbajtjen e nevojshme duke përdorur metodologjitë e duhura, kurset duhet të kenë një numër të konsiderueshëm orësh trajnimi jo më pak se 40 orë³ me pjesëmarrje personale në klasë.

6. Madhësia e grupit

Trajnimi cilësor i ndërmjetësimit do të zbatohet metodologjinë e trajnimit interaktiv dhe pjesëmarrës, prandaj madhësia e grupit do të kufizohet në maksimum 30 të trajnuar me një raport ideal trajner-të trajnuar prej 1 trajner me 10 të trajnuar/15 të trajnuar në maksimum.

7. Vlerësimi

Vlerësimi i trajnimit përfshin vlerësimin e njohurive (pjesa teorike) dhe shkathtësive (pjesa praktike) e të trajnuarve që korrespondojnë me kurrikulën e trajnimit dhe planin e trajnimit. Lojëra me role të vlerësuara nga ndërmjetësuesit praktikues do të përdoren për vlerësimin e performancës së ndërmjetësit në përdorimin e shkathtësive profesionale.

8. Përcjellja

Rekomandohet fuqimisht që trajnimi i ndërmjetësimit të pasohet nga mbikëqyrja, mentorimi dhe zhvillimi i vazhdueshëm profesional, vendosja, përmirësimi dhe rifreskimi i njohurive dhe shkathtësive profesionale të ndërmjetësit, si dhe edukimi për zhvillimet e reja në këtë fushë.

³ Kjo nuk përfshin përgatitjen para kursit, drekën dhe pushimet.

4 dhjetor 2018

CEPEJ(2018)24

KOMISIONI EVROPIAN PËR EFIKASITETIN E DREJTËSISË (CEPEJ)

**Instrumenti i Zhvillimit të Ndërmjetësimit
Sigurimi i zbatimit të Udhëzimeve të CEPEJ për ndërmjetësimin**

Kodi Evropian i Sjelljes për Ofruesit e Ndërmjetësimit

Siç është miratuar në Mbledhjen e 31-të plenare të CEPEJ në Strasburg, 3-4 dhjetor 2018

Ky mjet është zhvilluar duke iu referuar pikës 1. Disponueshmëria e Udhëzimeve të CEPEJ për ndërmjetësim.

Ky kod sjelljeje përcakton një sërë parimesh ndaj të cilave qendrat, institutet ose ofruesit e tjerë të ndërmjetësimit mund të vendosin vullnetarisht të angazhohen. Mund të përdoret nga ofruesit e ndërmjetësimit (duke përfshirë të gjithë punonjësit e tyre dhe personat e lidhur) që ofrojnë shërbime ndërmjetësimi në fusha të ndryshme mosmarrëveshjesh si çështjet civile, tregtare, familjare, administrative dhe penale. Ky kod është koherent dhe mund të përdoret në lidhje me Kodin Evropian të Sjelljes për Ndërmjetësuesit, të zhvilluar në vitin 2004 nën kujdesin e Bashkimit Evropian¹, dhe me rekomandimet, udhëzimet dhe instrumentet e tjera të Këshillit të Evropës dhe Komisionit Evropian për Efikasitetin e Drejtësisë (CEPEJ) për ndërmjetësimin dhe ADR². Ligjvënësit e shteteve anëtare të Këshillit të Evropës mund të zgjedhin të përfshijnë rregullat e këtij kodi në mjedisin ligjor kombëtar të ndërmjetësimit si një standard bazë për ofruesit e ndërmjetësimit.

Me qëllim të përmirësimit të këtij dokumenti, CEPEJ-GT-MED fton ofruesit e ndërmjetësimit të cilët angazhohen të përdorin këtë dokument për të sjellë komentet e tyre në Sekretariatit e CEPEJ.

1. PËRKUFIZIMI

"Ofruesi i ndërmjetësimit" do të thotë çdo entitet publik ose privat (përfshirë skemat e ndërmjetësimit të lidhura me gjykatën) i cili menaxhon ose administron një proces ndërmjetësimi të kryer nga një ndërmjetës neutral i palës së tretë të çfarëdo emërtimi apo profesioni, (në tekstin e mëtejshëm "ndërmjetësi") i cili ofron shërbime nën kujdesin e tij për të ndihmuar palët për të zgjidhur në mënyrë miqësore mosmarrëveshjen e tyre.

2. CILËSIA DHE KOMPETENCA E SHËRBIMIT

Ofruesit e ndërmjetësimit duhet të ndërmarrin të gjithë hapat e arsyeshëm për të siguruar një nivel adekuat në cilësinë dhe kompetencën e shërbimeve të tij duke siguruar që:

- a. mban fonde të mjaftueshme, kapacitet administrativ dhe një numër adekuat ndërmjetësuesish të lidhur për të ofruar shërbimet përkatëse;
- b. është në përputhje me të gjitha ligjet dhe rregullat përkatëse vendase;
- c. ndërmjetësuesit që punojnë nën kujdesin e tij janë të kualifikuar në kryerjen e proceseve cilësore të ndërmjetësimit duke pasur trajnimin e duhur bazë dhe të vazhdueshëm në zgjidhjen e mosmarrëveshjeve dhe teknikat e ndërmjetësimit, duke pasur parasysh skemat dhe/ose standardet e aplikueshme të akreditimit dhe/ose certifikimit;
- d. ndërmjetësuesit që punojnë nën kujdesin e tij janë kompetent për të trajtuar lloje të veçanta mosmarrëveshjesh që mund t'u referohen atyre;
- e. ekzistojnë procedura transparente, të drejta dhe efikase të përzgjedhjes dhe caktimit të ndërmjetësuesve;
- f. monitorimi zbatohet për të siguruar performancë adekuate dhe efikase të ofruesit të ndërmjetësimit dhe ndërmjetësve të tij të lidhur, duke përdorur anketat e kënaqshmërisë së klientit sipas rastit;
- g. mbledhen të dhëna statistikore për treguesit kryesorë;
- h. personeli në sekretariatit e tij ose zyrën e menaxhimit të çështjeve është i trajnuar siç duhet për të ndihmuar palët dhe ndërmjetësuesit gjatë gjithë procesit të ndërmjetësimit;
- i. ambientet dhe dhomat e ndërmjetësimit që ofron janë lehtësisht të qasshme, me sinjalistikë, të pajisura në mënyrë adekuate dhe komode për të mbajtur sesione ndërmjetësimi;
- j. palët mund të kenë qasje lehtësisht në shërbimin duke paraqitur kërkesa për ndërmjetësim në internet ose me ndonjë mjet të duhur komunikimi dhe të marrin pjesë në proces;
- k. ekziston një sistem adekuat i menaxhimit të cilësisë, i cili monitorohet dhe zbatohet në mënyrë efektive.

¹ Kodi Evropian i Sjelljes për Ndërmjetësuesit mund të konsultohet në internet në http://ec.europa.eu/civiljustice/adr/adr_ec_code_conduct_en.pdf.

² Mund të konsultohet në internet në <https://www.coe.int/en/web/cepej/cepej-work/mediation>.

3. TRANSPARENCA DHE KOMUNIKIMI

Ofruesit e ndërmjetësimit duhet të kenë një uebsajt të përditësuar dhe miqësor për përdoruesit dhe/ose mjete të tjera të disponueshme në mënyrë që t'u ofrojnë përdoruesve të ndërmjetësimit informacion të saktë dhe lehtësisht të kuptueshëm për:

- a. natyrën dhe historinë e ofruesit, emrat e partnerëve, anëtarëve të lidhur, menaxhmentit dhe palëve kryesore të interesit;
- b. emrat, biografite e sakta të përditësuara dhe kompetencat profesionale të ndërmjetësuesve që ofrojnë shërbime nën kujdesin e tij;
- c. procesin e ndërmjetësimit, rregullat e ndërmjetësimit dhe legjislacionin përkatës të zbatuar në procesin e ndërmjetësimit;
- d. tarifatat dhe kriteret e llogaritjes që aplikohen për ofrimin e shërbimeve dhe se si mund të ndahet ndërmjet palëve;
- e. kodin e sjelljes të miratuar nga ndërmjetësit.

Ofruesi i ndërmjetësimit nuk duhet të bëjë deklaratata të rreme, të padrejta ose mashtruese në komunikimet ose marketingun e tij në lidhje me shërbimet e tij dhe shërbimet e ndërmjetësve të tij të lidhur.

4. RREGULLAT DHE ETIKA E NDËRMJETËSIMIT

Ofruesit e ndërmjetësimit duhet të sigurojnë që ata të zbatojnë Kodin Evropian të Sjelljes për Ndërmjetësuesit si një standard minimal në ofrimin e shërbimeve të ndërmjetësimit.

Ofruesit e ndërmjetësimit do t'u binden rregullave dhe procedurave në lidhje me performancën e tyre dhe ofrimin e shërbimeve të ndërmjetësimit, siç përcaktohet nga ligjet vendase.

5. PAVARËSIA, PAANËSIA DHE NEUTRALITETI

Ofruesit e ndërmjetësimit duhet të jenë të pavarur dhe të paanshëm ndaj të gjitha palëve të përfshira në mosmarrëveshje dhe praktikuesve ligjorë.

Të gjitha proceset e ndërmjetësimit do të menaxhohen në mënyrë të paanshme, neutrale dhe të pavarur.

Ofruesit e ndërmjetësimit nuk mund të ofrojnë shërbime ndërmjetësimi të përziera me ndonjë aktivitet tjetër profesional ose tregtar që nuk ka lidhje me zgjidhjen e mosmarrëveshjeve. Stafit i një ofruesi të ndërmjetësimit, aksionarët, palët e interesit dhe ndërmjetësit e lidhur nuk mund të veprojnë si avokatë, këshilltarë, konsulentë, trajnerë ose gjyqtarë në të njëjtën mosmarrëveshje ose për njërën nga palët përpara përfundimit të mosmarrëveshjes ose brenda një kohe të arsyeshme pas përfundimit të saj.

Ofruesit e ndërmjetësimit duhet të respektojnë të gjitha kufizimet dhe procedurat e tjera për të ruajtur pavarësinë dhe paanshmërinë.

6. KONFLIKTI I INTERESIT

Ofruesit e ndërmjetësimit duhet të vendosin procedura për zbulimin dhe eliminimin e konflikteve të mundshme të interesit.

Ofruesit e ndërmjetësimit duhet të zbulojnë ekzistencën e çdo fakti, interesi ose marrëdhënie që ka gjasa të arsyeshme të ndikojë në paanësinë ose pavarësinë e tij, ose që mund të krijojë në mënyrë të arsyeshme pamjen se ofruesi është i njëanshëm ndaj një pale ose i favorshëm për një tjetër, duke përfshirë:

- a. çdo interes ekonomik përkatës ose burim të ardhurash (p.sh. pronësi, sponsorizime, kontribute vjetore, financime, etj.) me çdo palë ose shoqata ose këshilltarë të tyre që mund të ndikojnë në paanësinë e tij;
- b. çdo interes në rezultatin e procesit të ndërmjetësimit;
- c. çdo fakt ose marrëdhënie me palët dhe avokatët e tyre që mund të ndikojë në paanshmëri ose të krijojë një pamje të njëanshme ose paragjykimi.

7. ANKESAT, PROCEDURAT DISIPLINORE DHE ZGJIDHJA E MOSMARRËVESHJEVE

Ofruesit e ndërmjetësimit duhet të krijojnë dhe mbajnë ankesa të drejta dhe efektive dhe mekanizma disiplinorë për të trajtuar mosmarrëveshjet në lidhje me ndërmjetësuesit ose administratorët e proceseve të ndërmjetësimit.

Ofruesit e ndërmjetësimit duhet të pajtohen kryesisht për zgjidhjen miqësore të mosmarrëveshjeve në çështjet e tyre nëpërmjet negociatave dhe ndërmjetësimit.

8. KONFIDENCIALITETI

Duke pasur parasysh se si standard i përgjithshëm i gjithë informacioni që lidhet me ndërmjetësimin është konfidencial, ofruesit e ndërmjetësimit duhet të ndërmarrin të gjitha hapat e arsyeshëm për të mbrojtur nivelin e konfidencialitetit të përcaktuar nga ligjet dhe rregullat përkatëse dhe/ose të rënë dakord nga palët.

4 dhjetor 2018

CEPEJ (2018)25

KOMISIONI EVROPIAN PËR EFIKASITETIN E DREJTËSISË (CEPEJ)

**Instrumenti i Zhvillimit të Ndërmjetësimit
Sigurimi i zbatimit të Udhëzimeve të CEPEJ për ndërmjetësimin**

Formularët standard të ndërmjetësimit

Siç është miratuar në Mbledhjen e 31-të plenare të CEPEJ në Strasburg, 3-4 dhjetor 2018

Ky mjet është zhvilluar duke iu referuar pikës 1. Disponueshmëria e Udhëzimeve të CEPEJ për ndërmjetësim.

Formularët e mëposhtëm janë krijuar për të ndihmuar ofruesit e ndërmjetësimit dhe shtetet anëtare duke ofruar formularë standard të ndërmjetësimit që do të përdoren nga palët kur fillojnë një proces ndërmjetësimi, duke rënë dakord për zgjidhjen e tij, duke mbledhur komente dhe duke vlerësuar kënaqshmërinë e palëve përmes një pyetësoi. Parashikohet gjithashtu një klauzolë model kontrate për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve përmes ndërmjetësimit.

Emrat dhe konceptet e përdorura në formularët model dhe dispozita të ndryshme mund të përshtaten duke marrë parasysh legjislacionin kombëtar në praktikë.

Format e mëposhtme janë përfshirë në këtë mjet:

- Marrëveshja për të ndërmjetësuar
- Modeli i Marrëveshjes për Zgjidhjen e Ndërmjetësimit
- Modeli i Pyetësoi për Komentet e Ndërmjetësimit
- Modeli i klauzolës së kontratës për Zgjidhjen e Mosmarrëveshjeve

Ky mjet mund të zgjerohet dhe të zhvillohet në të ardhmen. Me qëllim të përmirësimit të këtij dokumenti, CEPEJ-GT-MED fton ofruesit e ndërmjetësimit të cilët angazhohen të përdorin këtë dokument për të sjellë komentet e tyre në Sekretariatit e CEPEJ.

Modeli i marrëveshjes për të ndërmjetësuar

Kjo marrëveshje e datës

bëhet ndërmjet

Pala A

.....

e (emri i kompanisë ose entitetit).....

Pala B

.....

e (emri i kompanisë ose entitetit).....

(bashkërisht të referuar si "Palët") dhe

Ndërmjetësuesi / Ofruesi i Ndërmjetësimit¹

..... e

(emri i ofruesit të ndërmjetësimit).....

në lidhje me një ndërmjetësim që do të bëhet

me (data dhe ora)

në (vendi).....

('ndërmjetësimi')

¹ Marrëveshja për ndërmjetësim mund të nënshkruhet ndërmjet palëve dhe një ndërmjetësi individual (ose bashkëndërmjetësues) ose ofrues ndërmjetësimi sipas rregullave në fuqi.

është rënë dakord nga nënshkruesit e kësaj Marrëveshjeje që:²

Ndërmjetësimi

1. Palët bien dakord të përqipen me mirëbesim për të zgjidhur mosmarrëveshjen e tyre në Ndërmjetësim. Ndërmjetësi pranon të kryejë dhe Palët të marrin pjesë në Ndërmjetësim në përputhje me këtë Marrëveshjeje për të ndërmjetësuar.

Autoriteti dhe statusi

2. Personi që nënshkruan këtë Marrëveshjeje në emër të secilës Palë garanton autoritetin për të detyruar atë Palë dhe të gjithë personat e tjerë të pranishëm në emër të asaj Palë në Ndërmjetësim, [ose ndonjë pjesë të saj], për të respektuar kushtet e kësaj Marrëveshjeje, dhe gjithashtu ka autoritet për të detyruar atë Palë me kushtet e çdo marrëveshjeje.
3. Ndërmjetësi nuk do të jetë përgjegjës ndaj Palëve për asnjë veprim ose mosveprim në lidhje me Ndërmjetësimin, përveç nëse veprimi ose mosveprimi vërtetohet se ka qenë mashtrues ose i përfshirë në sjellje të pahijshme të qëllimshme.

Konfidencialiteti dhe statusi pa paragjykim

4. Çdo person i përfshirë në ndërmjetësim:
 - 4.1 do të mbajë konfidenciale të gjitha informacionet që rrjedhin nga ose në lidhje me ndërmjetësimin, duke përfshirë kushtet e çdo marrëveshjeje, përveç rasteve kur Palët bien dakord ndryshe me shkrim (duke përfshirë ose jo faktin që ndërmjetësimi do të ndodhë ose ka ndodhur) ose kur zbulimi i informacionit kërkohet me ligj, ose për të zbatuar kushtet e marrëveshjes ose për të njoftuar siguruesit e tyre, ndërmjetësit e sigurimeve dhe/ose kontabilistët; dhe
 - 4.2 pranon se i gjithë informacioni i tillë që kalon ndërmjet Palëve dhe Ndërmjetësuesit, pavarësisht nga komunikimi, është rënë dakord të jetë pa paragjykim për pozicionin ligjor të çdo Palë dhe nuk mund të paraqitet si provë ose t'i zbulohet ndonjë gjyqtari, arbitri ose vendimmarrësi tjetër në ndonjë ligj ose proces tjetër formal, përveç rasteve kur parashikohet ndryshe në ligj.
5. Kur një Palë i zbulon privatisht Ndërmjetësuesit ndonjë informacion konfidencial përpara, gjatë ose pas procesit të Ndërmjetësimit, Ndërmjetësi nuk do t'ia zbulojë atë informacion asnjë Palë ose personi tjetër pa pëlqimin e Palës që e zbulon atë.
6. Palët e kuptojnë se Ndërmjetësi nuk jep këshilla ligjore apo ndonjë këshillë tjetër profesionale dhe bien dakord që nuk do të bëjnë asnjë pretendim kundër Ndërmjetësuesit në lidhje me këtë Ndërmjetësim. Palët nuk do të bëjnë kërkesë për të thirrur Ndërmjetësuesin si dëshmitar, as nuk do t'u kërkojnë atyre që të paraqesin në provë ndonjë procesverbal ose shënim në lidhje me ndërmjetësimin, në asnjë proces gjyqësor, arbitrazh ose proces tjetër formal që lind nga ose në lidhje me mosmarrëveshjen e tyre dhe ndërmjetësimin; Ndërmjetësi as nuk do të pranojë të veprojë si dëshmitar, ekspert, arbitër apo konsulent në ndonjë proces të tillë. Nëse ndonjë Palë bën një kërkesë të tillë, ajo Palë do të dëmshpërblejë plotësisht Ndërmjetësuesin në lidhje me çdo kosto që ajo ka për të rezistuar dhe/ose për t'iu përgjigjur një kërkesë të tillë, duke përfshirë rimbursimin në tarifën standarde për orë të Ndërmjetësuesit për kohën e kaluar të Ndërmjetësuesit në rezistencë dhe/ose përgjigje ndaj një kërkesë të tillë.

² Ky është një dokument model dhe mund të mendohet të shtohen kur është e nevojshme dispozita të tjera si: gjuha e procesit të ndërmjetësimit, vendi i procesit të ndërmjetësimit, prania e avokatëve dhe personave të tjerë të tretë në procesin e ndërmjetësimit, afati i procesit të ndërmjetësimit, etika që detyron ndërmjetësuesin.

Formalitetet e marrëveshjes

7. Asnjë kusht i marrëveshjes i arritur në ndërmjetësim nuk do të jetë ligjërisht i detyrueshëm derisa të përcaktohet me shkrim dhe të nënshkruhet nga ose në emër të secilës prej Palëve.

Tarifat dhe kostot e Ndërmjetësimit

8. Palët do të jenë përgjegjëse për tarifat dhe shpenzimet e Ndërmjetësuesit / Ofruesit të Ndërmjetësimit ('Tarifat e Ndërmjetësimit') siç përcaktohet në [Termet dhe Kushtet e Punës të Ndërmjetësuesit] aktuale në datën e kësaj Marrëveshjeje (duke përfshirë çdo dispozitë për orë shtesë nëse procesi i ndërmjetësimit shtrihet përtej orëve të caktuara për ndërmjetësim).
9. Përveç rasteve kur Palët dhe Ndërmjetësuesi bien dakord ndryshe me shkrim, secila Palë pranon të ndajë tarifat e Ndërmjetësimit në mënyrë të barabartë dhe gjithashtu të përballojë kostot dhe shpenzimet e veta ligjore dhe të tjera për përgatitjen dhe pjesëmarrjen në Ndërmjetësim ('Shpenzimet ligjore të secilës palë'). Megjithatë, secila Palë pajtohet më tej që çdo gjykatë mund t'i trajtojë tarifat e ndërmjetësimit dhe kostot ligjore të secilës Palë si kosto në rastin në lidhje me çdo proces gjyqësor ose arbitrazh ku ajo gjykatë ka fuqinë për të vlerësuar ose marrë urdhra për kostot, nëse Ndërmjetësimi rezulton apo jo në zgjidhjen e mosmarrëveshjes së tyre.

Statusi ligjor dhe efekti i ndërmjetësimit

10. Kjo Marrëveshje rregullohet me ligjin e [shteti anëtar] dhe gjykatat e [shteti anëtar] do të kenë juridiksion ekskluziv për të vendosur çdo çështje që lind nga ose në lidhje me këtë Marrëveshje dhe Ndërmjetësimin.³
11. Referimi i mosmarrëveshjes tek Ndërmjetësimi nuk prek asnjë të drejtë që ekziston sipas Nenit 6 të Konventës Evropiane të të Drejtave të Njeriut, dhe nëse mosmarrëveshja e tyre nuk zgjidhet nëpërmjet Ndërmjetësimit, e drejta e Palëve për një gjykim të drejtë mbetet e paprekur.

³ Në varësi të mundësisë së përdorimit të instrumentit autentik të detyrueshëm (*acte authentique exécutoire*) kur ligji i shtetit e parashikon dhe e mundëson këtë.

Ndryshimet në këtë Marrëveshje

Ndryshimet e dakorduara në këtë Marrëveshje janë paraqitur më poshtë

Nënshkruar

Pala A

.....
[Nënshkrimi dhe emri në shkronja të mëdha]

Pala B

.....
[Nënshkrimi dhe emri në shkronja të mëdha]

Ndërmjetësi

.....

Modeli i Marrëveshjes për Zgjidhjen e Ndërmjetësimit¹

Data

Palët

Pala A

.....

e (emri i kompanisë ose entitetit).....

Pala B

.....

e (emri i kompanisë ose entitetit).....
(së bashku 'Palët')

Pala C, etj.

Historiku

- Palët kanë qenë në një mosmarrëveshje në lidhje me [përcakto detaje të shkurtra] ('Mosmarrëveshja')² [e cila është në proces gjyqësor/arbitrazh [referenca e gjykatës/arbitrazhit] ('Veprimi')]³
- Mosmarrëveshja ka qenë objekt i një ndërmjetësimi ("Ndërmjetësimi") i kryer sipas një marrëveshjeje ("Marrëveshja për të ndërmjetësuar) midis Palëve dhe [.....] ('Ndërmjetësi');
- Palët kanë rënë dakord të zgjidhin mosmarrëveshjen sipas kushteve të përcaktuara më poshtë ("Marrëveshja e Zgjidhjes");
- [shih fusnotën 1 dhe përcakto çdo fakt ose paraqitje kyçe]

¹ Ky model i Marrëveshjes (dhe urdhri shoqërues i pëlqimit) është vetëm për udhëzim. Çdo marrëveshje e bazuar në të do të duhet t'i përshtatet rrethanave të veçanta dhe kërkesave ligjore të marrëveshjes me të cilën lidhet. Kudo që është e mundur, një marrëveshje e tillë duhet të hartohet/miratohet nga avokati i secilës palë. Edhe pse ndërmjetësi mund të përfshihet herë pas here për të ndihmuar palët për hartimin e kushteve të pranueshme, ndërmjetësi nuk është përgjegjës për hartimin e marrëveshjes dhe nuk duhet të jetë kurrë palë në të. Kjo marrëveshje nuk i përjashton palët nga pajtueshmëria me formularin e veçantë të kërkuar nga legjislati kombëtar duke përfshirë, por pa u kufizuar në kërkesat specifike për një noterizim dhe/ose regjistrim të llojeve të veçanta të marrëveshjeve.

² Ndonëse nuk është thelbësore që të recitohet konteksti faktik, çdo fakt dhe përfaqësim, e vërteta e të cilave përbën themelin vendimtar për kushtet e marrëveshjes duhet të parashtrahet këtu për të eliminuar ose të paktën minimizuar çdo pretendim të mëvonshëm për keqinterpretim.

³ Hiqni këtë formulim dhe paragrafin 4 nëse nuk ka procedura gjyqësore ose arbitrazhi.

Kushtet e Marrëveshjes së Zgjidhjes

Është rënë dakord si më poshtë:

1. A-ja do të dorëzojë.....

te B-ja në

jo më vonë se [data dhe koha].....⁴
2. B-ja do t'i paguajë A-së jo më vonë se
[data dhe koha]
[kodi rendor bankar].....
[Numri i llogarisë].....
3. [Çdo kusht tjetër]
4.
 - a. Veprimi do të pezullohet dhe palët do të pranojnë një urdhër në kushtet e Urdhrit të bashkangjitur [shih formularin e urdhrit të bashkëngjitur⁵].
 - b. **OSE** [A/B] do të ndërpresë Veprimin për ndërmarrjen e [B/A] për të mos kërkuar kostot e Veprimit të [B/A] kundrejt [A/B].
 - c. **OSE** Gjykimi do të futet për [A/B] në [kundër] pretendimin e tyre me një urdhër që [B/A] të paguajë kostot e [A/B] në bazë të standardit/dëmshpërblimit që i nënshtrohet vlerësimit të detajuar nëse nuk bihet dakord.
 - d. **OSE** Veprimi do të hidhet poshtë pa asnjë urdhër për kostot.
5. Kjo Marrëveshje është në zgjidhjen e plotë dhe përfundimtare të çdo shkakut të veprimit që Palët [dhe çdo filial të Palëve]

.....
... kanë kundër njëri-tjetrit [është e rëndësishme që një klauzolë e tillë të përfshihet vetëm pasi të jetë bërë një kontroll i kujdesshëm nëse ka ndonjë shkak tjetër të mundshëm të pazgjidhur të veprimit ndërmjet Palëve, të cilat mund të komprometohen në mënyrë të sigurt (ose nuk duhet të komprometohen) në këtë mënyrë].
6. Kjo marrëveshje zëvendëson të gjitha marrëveshjet e mëparshme ndërmjet palëve [në lidhje me të gjitha çështjet që kanë të bëjnë me mosmarrëveshjen] me përjashtim të atyre kushteve të Marrëveshjes për Ndërmjetësimin me efekt të vazhdueshëm duke përfshirë konfidencialitetin e procesit të ndërmjetësimit, angazhimin e palëve për të mos thirrur ndërmjetësuesin për të dhënë dëshmi dhe përgjegjësinë e Ndërmjetësuesit.⁶

⁴ Jini sa më specifik të jetë e mundur, për shembull, si, deri kur, etj.

⁵ Kjo është metoda më e zakonshme e zbatimit të një zgjidhjeje ku tashmë ekzistojnë procedura: kur nuk ka procedura, marrëveshja e zgjidhjes qëndron si një kontratë vepruese ku të gjitha palët synojnë që ajo duhet të jetë e zbatueshme ligjërisht: nëse një mosmarrëveshje ndërkufitare dhe të gjitha palët bien dakord, mund të bëhet kërkesë në Gjykatë për një urdhër ekzekutimi për zgjidhjen e ndërmjetësimit.

⁶ E nevojshme vetëm nëse ka pasur marrëveshje të mëparshme.

7. Nëse lind ndonjë mosmarrëveshje nga kjo Marrëveshje, Palët do të përpiqen ta zgjidhin atë me ndërmjetësim përpara se të përdorin çdo mjet tjetër për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve. Për të filluar një ndërmjetësim të tillë, një Palë duhet ta njoftojë me shkrim Ndërmjetësuesin. Për sa është e mundur, kushtet e Marrëveshjes për Ndërmjetësim do të zbatohen për çdo ndërmjetësim të tillë të mëtejshëm. Nëse nuk arrihet një zgjidhje ligjërish e detyrueshme e një mosmarrëveshjeje të tillë brenda [28] ditëve nga data e njoftimit për Ndërmjetësuesin, secila palë mund të [fillojë procedurat gjyqësore/referojë mosmarrëveshjen në arbitrazh].
8. Palët do të mbajnë konfidenciale dhe nuk do të përdorin për asnjë kolateral ose qëllim të mëtejshëm kushtet e kësaj Marrëveshjeje, përveç nëse është e nevojshme për të zbatuar ndonjë nga kushtet e saj ose siç është rënë dakord ndryshe me shkrim nga Palët.
9. Kjo Marrëveshje do të drejtohet nga, interpretohet dhe hyn në fuqi në përputhje me ligjin e [shteti anëtar]. Gjykatat e [shteti anëtar] do të kenë juridiksion ekskluziv për të vendosur çdo pretendim, mosmarrëveshje ose çështje dallimi që mund të lindë nga ose në lidhje me këtë marrëveshje.⁷

Nënshkruar

.....

për dhe në emër të ⁸

.....

për dhe në emër të ⁹

⁷ Zakonisht nuk është e nevojshme kur palët janë të vendosura në të njëjtin vend dhe lënda e marrëveshjes lidhet me një vend.

⁸ Nuk është e nevojshme kur pala që nënshkruan është individ.

⁹ Nuk është e nevojshme kur pala që nënshkruan është individ.

Modeli i Pyetësorit për Komentet e Ndërmjetësimit

I dashur klient,

Ky pyetësor është krijuar për të na ndihmuar të vlerësojmë efektivitetin e shërbimeve tona të ndërmjetësimit. Ne duam të dëgjojmë pikëpamjet tuaja dhe vlerësojmë shumë që na ndihmoni duke iu përgjigjur pyetjeve të mëposhtme. Të gjitha përgjigjet janë konfidenciale dhe përgjigjet tuaja do të na ndihmojnë të përmirësojmë shërbimin për të gjithë klientët tanë.

1. Cili ishte roli juaj në këtë rast:
 - [Paditësi] - E çova çështjen në gjykatë
 - [I pandehuri] - rasti është ngritur kundër meje
 - Këshilltar ligjor për [paditësin]
 - Këshilltar ligjor për [i pandehuri]
 - Te tjera (ju lutem specifikojeni):
2. Si e morët vesh për shërbimin e ndërmjetësimit?
 - Nga këshilltari im ligjor
 - Nga një gjyqtar apo personel gjykatë
 - Nga pala tjetër në mosmarrëveshje
 - Nga një fletëpalosje ose poster
 - Qendra për këshilla ligjore
 - Nga reklamat në TV, radio apo rrjete sociale
 - Nga një mik/e apo i afërm
 - Te tjera (ju lutem specifikojeni):
3. Sa të kënaqur apo të pakënaqur ishit me aspektet e mëposhtme të kontaktit tuaj me ndërmjetësuesin/shërbimin e ndërmjetësimit?

	Shumë i kënaqur	I kënaqur	As i kënaqur dhe as i pakënaqur	I pakënaqur	Shumë i pakënaqur
Informacioni me shkrim i marrë për shërbimin					
Sa e lehtë ishte të kontaktoje me shërbimin					
Shpjegimi se si shërbimi mund të më ndihmojë					
Ndihma e ndërmjetësit në rregullimin e ndërmjetësimit					

4. Sa të kënaqur ishit me aspektet e mëposhtme të ndërmjetësimit?

	Shumë i kënaqur	I kënaqur	As i kënaqur dhe as i pakënaqur	I pakënaqur	Shumë i pakënaqur
Mundësia juaj për të marrë pjesë dhe për të shprehur pikëpamjet tuaja					
Koha e lejuar për ndërmjetësimin					
Profesionalizmi i ndërmjetësit					
Lehtësirat për ndërmjetësimin					

5. A u zgjidh çështja me ndërmjetësim?
 Po - u arrit një zgjidhje e plotë.
 Jo - çështja nuk u zgjidh
 I pjesshëm - disa çështje u zgjidhën
6. A keni hasur vështirësi me ekzekutimin e marrëveshjes suaj të ndërmjetësimit?
 Po
 Jo
 Nuk e di (ose nuk është ekzekutuar ende)
7. A do të jeni të përgatitur të përdorni sërish ndërmjetësimin?
 Po
 Jo
 Nuk e di

8. A keni ndonjë koment tjetër për shërbimin e ndërmjetësimit?

.....
.....

9. Do të na ndihmonte të kishim disa informacione shtesë për ju për qëllime të monitorimit të diversitetit. I gjithë informacioni është konfidencial.

[Përfshi pyetje, sipas nevojës, për të mbledhur informacione rreth gjinisë, moshës, formimit arsimor, përkatësisë etnike dhe paaftësisë së klientit.]

10. Faleminderit për plotësimin e kësaj ankete. Pikëpamjet tuaja janë shumë të rëndësishme për ne. Përgjigjet do të analizohen dhe përdoren për të promovuar praktikën e mira në të gjitha fushat dhe për ta bërë shërbimin më të mirë për të gjithë klientët tanë.

11. Edhe një herë, ju falënderoj për ndihmën tuaj në plotësimin e kësaj ankete.

Modeli i klauzolës së kontratës për ndërmjetësimin

Palët bien dakord që çdo mosmarrëveshje, mosmarrëveshje ose pretendim që lind nga, ose në lidhje me këtë kontratë, do t'i nënshtrohet një procesi ndërmjetësimi për një përpjekje për të arritur një zgjidhje miqësore me ndihmën e një ndërmjetësi. Secila Palë mund të fillojë ndërmjetësimin duke ofruar një kërkesë me shkrim për ndërmjetësim ("Kërkesë për Ndërmjetësim") palës tjetër, duke përcaktuar objektin e mosmarrëveshjes, lehtësimin e kërkuar dhe sugjerimin për ofruesin e ndërmjetësimit ose ndërmjetësuesin.

Palët do të bien dakord bashkërisht për një ofrues të njohur ndërmjetësimi ose ndërmjetës. Nëse Palët nuk arrijnë një marrëveshje për ofruesin e ndërmjetësimit ose ndërmjetësuesin brenda 15 ditëve nga data e Kërkesës për Ndërmjetësim, secila Palë mund t'i paraqesë një kërkesë [një ofrues të caktuar ndërmjetësimi ose organi përfaqësues të ndërmjetësimit brenda një shteti anëtar] për të caktuar një ndërmjetësues të njohur.

Ndërmjetësimi do të mbahet në mënyrë konfidenciale dhe pa paragjykime dhe secila palë do të mbështesë tarifat e ndërmjetësimit në pjesë të barabarta dhe do të mbulojë shpenzimet e veta.

Rregullat e zbatueshme të ndërmjetësimit për procesin e ndërmjetësimit do të jenë ato të ndërmjetësuesit ose ofruesit të ndërmjetësimit të rënë dakord.

Nëse mosmarrëveshja nuk zgjidhet brenda 90 ditëve nga dërgimi i kërkesës për ndërmjetësim tek Pala tjetër, ose brenda një periudhe tjetër kohore për të cilën palët mund të bien dakord në procesin e ndërmjetësimit, mosmarrëveshja do t'i referohet gjykatës kompetente.²¹

²¹ Klauzola e Arbitrazhit Tregtar mund të vendoset në vend të referimit në gjykata kur është e aplikueshme.

4 dhjetor 2018

CEPEJ(2018)23

KOMISIONI EVROPIAN PËR EFIKASITETIN E DREJTËSISË (CEPEJ)

**Instrumenti i Zhvillimit të Ndërmjetësimit
Sigurimi i zbatimit të Udhëzimeve të CEPEJ për ndërmjetësimin**

**Tabela bazë për treguesit kryesorë të performancës së
ndërmjetësimit**

(Statistikat bazë të ndërmjetësimit)

**për përdorim nga ofruesit e ndërmjetësimit, shoqatat, institutet dhe/ose federatat,
ndërmjetësit individualë dhe shtetet anëtare të Këshillit të Evropës**

Siç është miratuar në Mbledhjen e 31-të plenare të CEPEJ në Strasburg, 3-4 dhjetor 2018

Ky mjet është zhvilluar duke iu referuar pikave 1 deri në 3 (Disponueshmëria, qasshmëria dhe ndërgjegjësimi) të Udhëzimeve të CEPEJ mbi ndërmjetësimin.

Një anketë ndërmjetësimi që u krye në vitin 2017 nga Komisioni Evropian për Efikasitetin e Drejtësisë (CEPEJ) zbuloi se ka dallime thelbësore midis shteteve anëtare të Këshillit të Evropës në mbajtjen e shënimeve dhe matjen e treguesve kyçë të performancës së sistemeve të ndërmjetësimit. Në disa shtete anëtare statistika të tilla nuk mbledhen fare në nivel kombëtar.

Mbajtja e shënimeve homogjene për treguesit kryesorë të performancës i ndihmon shtetet anëtare në monitorimin e sistemeve të tyre të ndërmjetësimit, duke mundësuar kështu më mirë arritjen e përparimit në politikëbërjen e ardhshme.

Prandaj, kjo tabelë bazë për treguesit kryesorë të performancës së ndërmjetësimit është krijuar për të ndihmuar në përmirësimin e matjes së performancës së sistemeve të ndërmjetësimit dhe për të mundësuar analizën krahasuese të efikasitetit të sistemeve të tilla midis shteteve të ndryshme anëtare.

Shënim shpjegues për përdorimin e tabelës

Llojet e rasteve dhe treguesit e tjerë mund të përshtaten duke marrë parasysh legjislacionin dhe praktikën kombëtare. Megjithatë, për të mundësuar analiza krahasuese midis shteteve të ndryshme anëtare të Këshillit të Evropës, këshillohet që statistikat të mbahen në atë mënyrë që të mundësojë nxjerrjen e treguesve kryesorë në përputhje me tabelën e dhënë më poshtë.

Tabela përbën vetëm statistikat bazë. Ofruesit e ndërmjetësimit, shoqatat, institutet dhe/ose federatat, ndërmjetësit individualë dhe shtetet anëtare mund të mbledhin dhe vlerësojnë të dhëna që pasqyrojnë tregues të tjerë të performancës që janë të arsyeshëm dhe të dobishëm për qëllimet e tyre specifike.

Nëse është e mundur, mbledhja dhe vlerësimi i të dhënave statistikore do të kryhet më shpesh se një herë në vit.

Këshillohet përdorimi i teknologjive të informacionit dhe komunikimit elektronik dhe softuerëve të specializuar për të përshpejtuar dhe rritur efikasitetin në mbajtjen e të dhënave statistikore mbi ndërmjetësimin dhe analizën e tyre.

Në çdo rast, mbledhja e të dhënave statistikore dhe analizat e saj nuk duhet të ndërhyjnë në parimin e konfidencialitetit, i cili është themelor në ndërmjetësim.

1. Numri i proceseve të ndërmjetësimit

Numri	Çështjet e mosmarrëveshjeve					
	Civile dhe ekonomike	Familjare	Penale	Administrative	Pune	Konsumatore
a) Numri i deponimeve ose kërkesave për ndërmjetësim të kërkuara të paktën nga njëra palë ose referime ndërmjetësimi nga gjykatat/institucionet/zyrtarët e tjerë	 ☐ NA ☐ NAP	 ☐ NA ☐ NAP	 Të rritur ☐ NA ☐ NAP Të mitur ☐ NA ☐ NAP Gjithsej ☐ NA ☐ NAP	 ☐ NA ☐ NAP	 ☐ NA ☐ NAP	 ☐ NA ☐ NAP
b) Numri i sesioneve ose takimeve hyrëse informuese të ndërmjetësimit ku palëve u është dhënë informacion mbi ndërmjetësimin	 ☐ NA ☐ NAP	 ☐ NA ☐ NAP	 Të rritur ☐ NA ☐ NAP Të miturit ☐ NA ☐ NAP Gjithsej ☐ NA ☐ NAP	 ☐ NA ☐ NAP	 ☐ NA ☐ NAP	 ☐ NA ☐ NAP
c) Numri i ndërmjetësimeve me praninë e të gjitha palëve	 ☐ NA ☐ NAP	 ☐ NA ☐ NAP	 Të rritur ☐ NA ☐ NAP Të miturit ☐ NA ☐ NAP Gjithsej ☐ NA ☐ NAP	 ☐ NA ☐ NAP	 ☐ NA ☐ NAP	 ☐ NA ☐ NAP
			 Të rritur			

d) Numri i ndërmjetësimeve të zgjidhura plotësisht ose pjesërisht						
	☐ NA ☐ NAP	☐ NA ☐ NAP	☐ NA ☐ NAP	☐ NA ☐ NAP	☐ NA ☐ NAP	☐ NA ☐ NAP
			Të miturit 			
			☐ NA ☐ NAP ☐ NA ☐ NAP	☐ NA ☐ NAP ☐ NA ☐ NAP	☐ NA ☐ NAP ☐ NA ☐ NAP	☐ NA ☐ NAP ☐ NA ☐ NAP
		Gjithsej 				
		☐ NA ☐ NAP	☐ NA ☐ NAP	☐ NA ☐ NAP	☐ NA ☐ NAP	☐ NA ☐ NAP

2) Lloji i adresimit të ndërmjetësimeve (1c) dhe zgjidhjeve (1d) nga çështjet e mosmarrëveshjeve

Ndërmjetësimet në çështjet e mosmarrëveshjeve civile dhe komerciale

Lloji i adresimit	(x) Nr. i proceseve të ndërmjetësimit	(y) Nr. i ndërmjetësimeve të zgjidhura pjesërisht ose tërësisht	Norma e zgjidhjeve (y/x %)
a) Kërkohe me ligj si parakusht për të pasur qasje në gjykatë	☐ NA ☐ NAP	☐ NA ☐ NAP	☐
b) Lidhur me gjykatën, referimin ose të urdhëruar nga gjyqtari ose prokurori gjatë një procedure gjyqësore	☐ NA ☐ NAP	☐ NA ☐ NAP	☐
c) Ndërmjetësimi vullnetar me një marrëveshje për të ndërmjetësuar pas shfaqjes së mosmarrëveshjes	☐ NA ☐ NAP	☐ NA ☐ NAP	☐
d) Ndërmjetësimi vullnetar me një klauzolë kontrate të nënshkruar përpara se të lindte mosmarrëveshja	☐ NA ☐ NAP	☐ NA ☐ NAP	☐
Totalet	☐ është e barabartë me 1c	☐ është e barabartë me 1d	☐

Ndërmjetësimet në çështjet e mosmarrëveshjeve familjare

Lloji i adresimit	(x) Nr. i proceseve të ndërmjetësimit	(y) Nr. i ndërmjetësimeve të zgjidhura pjesërisht ose tërësisht	Norma e zgjidhjeve (y/x %)
a) Kërkohe me ligj si parakusht për të pasur qasje në gjykatë	☐ NA ☐ NAP	☐ NA ☐ NAP	☐
b) Lidhur me gjykatën, referimin ose të urdhëruar nga gjyqtari ose prokurori gjatë një procedure gjyqësore	☐ NA ☐ NAP	☐ NA ☐ NAP	☐
c) Ndërmjetësimi vullnetar me një marrëveshje për të ndërmjetësuar pas shfaqjes së mosmarrëveshjes	☐ NA ☐ NAP	☐ NA ☐ NAP	☐
d) Ndërmjetësimi vullnetar me një klauzolë kontrate të nënshkruar përpara se të lindte mosmarrëveshja	NA NAP	NA NAP	☐
Totalet	☐ është e barabartë me 1c	☐ është e barabartë me 1d	☐

Ndërmjetësimet në çështjet e mosmarrëveshjeve penale të të rriturve

Lloji i adresimit	(x) Nr. i proceseve të ndërmjetësit	(y) Nr. i ndërmjetësimeve të zgjidhura pjesërisht ose tërësisht	Norma e zgjidhjeve (y/x %)
a) Kërkohe me ligj si parakusht për të pasur qasje në gjykatë	 NA NAP	 NA NAP	
b) Lidhur me gjykatën, referimin ose të urdhëruar nga gjyqtari ose prokurori gjatë një procedure gjyqësore	 NA NAP	 NA NAP	
c) Ndërmjetësimi vullnetar me një marrëveshje për të ndërmjetësuar pas shfaqjes së mosmarrëveshjes	 NA NAP	 NA NAP	
d) Ndërmjetësimi vullnetar me një klauzolë kontrate të nënshkruar përpara se të lindte mosmarrëveshja	 NA NAP	 NA NAP	
Totalet	 është e barabartë me 1c	 është e barabartë me 1d	

Ndërmjetësimet në çështjet e mosmarrëveshjeve penale të të miturve

Lloji i adresimit	(x) Nr. i proceseve të ndërmjetësit	(y) Nr. i ndërmjetësimeve të zgjidhura pjesërisht ose tërësisht	Norma e zgjidhjeve (y/x %)
a) Kërkohe me ligj si parakusht për të pasur qasje në gjykatë	 NA NAP	 NA NAP	
b) Lidhur me gjykatën, referimin ose të urdhëruar nga gjyqtari ose prokurori gjatë një procedure gjyqësore	 NA NAP	 NA NAP	
c) Ndërmjetësimi vullnetar me një marrëveshje për të ndërmjetësuar pas shfaqjes së mosmarrëveshjes	 NA NAP	 NA NAP	
d) Ndërmjetësimi vullnetar me një klauzolë kontrate të nënshkruar përpara se të lindte mosmarrëveshja	 NA NAP	 NA NAP	
Totalet	 është e barabartë me 1c	 është e barabartë me 1d	

Ndërmjetësimet në çështjet e mosmarrëveshjeve administrative

Lloji i adresimit	(x) Nr. i proceseve të ndërmjetësimit	(y) Nr. i ndërmjetësimeve të zgjidhura pjesërisht ose tërësisht	Norma e zgjidhjeve (y/x %)
a) Kërkohe me ligj si parakusht për të pasur qasje në gjykatë	 NA NAP	 NA NAP	
b) Lidhur me gjykatën, referimin ose të urdhëruar nga gjyqtari ose prokurori gjatë një procedure gjyqësore	 NA NAP	 NA NAP	
c) Ndërmjetësimi vullnetar me një marrëveshje për të ndërmjetësuar pas shfaqjes së mosmarrëveshjes	 NA NAP	 NA NAP	
d) Ndërmjetësimi vullnetar me një klauzolë kontrate të nënshkruar përpara se të lindte mosmarrëveshja	 NA NAP	 NA NAP	
Totalet	 është e barabartë me 1c	 është e barabartë me 1d	

Ndërmjetësimet në çështjet e mosmarrëveshjeve pune

Lloji i adresimit	(x) Nr. i proceseve të ndërmjetësimit	(y) Nr. i ndërmjetësimeve të zgjidhura pjesërisht ose tërësisht	Norma e zgjidhjeve (y/x %)
a) Kërkohe me ligj si parakusht për të pasur qasje në gjykatë	 NA NAP	 NA NAP	
b) Lidhur me gjykatën, referimin ose të urdhëruar nga gjyqtari ose prokurori gjatë një procedure gjyqësore	 NA NAP	 NA NAP	
c) Ndërmjetësimi vullnetar me nënshkrimin e një marrëveshje për të ndërmjetësuar pas shfaqjes së mosmarrëveshjes	 NA NAP	 NA NAP	
d) Ndërmjetësimi vullnetar me nënshkrimin e një marrëveshje për të ndërmjetësuar pas shfaqjes së mosmarrëveshjes	 NA NAP	 NA NAP	
Totalet	 është e barabartë me 1c	 është e barabartë me 1d	

Ndërmjetësimet në çështjet e mosmarrëveshjeve konsumatore

Lloji i adresimit	(x) Nr. i proceseve të ndërmjetësimimit	(y) Nr. i ndërmjetësimeve të zgjidhura pjesërisht ose tërësisht	Norma e zgjidhjeve (y/x %)
a) Kërkohej me ligj si parakusht për të pasur qasje në gjykatë	 NA NAP	 NA NAP	
b) Lidhur me gjykatën, referimin ose të urdhëruar nga gjyqtari ose prokurori gjatë një procedure gjyqësore	 NA NAP	 NA NAP	
c) Ndërmjetësimi vullnetar me një marrëveshje për të ndërmjetësuar pas shfaqjes së mosmarrëveshjes	 NA NAP	 NA NAP	
d) Ndërmjetësimi vullnetar me një klauzolë kontrate të nënshkruar përpara se të lindte mosmarrëveshja	 NA NAP	 NA NAP	
Totalet	 është e barabartë me 1c	 është e barabartë me 1d	

Vini re: Secili grup i proceseve të ndërmjetësimimit mund të ndahet sipas çështjeve specifike të mosmarrëveshjeve (p.sh. qiraja, banka, divorci, telekomunikacioni, etj.), vlera e mosmarrëveshjeve dhe/ose parametra të tjerë që janë të rëndësishëm

3) Marrëdhënia e ekuilibrit ndërmjet ndërmjetësimeve dhe proceseve gjyqësore të ardhura në gjykatën e shkallës së parë për çështje mosmarrëveshjeje (të llogaritet nga shtetet anëtare)

Çështjet e mosmarrëveshjeve	(x) Nr. i proceseve të ndërmjetësimimit të plotë (1c)	(y) Nr. i çështjeve të ardhura në gjykatat e shkallës së parë	Norma e marrëdhëni es së ekuilibrit (y/x %)
a) Civile dhe ekonomike			
b) Familjare			
c) Administrative			
d) Pune			
e) Konsumatore			
f) Penale	Të rritur Të miturit	Të rritur Të miturit	Të rritur Të miturit

4) Numri dhe kualifikimet e ndërmjetësuesve¹

Kualifikimet	Të akredituar si ndërmjetës	Profesionist i paakredituar që vepron si ndërmjetës
a) Avokatë	☐ NA ☐ NAP	☐ NA ☐ NAP
b) Noterë	☐ NA ☐ NAP	☐ NA ☐ NAP
c) Përmbarues	☐ NA ☐ NAP	☐ NA ☐ NAP
d) Gjyqtarë	☐ NA ☐ NAP	☐ NA ☐ NAP
e) Psikologë	☐ NA ☐ NAP	☐ NA ☐ NAP
f) Të tjera ²	☐ NA ☐ NAP	☐ NA ☐ NAP
Gjithsej		

5) Specializimi i ndërmjetësve

Specializimi në çështjet e mosmarrëveshjeve	Numri i ndërmjetësve të akredituar	Profesionist i paakredituar që vepron si ndërmjetës
a) Civile dhe ekonomike	☐ NA ☐ NAP	☐ NA ☐ NAP
b) Familjare	☐ NA ☐ NAP	☐ NA ☐ NAP
c) Administrative	☐ NA ☐ NAP	☐ NA ☐ NAP
d) Pune	☐ NA ☐ NAP	☐ NA ☐ NAP
e) Konsumatore	☐ NA ☐ NAP	☐ NA ☐ NAP
f) Penale	Të rritur ☐ NA ☐ NAP Të miturit ☐ NA ☐ NAP	Të rritur ☐ NA ☐ NAP Të miturit ☐ NA ☐ NAP

¹ Është e këshillueshme që të bëhet një ndarje e numrave të ndërmjetësuesve dhe ofruesve të ndërmjetësimit për qytete dhe rajone të ndryshme të vendit për të monitoruar performancën e një rrjeti.

² Ju lutem specifikoni.

6) Numri, pronësia dhe specializimi i ofruesve të ndërmjetësimit

Pronësia	Specializimi në çështjet e mosmarrëveshjeve					
	Civile dhe ekonomike	Familjare	Penale	Departamenti i çështjeve	Pune	Konsumatore
a) Privat	<p>NA</p> <p>NAP</p>	<p>NA</p> <p>NAP</p>	<p>Të rritur</p> <p>NA</p> <p>NAP</p> <p>Të miturit</p> <p>NA</p> <p>NAP</p> <p>Gjithsej</p> <p>NA</p> <p>NAP</p>	<p>NA</p> <p>NAP</p>	<p>NA</p> <p>NAP</p>	<p>NA</p> <p>NAP</p>
b) Lidhur me gjykatën	<p>NA</p> <p>NAP</p>	<p>NA</p> <p>NAP</p>	<p>Të rritur</p> <p>NA</p> <p>NAP</p> <p>Të miturit</p> <p>NA</p> <p>NAP</p> <p>Gjithsej</p> <p>NA</p> <p>NAP</p>	<p>NA</p> <p>NAP</p>	<p>NA</p> <p>NAP</p>	<p>NA</p> <p>NAP</p>
c) Dhomat tregtare	<p>NA</p> <p>NAP</p>	<p>NA</p> <p>NAP</p>	<p>Të rritur</p> <p>NA</p> <p>NAP</p> <p>Të miturit</p> <p>NA</p> <p>NAP</p> <p>Gjithsej</p> <p>NA</p> <p>NAP</p>	<p>NA</p> <p>NAP</p>	<p>NA</p> <p>NAP</p>	<p>NA</p> <p>NAP</p>

d) Shoqata e avokatëve	☐ NA ☐ NAP	☐ NA ☐ NAP	Të rritur ☐ NA ☐ NAP Të miturit ☐ NA ☐ NAP Gjithë ☐ NA ☐	☐ NA ☐ NAP	☐ NA ☐ NAP	☐ NA ☐ NAP
e) Shteti ose komuna	☐ NA ☐ NAP	☐ NA ☐ NAP	Të rritur ☐ NA ☐ NAP Të miturit ☐ NA ☐ NAP Gjithë ☐ NA ☐ NAP	☐ NA ☐ NAP	☐ NA ☐ NAP	☐ NA ☐ NAP
f) Të tjera ³	☐ NA ☐ NAP	☐ NA ☐ NAP	Të rritur ☐ NA ☐ NAP Të miturit ☐ NA ☐ NAP Gjithë ☐ NA ☐	☐ NA ☐ NAP	☐ NA ☐ NAP	☐ NA ☐ NAP
Të gjitha	☐	☐	Të rritur ☐ NA ☐ NAP Të miturit ☐ NA ☐ Gjithë ☐ NA ☐	☐	☐	☐

³ Ju lutem specifíkoni.

27 qershor 2018

CEPEJ(2018)7

KOMISIONI EVROPIAN PËR EFIKASITETIN E DREJTËSISË (CEPEJ)

Instrumenti i Zhvillimit të Ndërmjetësimit

Sigurimi i zbatimit të Udhëzimeve të CEPEJ për ndërmjetësimin

Pyetjet e bëra shpesh (FAQ) mbi ndërmjetësimin: Një udhëzues për gjyqtarët, stafin jo gjyqtar të gjykatave, ndërmjetësuesit, shërbimet e ndërmjetësimit, profesionistët ligjorë dhe të tjerë dhe palët e interesit të ndërmjetësimit dhe përdoruesit e ndërmjetësimit

Kanë kaluar dy dekada që kur Këshilli i Evropës miratoi disa instrumente ligjore që synojnë zhvillimin e ndërmjetësimit dhe formave të tjera të zgjidhjes alternative të mosmarrëveshjeve (ADR) në çështjet civile, familjare, penale dhe administrative¹, dhe një dekadë që nga paraqitja e Udhëzimeve².

Kanë kaluar pothuajse dy dekada që kur shumica e shteteve anëtare kanë futur në legjislationet e tyre kombëtare dispozita që synojnë zhvillimin e referimit për ndërmjetësim në çështjet civile. Prandaj tani mund të pohohet se referimi në ndërmjetësim është një nga rolet kyçe të një gjyqtari civil.

Megjithatë, duke marrë parasysh të gjitha shtetet anëtare, progresi në përfshirjen e ndërmjetësimit është i ulët, ku numri i dosjeve të referuara për ndërmjetësim është pothuajse i padukshëm në mes 0.1% dhe 1% të të gjitha rasteve gjyqësore civile.

Humbësit kryesorë nga kjo situatë janë palët që përballen me procedurat gjyqësore, veçanërisht ata njerëz dhe korporata, për të cilët ndërmjetësimi ka më shumë gjasa të përfitojë. Në shumicën e rasteve, ata nuk kanë qasje në ndërmjetësimin si alternativë ndaj seancës gjyqësore thjesht sepse ndërmjetësimi nuk përmendet, prezantohet dhe rekomandohet atyre nga një gjyqtar gjatë hapave të ndryshëm të procedurave gjyqësore. Një heshtje e ngjashme për ndërmjetësimin ka edhe nga avokatët e tyre.

Zhvillimi efikas i ndërmjetësimit gjyqësor në çështjet civile kërkon që të gjithë ata që janë të përfshirë në zbatimin e tij të miratojnë një qasje tërësore, sistemike dhe pragmatike. Kjo qasje ndjek rekomandimet shumë konkrete të përfshira në Udhëzimet e CEPEJ. Por shtetet anëtare do të bëjnë përpunim të vërtetë në këtë fushë vetëm pasi të kenë vullnetin politik për të nxitur zhvillimin e ndërmjetësimit gjyqësor.

Ky udhëzues mund të përdoret në këtë kontekst si mbështetje e mundshme për gjyqtarët dhe stafin jo-gjyqtarë të gjykatave, dhe si një plotësues i ndërgjegjësimit dhe trajnimit fillestar dhe të vazhdueshëm për referimin gjyqësor në ndërmjetësim dhe në procesin e të vepruarit si ndërmjetës gjyqësor. Në mënyrë që ndërmjetësimi të bëhet proces efektiv, trajnimi i tillë duhet të jetë i detyrueshëm. E njëjta gjë duhet të vlejë edhe për profesionistët e tjerë ligjorë. Ky udhëzues mund të përdoret edhe për të ndihmuar të gjitha palët e angazhuara në bashkëpunimin e nevojshëm ndërmjet gjyqësorit, avokatisë, shoqatave të tjera profesionale ligjore, shoqatave të ndërmjetësimit dhe shërbimeve të ndërmjetësimit, gjatë zbatimit të praktikave të ndërmjetësimit pilot në gjykata (të tilla si qendrat e informacionit të ndërmjetësimit). Praktika të tilla pilot mund të luajnë rol të rëndësishëm në forcimin e ndjekjes së një referimi për ndërmjetësim nga gjyqtarët dhe stafi jo-gjyqtar i gjykatave.

Ky udhëzues ndjek fushat kryesore të instrumenteve ligjore të Këshillit të Evropës të lartpërmendura, por me një theks të veçantë në mosmarrëveshjet civile dhe familjare. Prandaj, Pyetjet e Shpeshta (FAQ) janë të kufizuara, por si model, ato mund të zhvillohen më tej nga shtetet anëtare individuale dhe të përshtaten sipas zbatimit në përputhje me specifikat kombëtare, për shembull në çështjet e kostove dhe ndihmës juridike (FAQ 9) ose në çështjet e regjistrave zyrtarë ose listave të ndërmjetësuesve të certifikuar (FAQ 10).

Ky Udhëzues është zhvilluar duke iu referuar pikës 3. Vetëdijësimi për Udhëzimet e CEPEJ për ndërmjetësim.

¹ Rekomandimi (98) 1 mbi ndërmjetësimin familjar, Rekomandimi (99) 19 lidhur me ndërmjetësimin në çështjet penale, Rekomandimi (2001) 9 mbi alternativat ndaj proceseve gjyqësore ndërmjet autoriteteve administrative dhe palëve private, dhe Rekomandimi (2002) 10 për ndërmjetësimin në çështjet civile.

² Udhëzimet e CEPEJ-it për ndërmjetësimin penal (CEPEJ(2007)13), mbi ndërmjetësimin familjar dhe civil (CEPEJ(2007)14), dhe mbi alternativat ndaj proceseve gjyqësore ndërmjet autoriteteve administrative dhe palëve private (CEPEJ(2007)15).

1. Çfarë është Ndërmjetësimi?

Ndërmjetësimi është kryesisht një gjendje mendore. Është një mënyrë e të menduarit dhe sjelljes ndryshe, me një vështrim humanist ndaj një mosmarrëveshjeje. Mosmarrëveshjet janë një dukuri e rregullt e jetës dhe mund të kenë pasoja të mira ose të këqija në varësi të mënyrës se si trajtohen ato.

Në një nivel më teknik, ndërmjetësimi është një mënyrë për të zgjidhur apo edhe për të parandaluar mosmarrëveshjet e çdo lloji. Pala e tretë – ose ndërmjetësi – ka dy objektiva kryesore: nga njëra anë të rivendosë, ruajë dhe përmirësojë dialogun ndërmjet palëve, dhe nga ana tjetër të ndihmojë palët të gjejnë zgjidhjen e tyre, bazuar në interesat e tyre.

Megjithëse ekzistojnë përkufizime të ndërmjetësimit të përfshira në instrumentet ligjore të përmendura në hyrje, përkufizimi i mëposhtëm më i plotë dhe më i dobishëm është marrë nga Direktiva e Ndërmjetësimit e Bashkimit Evropian³:

“Ndërmjetësimi nënkupton një proces të strukturuar, pavarësisht nga emri apo referimi, ku dy ose më shumë palë në një mosmarrëveshje përpiqen vetë, mbi baza vullnetare, të arrijnë një marrëveshje për zgjidhjen e mosmarrëveshjes së tyre me ndihmën e një ndërmjetësi. Ky proces mund të iniciohet nga palët ose të sugjerohet ose urdhërohet nga një gjykatë ose të parashikohet nga ligji i një shteti anëtar. Ai përfshin ndërmjetësimin e kryer nga një gjyqtar i cili nuk është përgjegjës për asnjë procedurë gjyqësore në lidhje me mosmarrëveshjen në fjalë. Ai përjashton përpjekjet e bëra nga gjykata ose gjyqtari i ngarkuar për të zgjidhur një mosmarrëveshje gjatë procesit gjyqësor në lidhje me mosmarrëveshjen në fjalë.”

Objektivat kryesore të ndërmjetësimit duhet të ndihmojnë palët (a) të vendosin dialogun ndërmjet tyre dhe (b) të gjejnë vetë një zgjidhje të bazuar në interesat e tyre të përbashkëta.

2. Çfarë janë avantazhet nga ndërmjetësimi?

Për palët në mosmarrëveshje gjyqësore

- Qasja holistike (globale) e ndërmjetësimit i mundëson atij të përfshijë të gjitha aspektet e një konflikti – si elementët gjyqësorë (lënda e padisë), ashtu edhe elementët jo-gjyqësorë ose joligjorë, si emocionet, nevojat, vlerat dhe interesat e palëve;
- Fuqizimi i palëve në ndërmjetësim u mundëson atyre të zhvillojnë zgjidhjen e tyre të mosmarrëveshjes bazuar në interesat dhe nevojat e tyre të veçanta (një qasje e personalizuar);
- Strategjia fituese e ndërmjetësimit heq dëshirën e palës së mundur pas një gjykimi për të kërkuar një lloj hakmarrjeje përmes një apeli, procedurash të reja ose masave të tjera;
- Liria e palëve u jep atyre lirinë që të mund të zgjedhin procesin (mjetet e zgjidhjes, qasjen e tij, palën e tretë, etj.) si dhe përmbajtjen e zgjidhjes, sipas interesave të tyre;
- Mundësia e marrjes parasysh të së ardhmes në procesin e zgjidhjes i mundëson palët të zhvillojnë zgjidhje imagjinative për të parandaluar zhvillimin e konflikteve të mëtejshme;
- Mundësia e kufizimit ose ndërprerjes së procesit u mundëson palëve, kur është e nevojshme, të menaxhojnë kohën dhe kostot e tyre;
- Procesi paqësor i ndërmjetësimit dhe përdorimi i zgjidhjeve kreative u mundëson palëve të mos humbasin fytyrën dhe të mbajnë një marrëdhënie pune konstruktive (si në çështjet familjare ashtu edhe ato tregtare);
- Fleksibiliteti, efikasiteti dhe kreativiteti i procesit janë të mundshme sepse palët janë të lira të negociojnë mbi procesin dhe përmbajtjen e ndërmjetësimit (në krahasim me procedurat ligjore ku rregullat janë të përcaktuara me ligj dhe për rrjedhojë të pandryshueshme, dhe ku as gjyqtari dhe as palët nuk mund të shkojnë përtej lëndës së padisë).

³ Direktiva 2008/52/EC e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit e datës 21 maj 2008 për disa aspekte të ndërmjetësimit në çështjet civile dhe tregtare.

- Veçanërisht, duke iu referuar mosmarrëveshjeve në ndarje, divorc dhe çështje të tjera private të së drejtës familjare, ndërmjetësimi i ndihmon palët të arrijnë marrëveshje që u japin përparësi nevojave dhe interesave më të mira të çdo fëmije të përfshirë.
- Ndërmjetësimi familjar mund të ndihmojë në zgjidhjen e opsioneve të disponueshme, domethënë, në marrëveshjet për fëmijët, pagesat për mirëmbajtjen e fëmijëve dhe mënyrën e ndarjes së pronës dhe parave, duke përfshirë kursimet, borxhet e përbashkëta, pensionet dhe hipotekat.

Për gjyqtarët

- Mundësia e referimit të rasteve të përshtatshme në ndërmjetësim mund të përmirësojë efikasitetin e përgjithshëm të sistemit gjyqësor, pasi sa më shumë çështje të zgjidhen përmes ndërmjetësimit, do t'i lihet më shumë kohë gjyqësorit që të jetë në gjendje të menaxhojë dhe gjykojë rastet e mbetura;
- Referimi për ndërmjetësim do t'i japë fund mosmarrëveshjes në tërësi (e cila heq tundimin e palës humbëse për të kërkuar një lloj hakmarrjeje përmes apelimit ose duke paraqitur padi të tjera);
- Referimi për ndërmjetësim i mundëson gjyqtarit të gjejë kohë për dosjet e tjera të tij, pasi një pjesë e lartë e ndërmjetësimeve mund të jetë e suksesshme;
- Edhe për rastet e mbetura, ndërmjetësimi do të ketë ngushtuar deri diku mosmarrëveshjet dhe qetësimin e palëve, në mënyrë që procedurat e mëposhtme të mund të reduktohen ndjeshëm;
- Referimi për ndërmjetësim u siguron palëve një zgjidhje në kohë dhe efektive të mosmarrëveshjeve të tyre, duke kontribuar kështu në një imazh pozitiv të sistemit të drejtësisë.

Për avokatët

- Shkalla e lartë e suksesit të procesit të ndërmjetësimit rrit besueshmërinë dhe famën e firmës juridike;
- Shpejtësia e procesit i jep firmës juridike më shumë kohë për biznese të tjera;
- Shkalla e suksesit e marrë nga firma juridike kontribuon në rritjen e besnikërisë së klientit;
- E gjithë kjo ndihmon në përfitimin e firmës juridike, duke marrë parasysh shpejtësinë për marrjen e shlyerjes, kënaqësinë e klientit me rezultatin e shlyerjes dhe kohën e lirë të klientit.

3. Cilat situata janë më të përshtatshme për ndërmjetësim?

Ndërmjetësimi është i mundur në shumicën e çështjeve civile, tregtare, familjare dhe sociale, në varësi të rasteve të përmendura në FAQ4.

Kriteret e mëposhtme, përveç fushës ligjore të aplikimit që rregullon dosjen, duhet të merren parasysh:

- Kur palët kanë një marrëdhënie juridike (siç janë mosmarrëveshjet familjare, konfliktet e qirasë, problemet e bashkëpronësisë, partneritetet, aksionarët, përfaqësimi ekskluziv, ekskluziviteti dhe kontrata të tjera tregtare, etj.), ose ndonjë lloj tjetër marrëdhënieje afatgjatë (për shembull, familja, punësimi, fqinjët, kolegët, anëtarët e një shoqate etj.).
- Një padi do të zgjidhte vetëm një pjesë të mosmarrëveshjes, sepse mund të fshehë një mosmarrëveshje ose problem themelor më të rëndësishëm.
- Mosmarrëveshja përmban çështje të forta emocionale.
- Aty ku ka interesa ekonomike konvergjente ose plotësuese, duke u mundësuar palëve të ripërcaktojnë marrëdhëniet dhe aktivitetet e tyre, ose të krijojnë një bashkëpunim të ri ndërmjet tyre.
- Zgjidhja e shpejtë dhe jo procedurat e stërzgjatura juridiksionale ose arbitrazhi janë në interes të të dyja palëve; kostoja dhe kohëzgjatja e padisë nuk janë në raport me interesat në fjalë.
- Problemet janë të një natyre jashtëzakonisht komplekse. Ato kanë të bëjnë me disa

pretendime ose disa persona ose entitete (disa persona janë përgjegjës, sigurime, kompani të tjera të një grupi, ortak, të licencuar, etj.).

- Mosmarrëveshja prek disa vende.
- Palët dëshirojnë konfidencialitet.

4. Kur ndërmjetësimi mund të jetë i papërshtatshëm?

- Kur palët tashmë po negociojnë në mënyrë të kënaqshme dhe prania e një personi të tretë nuk është e nevojshme;
- Kur nevojitet një precedent ligjor për jurisprudencën;
- Kur një pajtim gjyqësor është i realizueshëm, me kosto të arsyeshme dhe shpejt, dhe kur vlera është minimale;
- Kur faktet nuk kontestohen dhe kështu është e mundur të merret një vendim gjykate ose një vendim arbitrazhi shpejt ose me një kosto të arsyeshme;
- Kur të gjitha palët duan të luftojnë përmes procesit gjyqësor;
- Në rast nevoje individuale për ndonjë palë specifike për të marrë mbrojtje ligjore;
- Në raste të caktuara kur ka një çekuilibër serioz të pushtetit ndërmjet palëve;
- Në rast të mohimit të dhunës ose dhunës së përsëritur;
- Në rast të procedurave abuzive nga njëra prej palëve (e konstatuar keqbesim) ose dhunës në familje, në disa rrethana;
- Në rast të paaftësisë juridike të njërës palë (përveç nëse ka një kujdestar ligjor që e përfaqëson atë në proces).
- Në mosmarrëveshjet familjare, për qëllime të mbrojtjes së fëmijëve kur është e përshtatshme.

5. Çfarë garancie ofron ndërmjetësimi?

Ndërmjetësimi u ofron palëve, mbrojtësve të tyre dhe gjyqtarit garanci në disa nivele:

Për sa i përket personit të ndërmjetësuesit: ndërmjetësi i regjistruar zyrtarisht, i betuar ose ndërmjetësi i akredituar (i certifikuar nga një organizatë ombrellë) ose persona të tjerë profesionistë të mirëtrajnuar të lejuar me ligj të veprojnë si ndërmjetës, janë përzgjedhur në bazë të kualifikimeve të tyre profesionale, përvojave, specializimit, edukimit në menaxhimin e konflikteve dhe respektimit të rregullave të etikës.

Për sa i përket procesit, ndërmjetësimi rregullohet nga parime themelore, të cilat zakonisht pasqyrohen në legjislacionin kombëtar, statutet e shoqatave ose në kodet e sjelljes.

Ato shpesh përmenden në marrëveshjen fillestare të ndërmjetësimi:

- Njerëzimi: qenia njerëzore është në qendër të ndërmjetësimi, i cili ka një qëllim për të rivendosur dialogun dhe një efekt për të pakësuar ose lehtësuar të gjitha llojet e vuajtjeve dhe të gjitha llojet e mbeturinave të shkaktuara nga mosmarrëveshja;
- Shumëanshmëria dhe empatia e ndërmjetësit: ky i fundit merr përsipër t'u shërbejë palëve në mënyrë të barabartë, pa bërë dallime të pafavorshme ndërmjet tyre; ai ose ajo është përgjegjës për drejtimin pa probleme të procesit;
- Liria dhe autonomia: palët janë të lira të pranojnë ose refuzojnë t'i bashkohen procesit, nga i cili mund të largohen në çdo kohë; ndërmjetësi është i lirë të fillojë, të vazhdojë, të pezullojë procesin ose ta përfundojë atë, kur është e nevojshme;
- Përgjegjësia: palët kanë për detyrë të hyjnë në proces me mirëbesim, të sillen me respekt dhe në mënyrë transparente si dhe të respektojnë konfidencialitetin. Ndërmjetësi është përgjegjës për mbarëvajtjen e procesit; ai ose ajo ka për detyrë të verifikojë nëse palët i kanë kuptuar karakteristikat e procesit, si dhe pjesën e tyre dhe të vetën; ndërmjetësi duhet të sigurojë që palët të arrijnë në marrëveshjen e tyre përfundimtare me një pëlqim të lirë dhe plotësisht të informuar. Nëse është e nevojshme, ndërmjetësi mund t'i ftojë ata të konsultohen me një avokat; ai ose ajo ka për detyrë të ndërpresë procesin nëse zgjidhja e propozuar nuk mund të përmbushet ose nëse është në kundërshtim me ligjin;
- Pavarësia: ndërmjetësi është i pavarur. Ai ose ajo duhet t'u tregojë palëve për çdo rrethanë që, objektivisht ose subjektivisht, mund të rrezikojë pavarësinë e tij ose të saj;

- Neutraliteti: ndërmjetësi përmbahet nga pjesëmarrja në mosmarrëveshje dhe nga dhënia e deklaratave në lidhje me thelbin e mosmarrëveshjes;
- Përlësia ose mungesa e pushtetit: ndërmjetësi nuk ka asnjë autoritet vendimmarrës;
- Konfidencialiteti: palët dhe ndërmjetësi të përmbahen nga informimi i palëve të treta për ndonjë deklaratë, mendim ose propozim të bërë gjatë procesit, dhe nga paraqitja e dokumenteve në procedurat e mëvonshme që i referohen sa më sipër. Palët të përmbahen nga përmendja e ndërmjetësit si dëshmitar. Ndërmjetësi gjithashtu të mbajë konfidenciale ekzistencën e procesit dhe emrat e palëve. Megjithatë, ka përjashtime në disa situata (ndërmjetësimi në shkollë, ose zbulimi i një shkeljeje penale gjatë procesit të ndërmjetësimit). Në rastet familjare, konfidencialiteti mund të hiqet vetëm me pëlqimin e të dyja palëve ose kur ekziston një detyrim mbizotërues në ligj. Ky do të jetë rasti kur një deklaratë e bërë në ndërmjetësim tregon një rrezik mbrojtës ose zbulon një vepër penale.

6. Cili është roli i ndërmjetësit?

Ndërmjetësi, një palë e tretë e pavarur, neutrale dhe e paanshme, është përgjegjëse për zhvillimin e procesit nga faza përgatitore deri në përfundimin e tij. Gjatë takimeve përgatitore, ai ose ajo fillon duke siguruar që palët të vijnë me vullnetin e tyre dhe pasi të jenë informuar plotësisht, duke plotësuar këtë informacion nëse është e nevojshme. Më pas ai ose ajo përgatit një projekt-marrëveshje fillestare të cilën e parashikon ligji ose statuti i shoqatës së tij ose kur e kërkojnë palët. Konfidencialiteti përmendet në këtë dokument.

Ai ose ajo lehtëson komunikimin ndërmjet palëve në krijimin e një atmosfere respekti. Ai ose ajo i ndihmon ata të gjejnë zgjidhjet e tyre në mënyrë që të zgjidhin vetë mosmarrëveshjet e tyre.

Ndërmjetësi aplikon disa mjete specifike: dëgjim aktiv dhe negociim parimor.

Palët ose ndërmjetësi mund të zgjedhin gjithashtu të vazhdojnë me një bashkëndërmjetësues tjetër kur numri i pjesëmarrësve është i lartë, kur është e përshtatshme që të ketë si palë të tretë një burrë dhe një grua, ose kur mund të jetë e nevojshme të ketë ndërmjetës të edukimeve ose përvojave të ndryshme (jurist, inxhinier, etj.) që do të ishin më efikas.

Ndërmjetësi: nuk është as gjyqtar dhe as arbitër, pasi nuk marrin vendim ligjor; as pajtues pasi nuk japin mendim apo këshillë juridike; as avokat i popullit pasi nuk bëjnë hetime, nuk marrin deponime apo nuk bëjnë rekomandime; as ekspert pasi nuk japin mendim apo këshillë teknike; as asistent social pasi nuk i ndihmojnë njerëzit në kërkesat e tyre.

7. Cili është roli i avokatit?

Kur klienti konsultohet me të, avokati tani ka për detyrë të shqyrtojë nëse mosmarrëveshja është e përshtatshme për t'u ndërmjetësuar dhe të informojë klientin në mënyrë të tillë që ata të jenë në gjendje të zgjedhin lirisht mënyrën e duhur për të zgjidhur problemin e tij pa u shtyrë në mënyrë të padrejtë në ndonjë drejtim të caktuar. Është detyrë profesionale e një avokati që t'i japë klientit informacion të plotë dhe të saktë mbi ndërmjetësimin dhe ta ndihmojë atë në marrjen e një vendimi të informuar.

Nëse palët zgjedhin ndërmjetësimin, atëherë i takon palëve të vendosin nëse dhe në çfarë mase dëshirojnë praninë e avokatit të tyre në ndërmjetësim dhe nëse është e nevojshme, në cilat takime dhe hapa të procesit të ndërmjetësimit.

Roli i avokatit ndryshon nga qasja e zakonshme kundërshtuese dhe kontestuese dhe përcaktohet me pëlqim të ndërsjellë. Në ndërmjetësim, qasja e përgjithshme është që klienti të shprehet, i këshilluar nga avokati i tij/saj, i cili merr pjesë së bashku me të në kërkimin e një zgjidhjeje me përfitim reciprok.

Prania e tij/saj është e rëndësishme, ndër të tjera kur palët përpunojnë opsionet. Ai ose ajo e ndihmon klientin të marrë në konsideratë opsionet e disponueshme, duke bërë një krahasim me

mënyrën se si mund të zgjidhet çështja ligjore përmes proceseve gjyqësore, veçanërisht duke marrë parasysh interesat më të mira të klientit.

Marrëveshja përfundimtare më pas hartohet nga avokati, ose nën kontrollin e tij. Pas zgjidhjes, avokati shqyrton dhe ndihmon në zbatimin e tij.

8. Çfarë procesi? Cilat hapa? Çfarë kohëzgjatjeje?

Të gjitha këto pika do të shqyrtohen gjatë seancave përgatitore dhe do të vendosen nga palët dhe ndërmjetësi dhe do të përmenden në seancën fillestare të ndërmjetësimi. Palët, të ndihmuara ose jo nga avokatët e tyre, mund të ndikojnë përkatësisht në zgjedhjen e qasjes së ndërmjetësuesit, numrin dhe llojin e takimeve (seanca të përbashkëta, me ose pa grupacione, lëvizje, etj.) dhe kohëzgjatjen e procesit, me - nëse kërkohet – afatet, nëse këto nuk janë shprehur tashmë në legjislacionin kombëtar.

Në varësi të situatës, procesi i ndërmjetësimi mund të përfundojë brenda disa orësh, ose në raste të veçanta mund të zgjasë disa muaj.

9. Sa kushton ndërmjetësimi? Cilat janë avantazhet ekonomike? A mund të jepet ndihmë juridike?

Kostoja e ndërmjetësimi

Kostot e një procesi ndërmjetësimi mund të përfshijnë tarifën e ndërmjetësit dhe shpenzimet e tij të mundshme, të tilla si kostot e përkthimit, marrja me qira e dhomave, kostot e menaxhimit të çështjes, etj. Në fazën përgatitore, palët dhe ndërmjetësi fillojnë duke rënë dakord për kushtet financiare. Tarifat e ndërmjetësit zakonisht ndahen në mënyrë të barabartë ndërmjet palëve, por ato gjithashtu mund të diferencohen, për të marrë parasysh, për shembull, dallimet e statusit financiar ndërmjet palëve.

Përcaktimi i tarifave, ndër të tjera, do të marrë parasysh gjendjen financiare të palëve, vlerën e çështjes, numrin e palëve që do të jenë të pranishme, natyrën dhe kompleksitetin e mosmarrëveshjes, etj. Më shpesh, tarifat janë të njohura që në fillim, sepse janë të rregulluara në rregullat e institucioneve të ndërmjetësimi. Palët gjithashtu mund të bien dakord për një tarifë fikse me ndërmjetësuesin.

Përparësitë financiare

Shpesh, dhe veçanërisht në çështjet tregtare, ndërmjetësimi është i orientuar drejt ruajtjes ose transformimit të marrëdhënieve ndërmjet palëve. Në të kundërt, procedurat civile ose të arbitrazhit shpesh shkaktojnë ndërprerje të marrëdhënieve përmes një beteje ligjore, e cila, nga ana tjetër, do të rrisë kostot e fshehura që nuk përfshihen në kostot e procedurës në vetvete. Në të vërtetë, secila palë mund të investojë kohë, para dhe energji në mënyrë që të gjejë një partner të ri tregtar, produkt të ri tregtar, shërbime të reja, patenta të reja, marka tregtare ose dizajne industriale, bashkëpunëtorë të rinj, financime të reja, hapësira të reja zyrash, tregje të reja, etj. Të gjitha këto kosto të rëndësishme mund të shmangen ose reduktohen në mënyrë drastike, kur ndërmjetësimi zgjidhet si metodë e zgjidhjes së mosmarrëveshjeve.

Ndihma juridike dhe financimi publik (të përshtatet sipas sistemit të vendit)

Shtetet anëtare të Këshillit të Evropës do të përcaktojnë në legjislacionin e tyre, kushtet për dhënien e ndihmës juridike dhe nëse dhe në çfarë mase, kostot e procesit të ndërmjetësimi, duke përfshirë tarifën e ndërmjetësuesve mbulohen nga ndihma juridike. Disa legjislacione përcaktojnë se kur palët arrijnë në një zgjidhje miqësore, shpenzimet ligjore/gjyqësore mund të rimbursohen. Mund të ketë financime të tjera publike për të mbuluar kostot e ndërmjetësimi.

10. Si të filloni ndërmjetësimin? Kur? Kush? Me kë?

Kur?

Ndërmjetësimi mund të ndërmerret në çdo kohë. Para se të lindë një mosmarrëveshje, palët mund - si masë parandaluese - të fusin një klauzolë ndërmjetësimi në një kontratë.

Palët mund t'i drejtohen ndërmjetësimit në fazën e masave të përkohshme, ose pas një përpjekjeje për pajtim. Gjithashtu, kur fillojnë procedurat gjyqësore (ose arbitrazhi), është ende e mundur t'i referohemi ndërmjetësimit në çdo fazë, në shkallë të parë ose të dytë.

Pjesëmarrja në një takim informues dhe/ose vlerësimi të zhvilluar nga një ndërmjetës është, në disa juridiksione, kusht për të nisur një proces gjyqësor për çështjet familjare.

Kush?

Procesi i ndërmjetësimit në thelb vihet në lëvizje nga gjyqtari, nga palët ose nga avokatët e tyre. Megjithatë, edhe gjatë përgatitjes së seancës, gjyqtari do të kërkojë të shohë nëse ka elementë të veçantë në dosje që mund ta shtyjnë atë të propozojë ndërmjetësim. Gjyqtari duhet të jetë në gjendje t'u japë palëve informacionin e duhur mbi procesin e ndërmjetësimit, së bashku me avantazhet e mundshme të përdorimit të ndërmjetësimit në këtë rast.

Pozicioni dhe ndërgjegjësimi i gjyqtarëve u ofron atyre mundësinë ideale për të ndjekur tre hapat që lidhen me ndërmjetësimin e referuar nga gjykata: të njohin dosjet e përshtatshme për ndërmjetësimin (shih FAQ 3 dhe 4 më lart), t'u shpjegojnë palëve rreth ndërmjetësimit dhe, t'i ftojnë palët që t'i drejtohen ndërmjetësimit.

Me kë? (të përshtatet sipas vendit)

Disa shtete dhe entitete mbajnë dhe përditësojnë listat e ndërmjetësve, me kualifikimet, përvojat, specializimet e tyre, etj. Këta regjistra janë publikë dhe kështu palët mund të zgjedhin personin e ndërmjetësit, me këshillën e avokatëve të tyre dhe, në rast nevojë, të gjyqtarit.

Në disa juridiksione, vetëm ndërmjetësuesit e kualifikuar për çështje familjare, të cilët janë specialistë në të gjitha aspektet e divorcit dhe ndarjes, duhet të përdoren për procedurat paraprake ose ndërmjetësimin e referuar nga gjykata.

Për më tepër, në disa shtete anëtare, shoqatat e ndërmjetësimit përshkruajnë në statusin ose rregulloret e tyre që anëtarët e tyre duhet të kalojnë një proces certifikimi, me kushte të ngjashme. Këto lista janë gjithashtu të disponueshme në uebsajtet e tyre, u komunikohen juridiksioneve ose përndryshe publikohen.

27 qershor 2018

CEPEJ(2018)7

KOMISIONI EVROPIAN PËR EFIKASITETIN E DREJTËSISË (CEPEJ)

Instrumenti i Zhvillimit të Ndërmjetësimit Sigurimi i zbatimit të Udhëzimeve të CEPEJ për ndërmjetësimin

Udhëzues për ndërmjetësimin për avokatë

Dokument i elaboruar së bashku me Këshillin e Avokatëve dhe Shoqërive Juridike të Evropës (CCBE)

Punimi aktual u miratua nga Këshilli i Avokatëve dhe Shoqërive Juridike të Evropës (CCBE) më 23 mars 2018. Gjatë takimit të parë të Grupit Punues të CEPEJ për Ndërmjetësimin (CEPEJ-GT-MED) në maj 2017, CCBE-së iu kërkua të ndihmonte në zhvillimin e një udhëzuesi për ndërmjetësimin për avokatët, në kuadër të promovimit të një zbatimi më të mirë të ndërmjetësimin në shtetet anëtare të Këshillit të Evropës. Objektivi ishte prezantimi i një dokumenti përfundimtar të përbashkët CCBE/CEPEJ për miratim në mbledhjen Plenare të CEPEJ-it në qershor 2018. Për këtë qëllim, ky udhëzues është krijuar nga CCBE në konsultim me CEPEJ-GT-MED.

Përmbajtja

KAPITULLI 1 - HYRJE.....	61
1. Qëllimi dhe lënda	61
2. Ndërmjetësimi si alternativë ndaj gjykimit	61
3. Ndërmjetësimi si mjet i qasjes në drejtësi	62
KAPITULLI 2 – ROLI I AVOKATIT NË NDËRMJETËSIM	63
1. Ndërmjetësimi i mbështetur nga avokati	63
2. Çfarë bën saktësisht një ndërmjetës?	64
3. Karakteristikat kryesore të ndërmjetësimit	64
4. Roli i avokatëve në ndërmjetësim	65
5. Zgjedhja dhe emërimi i ndërmjetësuesit.....	71
6. Si të gjeni një ndërmjetës	72
7. Avokatët që veprojnë si ndërmjetës	72
KAPITULLI 3 – ROLI I SHOQATAVE TË AVOKATËVE DHE JURIDIKE NË NDIHMËN PËR TË KRIJUAR NJË MJEDIS MIQËSOR PËR NDËRMJETËSIMIN	74

Kapitulli 1 - Hyrje

1. Qëllimi dhe lënda

Qëllimi kryesor i këtij udhëzuesi është të rrisë ndërgjegjësimin e avokatëve në lidhje me ndërmjetësimin dhe të demonstrojë sfida të ndryshme profesionale, mundësi dhe stimuj për avokatët që rrjedhin nga përdorimi i ndërmjetësimin, si dhe përfitimet për klientët. Ky Udhëzues është zhvilluar duke iu referuar pikës 3. Vetëdijësimi për Udhëzimet e CEPEJ për ndërmjetësim.

Rëndësia e angazhimit të avokatëve praktikues në teknikat e menaxhimit të konfliktit dhe pjesëmarrja e tyre aktive në proceset alternative të zgjidhjes së mosmarrëveshjeve, siç është ndërmjetësimi, njihet gjerësisht dhe pasqyrohet siç duhet në kode të ndryshme sjelljeje.

Brenda këtij udhëzuesi, termi "ndërmjetësues" do të thotë proces vullnetar, jo-detyruar, konfidencial për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve në të cilin një person neutral dhe i pavarur ndihmon palët në lehtësimin e zgjidhjes mes palëve, në mënyrë që t'i ndihmojë të zgjidhin vështirësitë e tyre dhe të arrijnë marrëveshje. Ai ekziston në çështje civile, familjare, administrative dhe penale. Për më tepër, termi "ndërmjetësues" do të thotë një person, i emëruar nga një gjykatë, ose ndonjë autoritet tjetër dhe/ose i emëruar bashkërisht nga palët në një mosmarrëveshje, për të ndihmuar palët e tilla që të arrijnë një marrëveshje të pranueshme reciprokisht për zgjidhjen e mosmarrëveshjes.

Edhe pse ky udhëzues ofron disa sugjerime praktike, materiale ose mjete për avokatët që përfaqësojnë klientët në ndërmjetësim dhe për avokatët që veprojnë si ndërmjetës, ai nuk synon të zëvendësojë bollëkun e madh të materialeve trajnuese që ekzistojnë për ndërmjetësimin, si dhe për kurset e trajnimit. Përkundrazi, objektivi i këtij udhëzuesi është të demonstrojë pse ndërmjetësimi mund të jetë një proces i rëndësishëm dhe i dobishëm për avokatët dhe klientët e tyre dhe se si ndërmjetësimi mund të përdoret për të korrigjuar disa probleme që ndodhin në praktikën e përditshme të avokatëve, për shembull, ato që lidhen me identifikimin dhe duke kuptuar interesin e klientit.

Duke marrë parasysh detyrën e avokatëve për të vepruar në interesin më të mirë të klientit, ky udhëzim fillon prej premisave se avokatët duhet të shqyrtojnë gjithmonë të gjitha opsionet kur bëhet fjalë për këshillimin e klientëve të tyre për zgjedhjen e procesit më të përshtatshëm të zgjidhjes së mosmarrëveshjeve. Prandaj, qasja e avokatëve ndaj ndërmjetësimin dhe çdo procesi tjetër të zgjidhjes së mosmarrëveshjeve duhet të jetë konceptualisht neutrale dhe zgjedhja e opsionit të preferuar duhet të bazohet në merita dhe të konsiderohet nga një këndvështrim analitik dhe objektiv.

Në këtë drejtim, dhe në kuadër të promovimit të një përvetësimi dhe zbatimi më të mirë të ndërmjetësimin, duhet theksuar se ndërgjegjësimi dhe trajnimi i avokatëve në ndërmjetësim është i domosdoshëm.

2. Ndërmjetësimi si alternativë ndaj gjyqimit

Ndërmjetësimi është një metodë shumë praktike dhe fleksibël për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve. Në disa raste mund të jetë më i shpejtë, më efektiv dhe më i lirë se proceset gjyqësore.

Për shkak të natyrës së tyre specifike dhe bashkëpunuese, teknikat e ndërmjetësimin mund të prodhojnë zgjidhje me vlerë të lartë për një konflikt që mund të mos jetë as i disponueshëm gjatë procesit gjyqësor. Një aktor i tretë i cili është i huaj dhe i largët nga palët, siç është gjykata, dhe vepron brenda kufizimeve procedurale që ekzistojnë zakonisht në çdo proces gjyqësor, mund të mos jetë në gjendje të shtjellojë zgjidhje më kreative ose komplekse. Këto kufizime shtohen nga fakti që palët procedojnë si kundërshtarë në procesin gjyqësor, kështu që komunikimi i tyre priret të jetë më taktik dhe bashkëpunimi më i vështirë dhe i penguar. Kjo në asnjë mënyrë nuk duhet të merret si kritikë ndaj gjykatave apo sistemit gjyqësor, por këto janë pasoja të mundshme të procesit dhe procedurës së miratuar.

Në fakt, roli i gjykatave ose i arbitrave është vendimtar; d.m.th. priret që ata të vendosin për "kush

ka të drejtë e kush është gabim". Një qasje e tillë moraliste ose legaliste ka kuptim të përsosur, dhe shpesh mund të jetë edhe e nevojshme, por sigurisht kjo nuk është e vetmja teknikë e imagjinueshme.

Së fundi, vlen të përmendet edhe një kufizim tjetër i proceseve gjyqësore – domethënë, se ato nuk marrin gjithmonë parasysh nevojat dhe interesat e palëve. Ndonjëherë, pretendimet gjyqësore nuk janë në të vërtetë thelbi i një çështjeje dhe palët nuk janë në gjendje të dalin nga një qorrsoak i tillë. Për më tepër, "*çështja i drejtë apo i gabuar*" mund të jetë i parëndësishëm apo edhe i papërgjigjshëm; ndonjëherë nuk duhet as të përgjigjet për të zgjidhur një mosmarrëveshje, ose një kërkim i tillë për një përgjigje mund të bëhet shkatërrues për marrëdhëniet e palëve.

Ndërmjetësimi është një proces i vetëvendosjes në të cilin palët veprojnë brenda paradigmës së lirisë së kontratës dhe me autonomi të plotë, e cila mund të jetë më e favorshme për zgjidhjen e problemeve komplekse menaxheriale. Gjithashtu, në ndërmjetësim, vetëm procesi kontrollohet nga ndërmjetësi. Palët ruajnë kontrollin e rezultatit dhe kështu natyrshëm kanë më shumë mundësi dhe hapësirë për manovrim sesa ato në një proces gjyqësor. Ky është një tipar i qenësishëm i çdo procesi vendimmarrjeje konsensuale, i cili është më bashkëpunues dhe i lirë nga shumë kufizime konceptuale ose procedurale.

3. Ndërmjetësimi si mjet i qasjes në drejtësi

Në disa dokumente, Këshilli i Evropës dhe Komisioni Evropian për Efikasitetin e Drejtësisë (CEPEJ) kanë pranuar se masat që inkurajojnë përdorimin e ndërmjetësimit mund të lehtësojnë qasjen në drejtësi.

CCBE-ja është një shoqatë ndërkombëtare jofitimprurëse e cila ka qenë, që nga krijimi i saj, në ballë të avancimit të pikëpamjeve të avokatëve evropianë dhe mbrojtjes së parimeve ligjore mbi të cilat bazohet demokracia dhe shteti i së drejtës. Këto vlera dhe parime duhet të ndajnë të gjithë juristët. Ato përfshijnë gjithashtu të drejtën e qasjes në drejtësi, si dhe mbrojtjen e klientëve përmes promovimit të vlerave thelbësore të profesionit.

Drejtësia është një vlerë themelore me rëndësi të madhe në jetën e çdo qytetari. Çdo person duhet të ketë qasje në drejtësi, por drejtësia nuk buron gjithmonë nga gjykata. Prandaj, profesioni ligjor duhet të shfaqë reflektim të avancuar dhe njohuri të thelluara për të gjitha proceset e zgjidhjes së mosmarrëveshjeve të disponueshme në një spektër të gjerë, duke përfshirë ndërmjetësimin. Ndërmjetësimi është padyshim një nga metodat e mundshme për realizimin e drejtësisë dhe, si i tillë, klientët duhet të ndërgjegjësohen për mundësitë që ofron ndërmjetësimi, i cili sigurisht është një proces vullnetar i vetëvendosjes për palët që mund të këshillohen se interesat e tyre mund të shërbehen më së miri duke zgjedhur ndërmjetësimin si mjet për zgjidhjen e mosmarrëveshjes së tyre.

Roli themelor i gjykatave të përbashkëta të pavarura në proceset e drejtësisë vlerësohet shumë, por në të njëjtën kohë qasja në drejtësinë institucionale mund të mbetet e kufizuar dhe, në disa raste, edhe me të meta. Për më tepër, asnjë sistem drejtësie nuk mund të jetë i përsosur. Funksonimi i sistemit të drejtësisë është dhe duhet t'i nënshtrohet reflektimit dhe përmirësimit të vazhdueshëm, por mangësitë dhe kufizimet e tij duhet të ekzistojnë, gjë që ndonjëherë shkakton zhgënjim ose dëm.

Ndërmjetësimi mund të shihet si një nga mjetet juridike për situatën e mësipërme. Ndërmjetësimi si dhe proceset e tjera alternative për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve mund të perceptohen si një shtyllë tjetër e sistemit të drejtësisë, e cila mund të mbështesë sistemin gjyqësor dhe të përmirësojë qasjen e përgjithshëm në drejtësi. Kjo është gjithashtu një çështje e përshtatshmërisë dhe efektivitetit – sistemi gjyqësor duhet të merret me çështje që vërtet kërkojnë gjykim, por ka situata ku teknikat e tjera të zgjidhjes së mosmarrëveshjeve do të ishin më të përshtatshme.

Megjithatë, mangësitë në funksionimin e sistemeve të drejtësisë ose barrierat tipike (financiare ose institucionale) për qasjen në drejtësi nuk janë arsyt e vetme pse ndërmjetësimi duhet të konsiderohet si një proces tërheqës për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve. Kur drejtësia

formale/institucionale nuk është e disponueshme ose e pamjaftueshme për shkak të natyrës së një çështjeje ose interesave specifike të klientëve, ndërmjetësimi si dhe proceset e tjera alternative të zgjidhjes së mosmarrëveshjeve mund të jenë një alternativë e përshtatshme. Ka situata kur disa interesa të klientëve, ndonëse plotësisht të justifikuar dhe të ligjshme, nuk mund të ndiqen efektivisht në kuadrin e sistemit gjyqësor. Për shembull: për shkak të kufizimeve konceptuale të ligjit, skadimi formal ose paarritshmëria e pretendimeve ligjore, mungesa e praktikës gjyqësore përkatëse, mungesa e provave formale ose cilësore, ose ndërlikime të ndryshme procedurale.

Siç mund të imagjinohet, kufizimet e mësipërme mund të mos jenë të rëndësishme në ndërmjetësimin dhe proceset e tjera alternative të zgjidhjes së mosmarrëveshjeve për sa kohë që "çështja i drejtë apo i gabuar" nuk ka nevojë për një përgjigje të bazuar ligjorisht.

Kapitulli 2 – Roli i Avokatit në Ndërmjetësim

Avokatët sigurisht luajnë dhe duhet të luajnë rol të rëndësishëm në proceset e menaxhimit të konfliktit dhe në këtë mënyrë mund të kenë ndikim të madh në mënyrën se si situatat e konfliktit me të vërtetë trajtohen për klientët. Prandaj, është e një rëndësie të madhe që avokatët të mund të demonstrojnë një ndërgjegjësim të thellë dhe shkathtësi të përshtatshme teknike që janë të nevojshme për të mbështetur klientët në mënyrë efektive në të gjitha llojet e procedurave të zgjidhjes së mosmarrëveshjeve, si në gjykim ashtu edhe në atë miqësor, duke përfshirë edhe ndërmjetësimin. Profesionit ligjor, në asnjë mënyrë dhe për çfarëdo arsye (për shembull, për shkak të mungesës së të kuptuarit ose njohurive përkatëse, ose mangësive në shkathtësitë e tij praktike) nuk duhet të perceptohet si një pengesë për ndërmjetësimin, pasi kjo mund të ketë një efekt negativ në reputacionin e avokatëve. Për arsyet e mësipërme, trajnimi teorik dhe praktik në ndërmjetësim duhet të përfshihet në programet e fakulteteve juridike dhe në kurset e edukimit të vazhdueshëm të ofruara nga shoqatat e avokatëve dhe juridike.

1. Ndërmjetësimi i mbështetur nga avokati

Në ndërmjetësimin e mbështetur nga avokatët, një ose më shumë palë ndihmohen në përgatitjen dhe/ose shoqërohen në seancat e ndërmjetësimin nga avokatët e tyre, të cilët do t'i informojnë dhe këshillojnë gjatë gjithë procesit të ndërmjetësimin. Një aspekt i procesit të ndërmjetësimin që e bën atë kaq efektiv është mundësia që u ofron palëve në mosmarrëveshje për të folur drejtpërdrejt me njëra-tjetrën dhe për t'u dëgjuar nga tjetra. Ndërmjetësimi i mbështetur nga avokatët mund të jetë jashtëzakonisht i dobishëm, sepse siguron që të dyja palët të kenë këshilla ligjore të pavarura cilësore, të jenë të sigurt për të hyrë në një dialog të informuar dhe të ndihmojë në korrigjimin e çdo mosbalancimi të fuqisë ndërmjet palëve. Në veçanti, avokatët mund të jenë në gjendje të lehtësojnë procesin e ndërmjetësimin dhe të mbështesin ndërmjetësuesin në arritjen e një rezultati të mirë.

Duhet të kihet parasysh se ndërmjetësimi si i tillë bazohet në një paradigme krejtësisht të ndryshme nga gjykimi – faktet historike, arsyet, të drejtat dhe argumentet e palëve nuk shpërfillen, por ato kanë më pak rëndësi, pasi në ndërmjetësim ato nuk përcaktohen në mënyrë gjyqësore ose ndryshe, dhe në fakt, zakonisht janë kontradiktore. Të kuptuarit e duhur të kësaj paradigme është absolutisht thelbësor për pjesëmarrjen konstruktive të avokatëve në ndërmjetësim dhe mbështetjen efektive të klientëve të tyre në këtë proces. Në ndërmjetësim fokusi është i vendosur në nevojat dhe interesat e ardhshme të palëve. Palët gjithashtu punojnë në mënyrë interaktive dhe bashkëpunuese, në mënyrë që të kenë një shans të mirë për të kuptuar njëri-tjetrin dhe për të kuptuar konfliktin në kompleksitetin e tij. Mbi këtë bazë, ata së bashku përpunojnë një zgjidhje që mund të jetë e pranueshme për të dyja palët dhe mund të marrë parasysh nevojat dhe interesat e tyre reciproke. Kjo ndodh në një proces të strukturuar por joformal që menaxhohet dhe lehtësohet nga një ndërmjetës i pavarur dhe neutral.

Për shkak të arsyeve të lartpërmendura, funksionet dhe detyrat e avokatëve që mbështesin pjesëmarrjen e klientëve në ndërmjetësim janë të ndryshme nga të vepruarit në mënyrë kontradiktore si avokat i klientit në proceset gjyqësore. Avokatët që aplikojnë një qasje më bashkëpunuese dhe konstruktive në ndërmjetësim, mund t'i ndihmojnë ndërmjetësuesit në drejtimin efektiv të palëve drejt një zgjidhjeje, duke siguruar kështu që klientët e tyre të arrijnë një

zgjdhje për mosmarrëveshjet e tyre e cila pasqyron më mirë interesat dhe nevojat e tyre reale. Ka shumë mënyra për të parë ose kuptuar ndërmjetësimin, por njëra prej tyre është shikimi i ndërmjetësimit si një procedurë efektive që mundëson identifikimin dhe interpretimin më të mirë të interesit të klientit. Nga këndvështrimi i avokatit, ndërmjetësimi mund të jetë atëherë një mjet shumë i dobishëm. Në fund të fundit, avokatët janë të përkushtuar në mënyrë etike dhe profesionale për të mbrojtur dhe realizuar interesin më të mirë të klientit, i cili nga këndvështrimi i avokatit në shumë raste mund të jetë mjaft i paqartë ose i vështirë për t'u përcaktuar. Me fjalë të tjera, ndërmjetësimi mund të jetë ilaç për problemet e ndryshme metodologjike, konceptuale, komunikuese ose relacionale që zakonisht ndodhin në procesin e identifikimit dhe interpretimit të interesit më të mirë të klientit. Sigurisht, në ndërmjetësimin e interesit të klientit bëhet shumë më i qartë dhe i kuptueshëm për të gjithë pjesëmarrësit dhe më e rëndësishmja, ai bëhet i përcaktuar nga klienti në mënyrë më të arsyeshme dhe më reale.

Duhet të theksohet se ndërmjetësimi i suksesshëm zakonisht përfundon me një zgjidhje; d.m.th. një marrëveshje konsensuale. Një rezultat i tillë përfundimtar duhet të pranohet nga të dyja palët dhe zakonisht kryhet nga ato vullnetarisht dhe shumë rrallë vihet në dyshim. Pastaj, në krahasim me çështjet gjyqësore, ndërmjetësimi me të vërtetë i jep fund një konflikti – është e vështirë të mohohet se një gjendje e tillë e punëve shpesh dëshirohet nga shumë klientë. Padiskutim, një zgjidhje e pranuar në mënyrë dypalëshe është shpesh një vlerë e madhe. Për më tepër, një marrëveshje me shkrim e hartuar përpara një ndërmjetësi është një kontratë ligjrisht e detyrueshme dhe e zbatueshme, dhe në disa juridiksione edhe një instrument që mundëson zbatimin ligjor që është i barabartë me vendimin e një gjykate, duke iu nënshtruar përmbushjes së disa kërkesave formale.

2. Çfarë bën saktësisht një ndërmjetës?

Ndërmjetësi është specialist profesionist i teorisë dhe praktikës së ndërmjetësimit, element kyç i të cilit është negociimi. Ai/ajo ofron shërbime profesionale për palët në konflikt. Ndërmjetësi është mekanik negociimi. Kur motori i negociatave shpërndahet ose ngec, ndërmjetësi me përvojën e tij ose të saj të ndërmjetësimit dhe paketën e teknikave, e bën atë të funksionojë përsëri dhe – tipike për ndërmjetësimin – e bën atë të funksionojë në mënyrë optimale. I gjithë ndërmjetësimi mbart në vetvete dëshirën për të gjetur një zgjidhje optimale.

Ndërmjetësi është një ofrues shërbimi që ofron shërbimet e tij/saj profesionale kundrejt pagesës¹. Marrëveshja e ndërmjetësimit ndërmjet ndërmjetësit dhe palëve përmban klauzolat kontraktuale, kundrejt të cilave duhet të kryhet kjo marrëveshje shërbimi. Në kryerjen e këtyre shërbimeve ndaj palëve, ndërmjetësi bën tri gjëra njëkohësisht: strukturon bisedën për zgjidhjen e konfliktit; lehtëson komunikimin ndërmjet palëve për të siguruar që ata të dëgjojnë dhe kuptojnë njëri-tjetrin; dhe i ndihmon ata të shmangin një bllokim në negociatën dhe zbaton teknikat e duhura për të thyer bllokimin kur është e nevojshme.

Një nga këto teknika është që ndërmjetësi mund të angazhohet me palët veçmas për të shqyrtuar në mënyrë konfidenciale me atë palë se çfarë e pengon atë të vazhdojë në mënyrë konstruktive në negociatën dhe të gjejë së bashku me atë palë një zgjidhje për ngërçin. Përmbajtja e kësaj bisede është konfidenciale, edhe ndaj palëve të tjera.

3. Karakteristikat kryesore të ndërmjetësimit

Është e njohur se ndërmjetësimi është një proces vullnetar; d.m.th. nuk fillon pa pëlqimin e shprehur qartë të klientit dhe klienti mund të tërhiqet nga ndërmjetësimi në çdo moment dhe pa pasoja negative në çdo proces tjetër që kërkohet për zgjidhjen e mosmarrëveshjes.

¹ Kjo pagesë mund të mblidhet nga palët, ndihma juridike ose entitete të tjera financuese, ose ndërmjetësi mund të veprojë në një bazë *pro bono*.

Sigurisht, ka disa situata, ku mund të ekzistojnë arsye të vlefshme për të filluar ose vazhduar një proces gjyqësor, p.sh. ku kërkohet një mjet gjyqësor parandalues. Për më tepër, natyra vullnetare e ndërmjetësimit do të thotë gjithashtu se ai mban të gjitha opsionet e tjera të hapura për një klient, në krahasim me shumë metoda të tjera të zgjidhjes së mosmarrëveshjeve që mund të jenë një rrugë e njëanshme, qoftë për arsye formale apo praktike.

E thënë thjesht, një klient jo vetëm që mund të hyjë dhe të dalë nga ndërmjetësimi, por edhe pas daljes nga ndërmjetësimi ai/ajo ruan të njëjtin numër opsionesh. Ndërmjetësimi është më pas një opsion që mund të karakterizohet si "i drejtë" ndaj opsioneve të tjera – ai zakonisht nuk mbyll, kufizon ose komplikon qasjen e klientit në strategjitë, teknikat ose procedurat e tjera të konfliktit, pra një mënyrë për t'u kthyer në procedurat gjyqësore. Në përgjithësi, ndërmjetësimi nuk ndikon negativisht në dhomën e klientit për manovrim dhe as nuk e privon atë nga ndonjë pretendim apo të drejtë. Në fakt, është krejt e kundërta; d.m.th., ndërmjetësimi shpesh hap dyert për opsione të reja që deri më tani ishin të mbyllura ose madje të parealizuara nga një klient.

Shpesh ekziston një keqkuptim se ndërmjetësimi është thjesht një proces i lehtë, miqësor, por joefektiv. Është e vërtetë që ndërmjetësimi nuk është konfrontues në natyrën e tij, por në të njëjtën kohë, ai është intelektualisht kërkues pasi është më shumë se thjesht krijimi i tregimeve dhe teorive të veta dhe më pas gjetja e argumentimit mbështetës.

Ndërmjetësimi nuk ka të bëjë me bindjen për atë se kush ka të drejtë apo gabim, pasi konfliktet nuk mund të zgjidhen në mënyrë efektive në këtë mënyrë. Zakonisht, asnjëra nga palët nuk ka argumentim apo fuqi të mjaftueshme bindëse për të ndryshuar vullnetin ose vizionin e palës tjetër. Në realitet, të qenit i bindur për korrektësinë e pikëpamjes së dikujt që kundërshton plotësisht pikëpamjen e tjetrit, është shpesh një pjesë kryesore e problemit, dhe për këtë arsye në vetvete nuk përbën domosdoshmërisht një bazë të vlefshme për refuzimin e ndërmjetësimit pasi palët mund të gabohen shumë mirë në lidhje me pozicionin aktual, që është diçka që mund të zbulohet përmes ndërmjetësimit.

Ndërmjetësimi ka të bëjë me identifikimin e çështjeve të vlefshme dhe gjetjen e çelësave për t'i zgjidhur ato. Kjo detyrë përfshin thyerjen e disa skripteve të të menduarit (të cilat zakonisht janë të padobishme ose shkatërruese) dhe një riinterpretim krijues të të gjithë situatës së konfliktit, në mënyrë që të funksionojë në dobi të të dyja palëve. Atëherë mund të thuhet se ndërmjetësimi ka të bëjë me mirëkuptimin dhe kreativitetin. Kjo konsiderohet nga shumica e njerëzve si pjesë e menaxhimit të duhur, i cili zakonisht shpërblehet.

Nga sa më sipër duket se ndërmjetësimi duhet parë si një nga shumë opsionet e vlefshme që janë në dispozicion për të trajtuar çdo situatë konflikti. Megjithatë, nëse do të realizohet e drejta e një klienti për zgjedhje të lirë, të gjitha opsionet e tilla duhet t'i vihen gjithashtu në dispozicion klientit. Klienti duhet të dijë më pas për ndërmjetësimin, përfitimet e tij dhe ta kuptojë vërtet këtë proces. Për këtë qëllim, klienti duhet të jetë i informuar siç duhet dhe objektivisht për të gjitha opsionet e disponueshme të procesit, duke përfshirë ndërmjetësimin. Vetëm atëherë klientët do të jenë vërtet në gjendje të marrin një vendim të mirëinformuar në interesin e tyre më të mirë. Padyshim, është detyrë profesionale e një avokati që t'i japë klientit informacion të plotë dhe të saktë mbi ndërmjetësimin dhe ta ndihmojë atë në marrjen e një vendimi të informuar.

4. Roli i avokatëve në ndërmjetësim

a. Përzgjedhja e një metode për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve si pjesë e qenësishme e analizës së rastit

Gjatë analizimit të një çështjeje ose trajtimit të një mosmarrëveshjeje për një klient, avokatët duhet të përvetësojnë gjithmonë një qasje të bazuar në merita në vend që të veprojnë mbi bazën e ndonjë paragjykimi, njëanshmërie ose para-konceptimi. Veçanërisht kur bëhet fjalë për zgjedhjen e proceseve të disponueshme për zgjidhjen e një situatë konflikti, është e rëndësishme që avokatët t'i qasen çështjes nga një këndvështrim analitik dhe objektiv. Një qëndrim i tillë profesional duhet të jetë pikënisja në çdo analizë rasti. Kjo sigurisht përfshin edhe marrjen parasysh të karakteristikave të klientëve, nevojat dhe preferencat e tyre specifike, si dhe qëndrimin dhe veprimet e palës tjetër.

Për t'i mundësuar klientit të bëjë zgjedhjen e duhur, avokatët praktikantë duhet të jenë të informuar

mirë për të gjitha proceset e disponueshme të zgjidhjes së mosmarrëveshjeve, specifikat e tyre dhe institucionet dhe ofruesit e shërbimeve të rekomandueshme, në mënyrë që ata të jenë në gjendje t'i propozojnë me efikasitet metoda të tilla klientit; dhe më pas, të mbështesë në mënyrë profesionale klientin përmes procesit të zgjedhur.

Duhet të theksohet se çdo dështim për t'iu përmbajtur metodologjisë së përshkruar më sipër ka të ngjarë të ketë pasoja për klientin që mund të shkojë shumë më tej sesa thjesht zgjedhja e një procesi joadekuat të zgjidhjes së mosmarrëveshjeve. Zgjedhja e procesit të duhur të zgjidhjes së mosmarrëveshjeve është thelbësore edhe në kuptimin që mund të ndikojë ndjeshëm në pozicionin e klientit; d.m.th. paracaktoni ose zvogëloni paraprakisht numrin e rezultateve të mundshme përfundimtare dhe në këtë mënyrë, ngushtoni në mënyrë të panevojshme gamën e opsioneve që normalisht do të ishin në dispozicion të klientit. Për këtë arsye, avokatët nuk duhet të anashkalojnë ose të neglizhojnë një diskutim me klientin për të mirat dhe të këqijat e ndryshme që lidhen me përdorimin e proceseve të ndryshme të zgjidhjes së mosmarrëveshjeve. Ky është një gabim metodologjik, i cili potencialisht mund të kualifikohet si neglizhencë e një avokati apo edhe sjellje të pahijshme profesionale.

Për këtë arsye, zgjedhja e klientit për procesin më të përshtatshëm të zgjidhjes së mosmarrëveshjeve duhet të mundësohet gjithmonë nga avokati që këshillon me kujdes këtë çështje kyçe, pasi kjo është një pjesë integrale e çdo analize të plotë dhe të rastit të kryer siç duhet. Gjithmonë duhet pasur parasysh se interesi i klientit përfshin si aspektet përmbajtësore ashtu edhe ato procedurale, të cilat janë njësoj të rëndësishme për një klient dhe, si rrjedhojë, të dyja duhet të merren parasysh siç duhet nga avokati. Nga kjo rrjedh se ata që kryejnë analiza ligjore duhet gjithmonë që në fillim të marrin në konsideratë të gjitha opsionet e mundshme për trajtimin e një situatë konflikti dhe në këtë kontekst të vlerësojnë pozicionin e një çështjeje.

Duhet gjithashtu të theksohet se zgjedhja e metodave të përshtatshme për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve mund të ndikohet më herët dhe shumë përpara se të lind një konflikt; pra në fazën kontraktuale. Prandaj, sa herë që një avokat është duke hartuar një kontratë, ai ose ajo duhet të shqyrtojë gjithmonë nëse ndërmjetësimi mund të jetë në ndihmë të palëve kontraktuese ose të jetë i një rëndësie të veçantë në situata të caktuara, për shembull, për shkak të natyrës ose llojit të marrëdhënieve kontraktuale. Dhe nëse po, duhet pasur parasysh se në kontratë mund të përfshihet një klauzolë ndërmjetësimi. Ky është në fakt momenti më i përshtatshëm për të futur nocionin e ndërmjetësimit; d.m.th. kur palët kontraktuese kanë perspektiva të mira së bashku dhe ende e shohin njëra-tjetrën si partnerë.

b. Këshillimi i klientit për metodën e duhur të zgjidhjes së konfliktit

Për të qenë në gjendje të këshillojë klientin në zgjedhjen e procesit të zgjidhjes së mosmarrëveshjeve, avokati duhet ta njohë atë mjaftueshëm me çështjen në fjalë dhe të kryejë një analizë të plotë kosto-përfitim të opsioneve të disponueshme të procesit. Ky hap nuk duhet të anashkalohej ose neglizhohet kurrë dhe avokatët duhet të jenë gjithmonë në gjendje t'u tregojnë klientëve të tyre se kjo detyrë profesionale është kryer në të vërtetë siç duhet. Sidomos, përpara se të angazhohet në procese gjyqësore dhe arbitrazhi, është e rëndësishme që klienti të kuptojë se sa kohë mund të zgjasë procesi, sa mund të kushtojë, cilat mund të jenë rreziqet e përfshira dhe cilat janë gjasat për të arritur rezultatin e dëshiruar, duke përfshirë rreziqet e mundshme që lidhen me fazën e përmbarimit.

Prandaj është e nevojshme që avokati të kryejë një vlerësim të rrezikut të çështjes, duke përcaktuar skenarët më të mirë dhe më të këqij dhe një nivel objektiv real, kundrejt të cilit klienti mund të vlerësojë opsionet e disponueshme të procesit. Një vlerësim i tillë rreziku mund të ketë nevojë të rishikohet dhe përditësohet ndërsa rasti evoluon (p.sh. kur mblidhen më shumë informata dhe prova për rastin gjatë rrjedhës së procesit të zgjedhur). Një hetim i plotë i rastit dhe një vlerësim i dokumentuar i rastit ndihmon klientin të vlerësojë më mirë opsionet e disponueshme dhe të vendosë pritshmëri reale.

Përveç rasteve kur arsyet me peshë të tillë si urgjenca kërkojnë ndryshe, klienti duhet të nisë një proces gjyqësor ose arbitrazh vetëm pasi të ketë eksploruar të gjitha opsionet e disponueshme të

procesit të zgjidhjes, duke përfshirë ndërmjetësimin dhe proceset e tjera alternative të zgjidhjes së mosmarrëveshjeve. Ndërmjetësimi mund të jetë një proces veçanërisht i përshtatshëm nëse ekziston ndonjë nga rrethanat e mëposhtme:

- klienti shpreh preferencë për ndërmjetësim;
- klienti shpreh dëshirën për të shmangur kontestin dhe arbitrazhin;
- klienti është i detyruar kontraktualisht të ndërmjetësojë përpara se të ngrejë çështje gjyqësore ose t'i referohet arbitrazhit;
- klienti nuk mund të përballojë të kundërshtojë;
- linden çështje të ligjit/juridiksionit në fuqi që e bëjnë ndërmjetësimin më të përshtatshëm;
- asnjë nga çështjet në mosmarrëveshje nuk është juridikisht komplekse ose e re, që kërkon vendim gjyqësor ose arbitrazhi;
- palët kanë interesa të përbashkëta biznesi ose personale që mund të rrezikohen nga mosmarrëveshja (p.sh. një marrëdhënie afariste ose familjare në vazhdim);
- është e rëndësishme që të ketë një zgjidhje të shpejtë të mosmarrëveshjes, në veçanti, procesi gjyqësor mund të ketë efekte të tjera negative (të brendshme ose të jashtme) për klientin ose biznesin e tij;
- një vendim gjykate nuk do të trajtonte në mënyrë adekuate shqetësimet themelore, ose, për ndonjë arsye tjetër, nënshtrimi i mosmarrëveshjes ndaj një vendimi të një pale të tretë të jashtme (si një gjykatë shtetërore ose arbitrazhi) nuk do të ishte i përshtatshëm ose i dëshirueshëm;
- një padi mund të zgjidhë vetëm një pjesë të mosmarrëveshjes;
- ekziston rreziku që një vendim gjyqësor të mos zbatohet në mënyrë efektive;
- zhvillimi i procesit gjyqësor është në kundërshtim me interesat e tjera jetike të klientit;
- lënda e mosmarrëveshjes është kryesisht e natyrës menaxheriale;
- kostot e një padie janë jashtë proporcionit me interesat në fjalë;
- mosmarrëveshja mund të jetë për shkak të komunikimeve të gabuara, të tilla si mospërputhjet e të dhënave, konflikti personal ose dallimet kulturore; ose
- është e rëndësishme që klienti ta mbajë kontestin rreptësisht konfidencial.

Proceset e tjera të zgjidhjes së mosmarrëveshjeve përfshijnë përcaktimin e ekspertëve, vlerësimin e hershëm neutral, gjykimin, bordet e rishikimit etj. Metoda të tilla gjykimi mund të jenë të përshtatshme p.sh. kur mosmarrëveshja ka të bëjë me një mosmarrëveshje të qartë teknike ose kontraktuale.

Çdo mosmarrëveshje që nuk zgjidhet në një proces jo-gjyqësor të zgjidhjes së mosmarrëveshjeve mund të zgjidhet përfundimisht me proces gjyqësor ose arbitrazh.

c. Ndihma e klientit në dhe/ose jashtë tryezës së ndërmjetësimit

Ka mënyra të ndryshme në të cilat një avokat mund të përfshihet në procesin e ndërmjetësimit:

1. avokati mund të përgatisë klientin e tij/saj për ndërmjetësimin dhe më pas ta lërë klientin të shkojë i vetëm në procesin e ndërmjetësimit,
2. avokati është i pranishëm gjatë gjithë procesit të ndërmjetësimit me klientin e tij/saj; kjo është padyshim situata optimale nga këndvështrimi i avokatit, sepse ai/ajo mund të ndihmojë më së miri klientin e tij/saj në të gjitha fazat kritike të procesit, duke përfshirë:
 - a) ndihmën ndaj klientit për të kuptuar plotësisht procesin dhe për t'iu përgjigjur pyetjeve;
 - b) vendimin për zgjedhjen e procesit dhe referimin e mosmarrëveshjes në ndërmjetësim;
 - c) bërjen e ofertës/pranimin të ofertës së ndërmjetësimit nga një palë tjetër;
 - d) identifikimin, përzgjedhjen dhe caktimin e një ndërmjetësi të përshtatshëm;
 - e) finalizimin e marrëveshjes për ndërmjetësim/rregullat e angazhimit, nëse ka;
 - f) informimin e ndërmjetësit;
 - g) ndjekjen e takimeve të para-ndërmjetësimit, nëse ka, ndërmjet klientit dhe ndërmjetësit;
 - h) përzgjedhjen, emërimin dhe informimin e ekspertëve, siç mund të kërkohet;
 - i) dhënien e këshillave/opinionit juridik klientit për çështjet ligjore, të drejtat dhe detyrimet, nëse ka, që linden në mosmarrëveshje;

- j) vlerësimin e pikave të forta dhe të dobëta të rastit të klientit;
- k) vlerësimin e pikave të forta dhe të dobëta të rastit të palëve të tjera;
- l) planifikimin e kostove (përfshirë kostot ligjore) të bëra deri më sot nga klienti në mosmarrëveshje;
- m) përllogaritjen e kostove (përfshirë kostot ligjore) që do të kryhen nëse nuk zgjidhen me ndërmjetësim;
- n) ndihmën ndaj klientit në përgatitjen e strategjisë së negociatave për diapazonin e ndërmjetësimit/zgjidhjes në rastet monetare;
- o) ndihmën ndaj klientit të identifikojë nevojat dhe interesat e tyre për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve në ndërmjetësim;
- p) angazhimin në kontrollin alternativ të skenarit me klientin dhe në përgjithësi të menaxhojnë pritjet e klientit duke iu referuar asaj që mund të arrihet në mënyrë të arsyeshme në proces gjyqësor ose arbitrazh;
- q) ndihmën ndaj klientit në hartimin e një përmbledhjeje ndërmjetësimi ose deklaratë pozicioni për çdo takim të përbashkët ndërmjetësimi;
- r) ndihmën ndaj klientit të vendosë se kush do të marrë pjesë në takimet e ndërmjetësimit si pjesë e ekipit që përfaqëson palën e klientit në takime;
- s) ndihmën ndaj klientit për të identifikuar dhe/ose sugjeruar alternativa të mundshme për vendim dhe zgjidhje;
- t) ndihmën ndaj klientit në përgjithësi në përgatitjen e ndërmjetësimit, duke ditur se në ndërmjetësim si në të gjitha proceset e tjera, dështimi për t'u përgatitur zakonisht barazohet me përgatitjen për dështim në ndërmjetësim;
- u) këshillimi i klientit kur është duke u hartuar marrëveshja e ndërmjetësimit;
- v) ndihmën ndaj ndërmjetësuesit sipas nevojës ose sipas kërkesës.

3. klienti është i vetëm në fillim të ndërmjetësimit dhe avokati i tij ose i saj hyn në proces në pjesën e fundit - ai ose ajo ndihmon në procesin e arritjes së përfundimit nga opsione të ndryshme dhe ndihmon gjatë përgatitjes së një zgjidhjeje përfundimtare (zgjidhje ose tjetër) marrëveshje, ose

4. avokati përfaqëson klientin në procesin kur klienti nuk është personalisht i pranishëm në ndërmjetësim,

Në procesin e ndërmjetësimit, zakonisht kërkohet prania e klientit, ose të paktën rekomandohet nga ndërmjetësi. Ndërmjetësi do të këmbëngulë që secila palë në ndërmjetësim, qoftë ajo fizike apo e korporatës, të përfaqësohet nga një person i cili është plotësisht i autorizuar për të zgjidhur mosmarrëveshjen dhe për të ekzekutuar një marrëveshje të detyrueshme zgjidhjeje në emër të asaj pale. Kur ekzistojnë kufizime në autoritetin e plotë të përfaqësuesit të një pale për të detyruar atë palë në një marrëveshje zgjidhjeje, ndërmjetësi ka për detyrë të identifikojë kufizime të tilla dhe të informojë të gjitha palët e tjera si për ekzistencën ashtu edhe për shtrirjen e kufizimeve të tilla. Prania e vetë palëve (p.sh., Kryeshefi Ekzekutiv ose përfaqësues tjetër i autorizuar i një pale korporative) mundëson që zgjidhjet e reja të hulumtohen më lehtë. Autoriteti i plotë për të marrë vendime për zgjidhje është thelbësor për ndërmjetësimin e suksesshëm.

Shembulli 1. Vetëm në rast se problemi i klientit ka të bëjë me një gabim në komunikim ose problemi kryesor lidhet me emocione dhe jo me çështje ligjore, prania e një avokati në mbledhjen e ndërmjetësimit mund të mos jetë e nevojshme. Në këtë rast, avokati duhet të jetë i hapur ndaj mundësisë që klienti të mos ketë nevojë të komunikojë me palën tjetër me mbështetje ligjore profesionale, pasi nuk do të trajtohet asnjë çështje ligjore. Ndërmjetësi mund të sigurojë kushte të favorshme për një debat të hapur duke respektuar të drejtat e klientit. Megjithatë, është shumë e rëndësishme që avokati të kontrollojë marrëveshjen e ndërmjetësimit përpara se ajo të nënshkruhet nga klienti (kjo mund të varet nga lënda e mosmarrëveshjes).

Përgatitja e klientëve në këtë rast konsiston në informimin e tij/saj për të drejtat dhe detyrat që klienti ka në ndërmjetësim. Ndërmjetësuesit duhet të sigurojnë që palët të kuptojnë procesin dhe të drejtat dhe detyrimet e tyre në të. Në këtë drejtim, avokatët mund t'u japin klientëve të tyre informacionin e mëposhtëm:

- natyrën vullnetare të ndërmjetësimit,
- dokumentet që duhet të nënshkruhen në fillim të ndërmjetësimit (në varësi të legjislacionit të vendeve përkatëse),

- konfidencialitetin,
- tarifat e ndërmjetësit,
- kohëzgjatjen e ndërmjetësimi, procesit
- efektet e periudhave të kufizimit dhe të parashkrimit,
- vlefshmërinë e marrëveshjes së ndërmjetësimi dhe,
- njohjen dhe zbatimin e marrëveshjeve që rrjedhin nga ndërmjetësimi (në varësi të sistemit juridik në vende të ndryshme ose dallimeve në çështjet ndërkombëtare).

Përgatitja e klientit për thelbin e diskutimeve (p.sh.: cilat fakte duhet të ngrejë klienti dhe çfarë informacioni nuk duhet të zbulohet domosdoshmërisht në takimin e përbashkët të ndërmjetësimi) varet nga natyra e ndërmjetësimi në juridiksione të ndryshme, por edhe nga sistemi individual i punës të çdo avokati dhe mbi strategjinë e negociatave, të cilat duhet të diskutohen më parë.

Shembulli 2: Nëse avokati e shoqëron klientin nga fillimi deri në fund, roli i avokatit varet nga shkalla në të cilën avokatit i është kërkuar të ndihmojë në procesin e ndërmjetësimi. Juristët në çdo rast shërbejnë si konsulentë në çështjet ligjore.

Nëse një avokat përfaqëson një palë, ndërmjetësi mund të kërkojë që edhe pala tjetër të ndihmohet nga një avokat. Nëse gjatë ndërmjetësimi nuk është e mundur që të dyja palët të përfaqësohen nga avokatë, ndërmjetësi nuk mund të vazhdojë me ndërmjetësimin nëse pala që nuk përfaqësohet nga avokati kundërshton praninë e avokatit të palës tjetër. Për më tepër, ndërmjetësit duhet të bëjnë vlerësimin e tyre të balancës së pushtetit ndërmjet palëve në mënyrë që të përcaktojnë nëse është e pranueshme që vetëm njëra nga palët të ndihmohet nga një avokat.

Shembulli 3. Në fillim të ndërmjetësimi, ndërmjetësi zakonisht do të marrë në konsideratë qëndrimin e palëve, do të vlerësojë të gjitha çështjet dhe më pas së bashku me palët do të përcaktojë çështjet që duhet të zgjidhen. Kjo fazë mund të zgjasë për shembull një orë në një rast "të lehtë", por në raste komplekse mund të zgjasë më shumë se dy takime në varësi të metodologjisë së ndërmjetësit dhe modelit të ndërmjetësimi. Vetëm pas kësaj faze, palët duhet të fillojnë të kërkojnë zgjidhje specifike. Në përfundim të asaj faze të ndërmjetësimi, diskutohen një sërë opsionesh për të gjetur një marrëveshje përfundimtare. Kur të arrihet, zakonisht do të jetë në formë të shkruar.

Nëse një avokat dëshiron të jetë i pranishëm në një pjesë të ndërmjetësimi, por nuk dëshiron të jetë i pranishëm gjatë gjithë procesit, ai ose ajo duhet të hyjë në procesin e ndërmjetësimi në fazën para hartimit të marrëveshjes për të ndihmuar në përzgjedhjen e zgjidhjeve të përshtatshme dhe të këshillojë nëse është e nevojshme.

Shembulli 4. Nëse një avokat përfaqëson një klient pa praninë e tij ose të saj (gjë që në përgjithësi nuk rekomandohet dhe në disa shtete anëtare nuk është as e mundur), avokati duhet të ketë sa më shumë informacion dhe të jetë i njohur plotësisht me dëshirat, nevojat dhe preferencat e klientit. Ndërmjetësi (në varësi të sistemit ligjor) mund të kërkojë autorizim me shkrim me direktiva specifike për procesin e ndërmjetësimi.

d. Hartimi i marrëveshjes së zgjidhjes

Kur do të nënshkruhet marrëveshja?

Një marrëveshje e arritur gjatë ndërmjetësimi duhet t'i rezistojë kalimit të kohës. Nëse marrëveshja është e mirë sot, duhet të jetë e mirë edhe nesër dhe tre muaj nga tani.

Në këtë linjë të të menduarit, nënshkrimi i marrëveshjes menjëherë në fund të seancës së ndërmjetësimi nuk është një "domosdoshmëri" absolute. Megjithatë, kjo do të ndodhë shpesh ose do të kërkohet edhe nga palët, të cilat mund të kenë frikë nga një ndryshim i mendjes nga pala tjetër.

Nëse marrëveshja është "e thjeshtë" (p.sh. përfshin një pagesë të vetme, një herë, dhe zgjidhje të plotë të mosmarrëveshjeve në pritje), nënshkrimi i marrëveshjes menjëherë mund të jetë opsioni i

preferuar.

Nëse marrëveshja është më komplekse dhe përfshin performancën në faza të ndryshme ose varet nga disa kushte, hartimi i kontratës menjëherë mund të mos jetë alternativa më e mirë. Në mënyrë që kontrata të jetë e menduar mirë dhe të mbulojë të gjitha çështjet e ngritura nga marrëveshjet, hartimi mund të kërkojë më shumë kohë sesa është në dispozicion në fund të një sesioni ndërmjetësimi (shpesh të gjatë ose të lodhshëm). Më pas ndërmjetësi duhet të organizojë, me palët dhe avokatit e tyre, procesin e hartimit dhe kohën e tij, të cilat palët mund të pranojnë.

Kush e shkruan marrëveshjen?

Si rregull, nëse avokatët e palëve kanë marrë pjesë në procesin e ndërmjetësimit, procesi i hartimit duhet t'u lihet atyre. Është pjesë e punës së tyre: ata janë punësuar nga klientët e tyre për të bashkëpunuar në gjetjen e një zgjidhjeje dhe për të vënë me shkrim marrëveshjen e arritur gjatë ndërmjetësimit. Hartimi i një marrëveshjeje përfshin më shumë sesa vënien me shkrim të parimeve të përgjithshme dhe kryesore që janë shfaqur. Ndërmjetësi nuk duhet (të tentojë) t'i privojë avokatët nga ajo pjesë e detyrave të tyre. Mund të ketë gjithashtu implikime për çdo proces gjyqësor në pritje në atë kohë, për të cilin avokatët do të duhet të kujdesen. Duhet të theksohet gjithashtu se shumë shpesh ndërmjetësuesit nuk janë avokatë të kualifikuar dhe për këtë arsye nuk lejohen të ofrojnë këshilla juridike.

Kontributi i avokatëve të palëve mund të jetë gjithashtu i rëndësishëm në funksion të organizimit ose mbikëqyrjes së ekzekutimit të marrëveshjes (p.sh., avokati i kreditorit në një situatë kur pagesa e plotë e shlyerjes nuk është bërë në momentin e nënshkrimit). Kjo mund të përfshijë çështje që duhen konsideruar si: marrja e një urdhri përmbarimi nga gjykata, noteri ose autoritet tjetër, organizimi i interesave të sigurisë për të cilat është rënë dakord për të siguruar pagesat, etj.

Hartimi i kontratës shkon përtej pikave kryesore që përgjithësisht do të jenë rënë dakord gjatë ndërmjetësimit. Ai gjithashtu do të fokusohet në detaje ose çështje që mund të mos jenë diskutuar në detaje (qoftë me mbikëqyrje, sepse rëndësia e tyre nuk u shfaq fillimisht dhe u shfaq vetëm gjatë procesit të hartimit, ose për ndonjë arsye tjetër - që mund të përfshijë edhe mbajtjen (jo)vullnetare të informacionit deri në procesin e hartimit. Këto pika mund të duken si problematike dhe të çojnë në vështirësi të reja, të paparashikuara.

Nëse palët nuk janë asistuar nga një avokat gjatë ndërmjetësimit, në disa juridiksione, ato mund t'i kërkojnë ndërmjetësit që ta hartojë vetë marrëveshjen. Nëse çështja është e drejtpërdrejtë dhe i nënshtrohet rezervave të përshkruara më sipër, kjo mund të jetë e pranueshme. Megjithatë, ndërmjetësi do të këshillohet mirë që të komunikojë me avokatët e palëve, nëse ka. Praktika më e mirë mund të kërkojë që ndërmjetësi të sugjerojë që avokatët e palëve të marrin përsipër procesin e hartimit, duke përdorur një përmbledhje të detajeve të marrëveshjes të arritura të përgatitura nga ndërmjetësi.

Nëse, megjithatë, palët dhe/ose avokatët e tyre kërkojnë nga ndërmjetësi të propozojë një draft të marrëveshjes, ai duhet të shkruhet në konsultim dhe të miratohet nga avokatët profesionistë; d.m.th. ndërmjetësi duhet t'ua dërgojë draftin avokatëve dhe palëve që ta shqyrtojnë, duke kërkuar komentet dhe kontributin e tyre dhe të ndërlidhet me ta për të diskutuar fushat e mundshme të tensionit.

Nëse asnjë avokat nuk ishte i përfshirë, ndërmjetësi duhet t'u ofrojë palëve draftin e tij ose të saj dhe përfundimisht t'u sugjerojë atyre që të konsultohen me një avokat për ta shqyrtuar marrëveshjen në mënyrë të pavarur. Për të shmangur ndonjë keqkuptim, ndërmjetësi duhet t'u sugjerojë palëve që të ftojnë avokatit e tyre që të kontaktojnë me të, në mënyrë që të shpjegohet logjika dhe arsyet e marrëveshjeve. Në të vërtetë, avokati që nuk merr pjesë në ndërmjetësim mund të habitet nga disa elementë të zgjidhjes së gjetur, sepse ai ose ajo nuk i kupton të gjithë parametrat ose arsyet e marrëveshjeve.

e. Zbatimi i marrëveshjes së zgjidhjes

Neni 6 i Direktivës së Ndërmjetësimit të vitit 2008 parashikon që shtetet anëtare të sigurojnë zbatueshmërinë e marrëveshjeve që rrjedhin nga ndërmjetësimi. Shtetet anëtare të sigurojnë që të jetë e mundur që palët, ose njëra prej tyre me pëlqimin e qartë të të tjerëve, të kërkojë që përmbajtja e një marrëveshjeje me shkrim që rezulton nga ndërmjetësimi të bëhet e detyrueshme.

Përmbajtja e një marrëveshjeje të tillë të bëhet e zbatueshme, përveç nëse, në rastin në fjalë, përmbajtja e asaj marrëveshjeje është në kundërshtim me ligjin e shtetit anëtar ku është bërë kërkesa ose ligji i atij shteti anëtar nuk parashikon zbatueshmërinë. Përmbajtja e marrëveshjes mund të bëhet e zbatueshme nga një gjykatë ose një autoritet tjetër kompetent në një aktvendim ose vendim ose në një instrument autentik në përputhje me legjislacionin e shtetit anëtar ku është bërë kërkesa.

Mënyra se si mund të kërkohet zbatimi i marrëveshjeve të ndërmjetësuar nga gjykata varet nga ligji kombëtar i zbatueshëm në shtetin ku kërkohet zbatimi (*locus regit actum*).

5. Zgjedhja dhe emërimi i ndërmjetësuesit

Një nga detyrat më të rëndësishme që kanë avokatët në procesin e ndërmjetësimit është të ndihmojnë klientët e tyre në zgjedhjen dhe emërimin e ndërmjetësit. Një ndërmjetësim mund të jetë mundësia më e mirë e klientit, nëse jo vetëm, për të zgjidhur një mosmarrëveshje me marrëveshje pa çështje gjyqësore dhe avokatët kanë një përgjegjësi të rëndë për të siguruar që ndërmjetësimi të ketë shanset më të mëdha të mundshme për të pasur sukses. Përzgjedhja e ndërmjetësit është një faktor kritik në arritjen e këtij qëllimi.

Ekzistojnë pikëpamje konkurruese për vlerën e ekspertizës së sektorit. Pra, në një mosmarrëveshje ndërtimi për shembull, ndërmjetësi duhet të jetë inxhinier, menaxher projekti apo avokat ndërtimi? Përvoja dhe ekspertiza e ndërmjetësit si ndërmjetës është e një rëndësie parësore; atëherë, nëse një nga një sërë të emëruarve të mundshëm me përvojë gjerësisht të ngjashme ndërmjetësimi, ka një profesion të origjinës specifike për sektorin, atëherë ndoshta ai person mund të preferohet. Përsëri, klienti ka nevojë për përvojën dhe ekspertizën e ndërmjetësit si ndërmjetës; nuk është një përcaktim ekspert ose një proces i hershëm vlerësimi neutral.

Palët mund të konsiderojnë se një ndërmjetës me një përvojë specifike profesionale ose personale është më i përshtatshëm për një takim të caktuar. Ndërmjetësi i cili është edhe profesionist i burimeve njerëzore mund të jetë, për shembull, zgjedhje më e mirë se një avokat-ndërmjetës për një mosmarrëveshje në vendin e punës ose një mosmarrëveshje që ka një dimension të rëndësishëm të konfliktit në vendin e punës.

Gjithashtu, ndonjëherë të kuptuarit e termave dhe terminologjisë specifike nga ndërmjetësit mund të jetë një avantazh që kursen kohën. Megjithatë, konsiderata kryesore për palët duhet të jetë gjithmonë shkathhtësia dhe përvoja e të emëruarit si ndërmjetës, jo prejardhja e tij/saj profesionale.

Palët ndonjëherë mund të preferojnë të caktojnë një avokat-ndërmjetës kur një mosmarrëveshje e veçantë ka një dimension të rëndësishëm ligjor ose kur mosmarrëveshja ka të bëjë me interpretimin e të drejtave dhe detyrimeve kontraktuale, statutore ose të tjera ligjore. Megjithatë, ekspertiza ligjore e një ndërmjetësi duhet të jetë gjithmonë e një rëndësie dytësore për përvojën dhe ekspertizën e tij/saj si ndërmjetës, sepse ndërmjetësi nuk ka asnjë rol në përcaktimin apo harmonizimin e të drejtave dhe detyrimeve ligjore konkurruese. Palët në ndërmjetësim duhet të mbështeten tek avokatët e tyre përkatës për të bërë vlerësimin më të mirë që mundën për pozicionin e tyre ligjor përpara se të hyjnë në negociata në ndërmjetësim.

Kur ndihmoni një klient për të caktuar një ndërmjetës, rekomandohet që gjithmonë të insistoni në dëshmi të detajeve të mëposhtme, nëse ka:

- Profesionin e origjinës;

- Kodi i sjelljes;
- Sigurimi i dëmshpërblimit profesional;
- Trajnimi dhe akreditimi i ndërmjetësuesve;
- Zhvillimi i vazhdueshëm profesional i ndërmjetësit;
- Përvoja (d.m.th. regjistri i rasteve të ndërmjetësit);
- Rekomandimet.

Pasi të caktohet një ndërmjetës, avokatët duhet të jenë të kënaqur që janë ndërmarrë hapat e mëposhtëm:

- Ndërmjetësi vihet në dispozicion të palëve sipas kërkesës dhe sipas marrëveshjes reciproke. Ndërmjetësuesit duhet të jenë të përgatitur për t'i dhënë takimit prioritetin që kërkojnë palët.
- Ndërmjetësi lidh marrëveshje ndërmjetësimi të detyrueshëm me palët për të konfirmuar emërimin e tij/saj si ndërmjetës dhe për të parashikuar rregullat në lidhje me konfidencialitetin, afatin kohor, vendin, shkëmbimin e dokumenteve, tarifat, ndërprerjen, etj., me të cilat palët dhe ndërmjetësi pranojnë të lidhen.
- Ndërmjetësi konfirmon se ai/ajo do t'i përmbahet Kodit Evropian të Sjelljes për Ndërmjetësuesit ose ekuivalentin e tij, dhe se ai/ajo ka sigurim të duhur profesional të dëmshpërblimit për të vepruar si ndërmjetës (nëse ekziston).
- Ndërmjetësi tërhiqet ose përndryshe e përfundon procesin në çdo fazë nëse, për çfarëdo arsye, ai/ajo formon mendimin se një ose më shumë palë po vonojnë ose pengojnë procesin ose nuk po vepron më me mirëbesim për të punuar drejt një zgjidhjeje ose po vepron ndryshe nga sa është në përputhje me kushtet e marrëveshjes së ndërmjetësimit.
- Çdo bashkëndërmjetës ose ndihmës ndërmjetës ose ndërmjetës vëzhgues i propozuar është gjithashtu ndërmjetës i akredituar ose ndërmjetës i trajnuar ose është gjithashtu po aq i pavarur, neutral dhe i përshtatshëm për t'u emëruar në atë cilësi.

6. Si të gjeni një ndërmjetës

Si e identifikojnë avokatët ndërmjetësuesin më të mirë? Ku duhet të shkojnë për të gjetur një të tillë? Ka disa opsione.

Në disa juridiksione të gjithë ndërmjetësuesit janë të akredituar dhe listat e tyre që tregojnë kualifikimet e ndërmjetësuesve të caktuar janë lirisht dhe lehtësisht të qasshme. Në shumë raste lista të tilla janë të qasshme në internet.

Shoqatat e avokatëve ose ato juridike mund të kenë një regjistër të avokatëve-ndërmjetësues me përvojë në dispozicion në vend.

Mund të ketë një institut ndërkombëtar ndërmjetësuesish që mban një regjistër të anëtarëve të tij (p.sh. CI Arb, CEDR, REUNITE, etj.).

Listat e ndërmjetësuesve zakonisht mbahen dhe bëhen publike brenda skemave të ndryshme të ndërmjetësimit. Administratorët e skemave të tilla zakonisht ofrojnë udhëzime dhe ndihmë për zgjedhjen e ndërmjetësit më të përshtatshëm për një rast të caktuar.

Avokatët mund t'i shkruajnë avokatit të një pale tjetër duke sugjeruar se emra alternativë ose klientët mund të marrin një letër të tillë nga avokati i një pale tjetër.

7. Avokatët që veprojnë si ndërmjetës

Një mendësi dhe qasje krejtësisht e ndryshme kërkohet nga avokatët kur ata veprojnë si ndërmjetësues, në vend që të jenë avokatë të klientëve gjatë procedurave.

Në këtë rol specifik, në krahasim me veprimin në interes të ndonjërit prej palëve, avokatët duhet të përmbushin të gjitha kërkesat e zbatueshme për një ndërmjetës dhe të kërkojnë një zgjidhje që do t'i mundësojë palët të arrijnë një marrëveshje.

Ndërsa shumë ndërmjetës punojnë në profesionin e avokatit, shumë prej tyre nuk punojnë dhe

vijnë nga formime të ndryshme profesionale dhe teknike. Megjithatë, edhe pse ndërmjetësi nuk kërkohet të jetë avokat, ka shumë shkathtësi që zotërojnë avokatët që mund t'i ndihmojnë ata të bëhen ndërmjetës efektivë.

Disa nga shkathtësitë e avokatit që mund të jenë të dobishme për avokatin ndërmjetësues janë:

- Komunikimi;
- Dëgjimi;
- Negocimi;
- Analiza;
- Të kuptuarit e çështjeve komplekse;
- Të kuptuarit e koncepteve ligjore, duke përfshirë mirëbesimin, konfidencialitetin, privatësinë, privilegjin, pa paragjykimet, kontratën, zbatueshmërinë, detyrimin, autoritetin, vullnetarizmin, vetëvendosjen, pavarësinë, neutralitetin, konfliktin e interesit, etikën, sjelljen e pahijshme profesionale, etj.
- Të kuptuarit e argumenteve juridike kontradiktore;
- Analiza kosto-përfitim;
- Vlerësimi i rrezikut;
- Hartimi;
- Qëndrimi në komunitet;
- Qëndrimi profesional;
- Përvoja dhe rreziqet e procesit gjyqësor

Nga ana tjetër, jo të gjitha shkathtësitë e avokatëve përkthehen automatikisht në ato të ndërmjetësit dhe në varësi të sistemit të vendit përkatës, mund të ketë edhe kërkesa specifike trajnimi dhe akreditimi që duhet të plotësohen për t'u bërë ndërmjetës. Disa shkathtësi të tjera të rëndësishme që u duhen ndërmjetësuesve janë:

- Dëgjimi aktiv dhe reflektues;
- Empatia për të kuptuar këndvështrimin e secilës palë dhe emocionet themelore;
- Aftësia për të përmbledhur dhe përcaktuar pikat kryesore të polemikave;
- Qëndrimi i paanshëm dhe lehtësues: ndërmjetësi nuk duhet të mbajë anën ose të shihet se po vepron në mënyrë të padrejtë.
- Ndërtimi i besimit: ndërmjetësimi i suksesshëm kërkon që ndërmjetësi të krijojë besimin dhe konfidencën e secilës palë që në fillim dhe ta ruajë atë gjatë gjithë procesit.

Prandaj, kur veprojnë si ndërmjetës, avokatët duhet të kenë kujdes që të mos theksojnë njohuritë dhe shkathtësitë ligjore, të fokusohen shumë në sqarimin e fakteve në kurriz të marrëdhënieve dhe komunikimit me palët dhe të shmangin aplikimin e një qasjeje kundërshtuese dhe kontestimore. Siç u përmend më lart, ndërmjetësimi nuk ka të bëjë me krijimin e argumenteve ose zgjidhjeve që thjesht përputhen me çdo grup parimesh apo normash, por me të kuptuarit dhe më pas përputhjen e nevojave dhe interesave të ndryshme të palëve.

Përfundim

Siç u përshkrua më lart, ndërmjetësimi është një proces efektiv mësimor i cili i ndihmon palët të kuptojnë interesat dhe pozicionet e tyre reciproke. Prosesi i ndërmjetësimit është zakonisht shumë transformues për të dyja palët. Ai i ndihmon palët të mendojnë në mënyrë më reale për pretendimet dhe interesat e tyre dhe i inkurajon ato të veprojnë në mënyrë më të arsyeshme përballë palës tjetër. Kjo zakonisht ndryshon marrëdhëniet e palëve, rikthen disa forma komunikimi dhe bashkëpunimi dhe ndihmon në riorganizimin e të gjithë situatës dhe zgjidhjen e konfliktit të tyre. Si i tillë, ndërmjetësimi mund të perceptohet nga klientët si një përvojë e mirë dhe pozitive e preferueshme se procesi gjyqësor me rezultatet e tij ndonjëherë të paparashikueshme.

Ndërmjetësimi i mbështetur nga avokatët mund të jetë jashtëzakonisht i dobishëm, sepse siguron që të dyja palët të kenë këshilla ligjore të pavarura cilësore, të jenë të sigurt për të hyrë në një dialog të informuar dhe të ndihmojë në korigjimin e çdo mosbalancimi të fuqisë ndërmjet palëve. Natyrisht, është detyrë e një ndërmjetësi profesionist të sigurohet që palët dhe avokatët e tyre të

mund të përfitojnë nga këto të dhëna dhe kuptime të reja, në mënyrë që kjo të stimulojë procese konstruktive midis palëve dhe të mundësojë që marrëdhënia e tyre të zhvillohet. Pasi të bëhet kjo, ndërmjetësi ndihmon palët në gjetjen dhe elaborimin e mëtejshëm të një zgjidhjeje përfundimtare, e cila së pari është e përshtatur me interesin e palëve dhe situatën e tyre specifike dhe, së dyti, vërtet e pranueshme për të dyja palët, d.m.th. një marrëveshje zgjidhjeje ndërmjetësimi.

Një zgjidhje me karakteristikat e mësipërme mundëson një përfundim paqësor të konfliktit dhe është një zgjidhje e vërtetë. Mund të jetë një zgjidhje fitimprurëse, duke u dhënë kështu shumë rehati të dyja palëve. Pa dyshim, në sytë e klientëve kjo është një situatë e dëshirueshme dhe për këtë arsye një zgjidhje e ndërmjetësuar zakonisht shihet nga klientët si një sukses. Kështu duhet kuptuar edhe nga avokatët. Më e rëndësishmja, avokatët duhet të marrin pjesë në këtë sukses.

Për arsyet e mësipërme, rekomandohet që avokatët – kurdo që është e përshtatshme – të marrin pjesë aktive dhe të veprojnë në ndërmjetësim në mënyrë të tillë që ata të perceptohen nga klientët si kontribuues krijues dhe konstruktiv në këtë proces. Ndërmjetësimi u jep avokatëve një mundësi tjetër për të demonstruar shkathhtësitë e tyre ligjore, analitike dhe menaxheriale duke e paraqitur veten si përkthyes dhe përfaqësues të vërtetë të interesave të klientëve dhe bashkëautorë të suksesit të tyre.

Kapitulli 3 – Roli i Shoqatave të Avokatëve dhe Juridike në Ndhmën për të Krijuar një Mjedis Miqësor për Ndërmjetësimin

Në këtë pjesë, janë bërë sugjerime të ndryshme për masat që mund të marrin Shoqatat e Avokatëve dhe Juridike për të ndihmuar në krijimin e një mjedisi të favorshëm për përfshirjen e ndërmjetësimit. Kjo përfshin bashkëpunimin me gjykatat, si dhe rritjen e ndërgjegjësimit për ndërmjetësimin dhe ofrimin e kurseve të trajnimit për të mundësuar avokatët të bëhen ndërmjetës ose të ndihmojnë klientët e tyre në procedurat e ndërmjetësimit.

Në këtë drejtim, referohen edhe konkluzionet dhe rekomandimet kryesore të rezolutës së Parlamentit Evropian të datës 12 shtator 2017 për transpozimin e Direktivës 2008/52/EC të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit të datës 21 maj 2008 për disa aspekte të ndërmjetësimit në çështjet civile dhe tregtare, si dhe Udhëzimet e Komisionit Evropian për Efikasitetin e Drejtësisë (CEPEJ) për një zbatim më të mirë të ndërmjetësimit në shtetet anëtare të Këshillit të Evropës. Këto tekste u ofrojnë gjithashtu Shoqatave të avokatëve dhe juridike disa ide interesante për reflektim.

Për të krijuar një mjedis po aq të hapur ndaj proceseve gjyqësore dhe të gjitha proceseve alternative të zgjidhjes së mosmarrëveshjeve, Shoqatat e avokatëve dhe juridike mund të marrin në konsideratë ndërmarrjen e disa ose të gjitha aktiviteteve të mëposhtme për aq sa janë të rëndësishme për rrethanat e juridiksioneve të tyre përkatëse:

- Organizoni takime informuese për avokatë dhe palë. Këto takime informuese duhet të zhvillohen në bashkëpunim me përfaqësues të gjykatave, shoqatat e ndërmjetësimit, shërbimet e ndërmjetësimit, etj.
- Zhvilloni dhe praktikoni në trajnime profesionale për avokatët temat dhe shkathhtësitë e nevojshme në menaxhimin e konfliktit (vlerësimi i rastit; analiza e rrezikut; analiza kosto-përfitim etj.).
- Koordinoni komunikimin e informacionit për ndërmjetësimin me gjykatat.
- Krijoni takime informuese të përbashkëta për avokatë dhe palë.
- Zgjeroni konkluzionin e protokolleve me gjykatat që përcaktojnë iniciimin e ndërmjetësimit, procesin e ndërmjetësimit, rolin dhe vendin e avokatit shoqërues.
- Bashkëpunoni me gjykatat dhe autoritetet e tjera në hartimin e listave të ndërmjetësuesve me përfshirjen e avokatëve të akredituar si ndërmjetës.
- Merrni pjesë në zhvillimin e statistikave që ilustrojnë dobinë e ndërmjetësimit dhe njohuritë e publikut për efektivitetin e tij.
- Kontribuoni në zhvillimin e informacionit standard për klientët mbi mundësitë e ndërmjetësimit, modele klauzolash ndërmjetësimi, modele të marrëveshjeve të ndërmjetësimit ndërmjet palëve dhe ndërmjetësuesve.

- Shkëmbeni praktika të mira mbi ndërmjetësimin (mes avokatëve dhe nëpër juridiksione të ndryshme).
- Përcaktoni listat e avokatëve që veprojnë si ndërmjetës, si dhe listat e avokatëve që mund të ndihmojnë klientët në procedurat e ndërmjetësit.
- Konkludoni protokollet me Fakultetet Juridike për të promovuar ndërmjetësimin në nivel universitar dhe kërkimin shkencor.
- Përfshini në kodet e sjelljes për avokatët një detyrim ose një rekomandim për të shqyrtuar mënyra alternative të zgjidhjes së mosmarrëveshjeve, duke përfshirë ndërmjetësimin përpara se të shkojnë në gjykatë në rastet e duhura, dhe për t'u dhënë informacion dhe këshilla përkatëse klientëve të tyre.
- Integroni module për përdorimin e ndërmjetësit në praktikën e tyre në trajnimin bazë të avokatëve.
- Praktikoni ndërmjetësimin në programet e edukimit të vazhdueshëm, përmbajtja e të cilave në mënyrë ideale do të mund të koordinohet në mbarë Evropën.
- Inicioni kurse të përbashkëta të trajnimit për ndërmjetësimin me të gjithë aktorët në botën e drejtësisë.
- Mblidhni dhe publikoni informacione mbi kurset ekzistuese të trajnimit të ndërmjetësit.
- Inkurajoni avokatët që të përfshijnë një klauzolë ndërmjetësimi gjatë hartimit të kontratave për klientët e tyre.